

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH VE MEDENİYET ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI
TARİH VE MEDENİYET ARAŞTIRMALARI BİLİM DALI

TÜRK SİYASİ HAYATINDA MİLLİ GÖRÜŞ
HAREKETİ: TEMEL ESASLARI VE SÖYLEVLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Recep Taha ENGİN

İstanbul
Haziran-2019

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH VE MEDENİYET ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI
TARİH VE MEDENİYET ARAŞTIRMALARI BİLİM DALI

TÜRK SİYASİ HAYATINDA MİLLİ GÖRÜŞ HAREKETİ;
TEMEL ESASLARI VE SÖYLEVLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Recep Taha ENGİN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Zeki PARLAK

İstanbul
Haziran-2019

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Tarih ve Medeniyet Araştırmaları Anabilim Dalı, Tarih ve Medeniyet Araştırmaları Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman (İmza)

Akademik Unvan, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvan, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvan, Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Türk Siyasi Hayatında Milli Görüş Hareketi; Temel Esasları ve Söylevleri**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza

Recep Taha ENGİN

ÖNSÖZ

Medeniyet duruşumuzu, mücadele etme, şahıslara değil davaya bağlı mücadele ruhunu ve en önemlisi Teşkilatlı bir şekilde yılmadan, yorulmadan Mücadele etmeyi bize öğreten Rahmetli Başbakan Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN hocama, Araştırmamdaki her aşamada bana yardımcı olan değerli tez danışmanım Prof. Dr. Zeki PARLAK'a, eğitim alanında dersleriyle bize vizyon katan çok değerli lisans ve yüksek lisans hocalarıma, Tez Aşamasından yardımı olan Saadet Partisi Genel Başkanı Temel KARAMOLLAOĞLU, Eski Başbakanımız Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU'na lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca benden desteklerini esirgemeyen Babam İsmail ENGİN, Annem Emine ENGİN, Kız Kardeşlerim Afra Sümeyye ENGİN ATAÇ, Beyza Nur ENGİN, Bilgi ve Birikimiyle her dağım tecrübesinden faydalandığım Dayım Halil GÖLVE' ye, Vefakar ve Cefakar AGD – MGV ve Saadet Partisi Teşkilatlarına teşekkürlerimi sunarım.

Recep Taha ENGİN
İstanbul-2019

ÖZET
TÜRK SİYASİ HAYATINDA MİLLİ GÖRÜŞ HAREKETİ;
TEMEL ESASLARI VE SÖYLEVLERİ

Recep Taha ENGİN
Yüksek Lisans, Tarih ve Medeniyet Araştırmaları
Tez danışmanı: Prof. Dr. Zeki PARLAK
Haziran-2019,120 Sayfa

Milli Görüş Hareketi, Türk Siyasi Hayatı içerisinde son 50 yılına sosyal, siyasal, fikirselsel ve dış politika açısından farklılıklar getirmiş bir siyasal harekettir. 1969 yılında Bağımsızlık Hareketiyle başlayan daha sonra Milli Görüş adını alarak mücadelesini vermiştir.

1970 yılının da günümüze kadar Partileşme sürecine girmiş siyasal hayatı boyunca beş siyasal partisi “laikliğe aykırı” sebepler dolayısıyla ile dört partisi kapatılmıştır. Partileşme süreçleri boyunca kurmuş oldukları teşkilat yapısı ve temel esasları ile siyasete içerisinde çeşitli kavram ve söylemler ile yenilikler ortaya atmıştır. Teşkilat modeli ve belli kuralları temel esaslar üzerinden belirleyerek varoluş şekli ve mücadele sebeplerini hem İslami hem de ülke şartlarına göre olması. Teşkilat mensuplarının siyaset yapma amaçlarını öğretmesi, eylem, söylem ve fikir birliği için çalışması siyaset içerisinde kendi has yapısını göstermektedir. Mücadelesini yaratılış, manevi ve yasal açıdan açıklaması ile varoluş sebebini tarif etmiştir. Siyasal hayata getirmiş olduğu Önce Ahlak ve Maneviyat söylemi ile yeni bir eğitim (maarif) model ortaya çıkmış, ekonomik açıdan ortaya atmış olduğu Adil Ekonomik düzen ve Ağır Sanayi söylemi ile kendine özgü bir ekonomik model ortaya atmıştır. Avrupa Ekonomik Ortak Pazarı günümüzdeki adıyla Avrupa Birliği karşıtı olması ve onun karşısına İslam Birliği söylemi hatırlatması ile D-8 aktif hale getirmesi ile kendine özgü dış politika hamlesi belirlemesi. Hukuk açısından Adil Hukuk Sistemi oluşturarak çok hukuklu sistem üzerinden Adalet, Hürriyet ve İnsan haklarına dayalı adil düzen söylemi olmuştur.

Sonuç olarak Milli görüş hareketi TSH içinde eli yıllık mücadelesi boyunca kendine çalışma metodu olarak belirlediği Temel Esasları ve Söylemleri nasıl oluştuğunu ve devam ettiğini üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk Siyasal Hayatı, Milli Görüş Hareketi, Temel Esaslar, Söylemleri

ABSTRACT

THE NATIONAL VISION MOVEMENT (MILLI GÖRÜŞ) IN TURKISH POLITICAL LIFE; FUNDAMENTAL PRINCIPLES AND DISCOURSES

Recep Taha ENGİN

Master, Tarih ve Medeniyet Araştırmaları

Thesis Advisor: Prof. Dr. Zeki PARLAK

June-2019, 120 Pages

The National Vision Movement is a political movement that has brought social, political, and intellectual and foreign policy differences to the last 50 years in Turkish Political Life. The movement, which started with the name of Independence Movement in 1969, continued struggle with the name the National Vision later. Since 1970 up to the present, the national movement, which has been on way to becoming a political party, had been closed for four times during its political life, it has been claiming that its political party was contrary to secularism. Throughout the process of becoming a political party, they have introduced various concepts and discourses and innovations within their organizational structure and basic principles.

The fact that the national vision movement determined its organizational model and certain rules based on the basic principles that are both Islamic and suitable to the country conjecture shows its unique structure. Its discourse of which the priority is morality and morale revealed a new educational model. It has created a unique economic model with its economic outlook; "Fair Economic Order" and "Heavy Industry". Its foreign policy formed D-8 Union as an alternative to the European Economic Common Market and it is the anti-European Union. In terms of law regulations, 'Fair Legal System' has been formed by 'Fair Order' based on Justice, Honesty and Human Rights through a multi-legal system.

As a result, the National Vision Movement in Turkish political life has focused on how the Fundamental Principles and Discourses, which were determined as a method of self-study during the fifty-year struggle, were formed and continued.

Key Words: Turkish Political Life, National Vision Movement, Fundamental Principles, Discourses

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SİYASİ HAYATI.....	9
2.1. 19.Yüzyılda Osmanlı İmpartorluğunununda Siyasi Fikir Akımları	9
2.1.1.Garpçılık (Baticılık)	10
2.1.2.Osmanlıcılık	11
2.1.3.İslamcılık.....	12
2.1.4.Türkçülük (Turancılık).....	13
2.2. Türkiye Cumhuriyeti İlk Yıllarından Siyasi Akımlar ve Partiler.....	15
2.2.1. Çok Partili Sisteme Geçiş Denemesi.....	16
2.2.1.1.Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası	16
2.1.2.2. Serbest Cumhuriyet Fırkası	17
2.2.2. Çok Partili Sisteme Geçiş Denemesinin Sonu	18
2.2.3. Türkiye Cumhuriyetinde Çok Partili Sisteme Geçiş.....	18
2.2.3.1.Milli Kalkınma Partisi	19
2.2.3.2. 1950 Demokrat Parti Dönemi	20
2.2.3.3. 1950’li Yıllarda Cemaatler ve Siyaset	22
2.2.4. 1960 Askeri Darbesi ve Sonrası.....	23
2.2.4.1. 1960 Darbesine Giden Süreç ve İdama	24
2.2.4.2. 1960 Darbe Sonrası Siyasal İslam	26

2.2.4.3. 1960 Darbesi Sonrası Türk Siyasi Hayatı.....	27
---	----

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLİ GÖRÜŞ'ÜN TEMEL ESASLARI VE SÖYLEVLERİ	31
3.1. Milli Görüş Nedir?	31
3.2. Temel Esaslar Giriş	37
3.2.1. Siyaset Nedir?	37
3.2.2. Niçin Siyaset Yapıyoruz?.....	38
3.2.2.1. Kuvveti üstün tutan hakkı anlayışı (batıl hak anlayışı)	39
3.2.2.2. Hakkı üstün tutan hakkı anlayışı.....	39
3.2.3. Siyasete Duruşumuz / Hedefimiz Ne?	40
3.3. Milli Görüş'ün Temel Esasları.....	41
3.3.1. Milli Görüş Hareketi'nin Yaratılış Felsefesi.....	46
3.3.1.1. Hak Nedir?.....	49
3.3.1.2. Batıl Nedir?	49
3.3.2. Milli Görüş Hareketi'nin Manevi Açıdan İspatı	50
3.3.3. Milli Görüş Hareketi'nin Yasal Açıdan İspatı	54
3.4. Milli Görüş'ün Söylevleri	55
3.4.1. Milli Görüşün İktisadi Görüşleri.....	55
3.4.1.1. Ağır Sanayi Hamlesi.....	55
3.4.1.1. Adil Düzen.....	57
3.4.1.1.1. Kısmi Rezerv Sistemi (KRS) ve Borca Dayalı Para Sistemi (BDPS)	64
3.4.1.1.1. Havuz Sistemi (Kamu Ortak Hesabı).....	65
3.4.2. Milli Görüşün Sosyal Görüşleri	69
3.4.2.1. Adil Hukuk Sistem	69
3.4.2.2. Maarif (Eğitim) Sistemi.....	70
3.4.3. Milli Görüşün İslam Birliği (Panisalmizm) Söylevi.....	71
3.4.3.1. D-8 (Developin 8 Countris).....	71
3.4.3.2. D-28 (Developin 28 Countris).....	73
3.4.3.3. D-60 (Developin 60 Countris).....	74
3.4.3.4. D-160 (Developin 60 Countris).....	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SİYASİ HAYATINDA MİLLİ GÖRÜŞ HAREKETİ

4.1. 1969 Seçimleri ve Millî Görüş Hareketi'nin Doğuşu	75
4.1.1. Millî Nizam Partisi (MNP).....	76
4.1.2. Millî Selamet Partisi (MSP)	77
4.2. 1980 Darbesi ve Sonrası Türk Siyasi Hayatı	80
4.2.1. Anavatan Partisi	81
4.2.2. Refah Partisi (RP)	81
4.3. 1990 Seçimleri ve Millî Görüşün Yükselişi.....	84
4.3.1. 1995 Seçimleri ve 28 Şubat.....	85
4.3.2. 1999 Seçimler ve Fazilet Partisi (FP).....	91
4.4. Millî Görüş İçerisinde Yaşanan Kırılma ve Gelecek Tasavvuru	93
4.4.1. Saadet Partisi (Saadet) ve Adalet ve Kalkınma Partisi (Ak Parti) Ayrımı Farkları	99
4.4.2. 2002 Seçimleri Sonrası Saadet Partisi (Saadet)	101

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	108
KAYNAKÇA	109
ÖZGEÇMİŞ.....	120

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.2.3.2.1. 1946 Seçim Sonuçları	20
Tablo 3.3.3.Dört Delil Halkası.....	41
Tablo 3.3.1.1. İnsanı Diğer Canlılardan Ayıran Meziyetler	47
Tablo 3.3.1.2.Materyalist ve Maneviyatçı Görüş.....	48
Tablo 3.3.2.1.Manevi Yaşama ve Hastalıklar	51
Tablo 3.4.1.1.Üç Sistemde Faiz ve Kar Tablosu.....	59
Tablo 3.4.1.2. Adil Ekonomik Düzen Temel Esaslar Tablosu.....	61
Tablo 4.1.1.1969 Oylarının Partilere Göre Dağılımı	75
Tablo 4.1.2.1.1973 Oylarının Partilere Göre Dağılımı	78
Tablo 4.2.2.1.1983 Oylarının Partilere Göre Dağılımı	82
Tablo 4.3.2.2. 1987 Oylarının Partilere Göre Dağılımı	83
Tablo 4.3.2.1991 Oylarının Partilere Göre Dağılımı	84
Tablo 4.3.1.1.1995 Oylarının Partilere Göre Dağılımı	85
Tablo 4.3.1.2.54. Necmettin ERBAKAN Hükümeti	90
Tablo 4.3.2.1.1999 Oylarının Partilere Göre Dağılımı	92

KISALTMALAR LİSTESİ

Ak Parti	:Adalet Ve Kalkınma Partisi
Anap	:Anavatan Partisi
AP	:Adalet Partisi
BDPS	:Bora Dayalı Para Sistemi
CHP	:Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP	:Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
D-28	:Developing 28
D-60	:Developing 60
D-8	:Developing 8
DP	:Demokrat Parti
DYP	:Doğru Yol Partisi
FP	:Fazilet Partisi
Has Parti	:Halkın Sesi Partisi
İTC	:İttihat Ve Terakki Cemiyeti
KRS	:Kısmi Rezerv Sistemi
MGH	:Milli Görüş Hareketi
MHP	:Milliyetçi Hareket Partisi
MKP	:Milli Kalkınma Partisi
MNP	:Milli Nizam Partisi
MP	:Millet Partisi
MSP	:Milli Selamet Partisi
MTTB	:Milli Türk Talebe Birliği
RP	:Refah Partisi
SCF	:Serbest Cumhuriyet Fırkası
SP	:Saadet Partisi
SSCB	:Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği
TCF	:Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
TİP	:Türkiye İşçi Partisi

TP :Türkiye Partisi
TSH :Türk Siyasi Hayatı
YTP :Yeni Türkiye Partisi

GİRİŞ

İngiltere’de Magna Carta ile başlayan yönetimdeki bölünme, Müslümanların bilimde yaşamış olduğu “Altın Çağ“ dönemi, İstanbul’un Osmanlı İmparatorluğu tarafından fethi ile birlikte düşünürlerin Avrupa’ya kaçmamasın sebep olmuştur. İstanbul’un fethi ile başlayan “Yeni Çağ” batının Reform ve Rönesans hamlelerin ortaya çıkılmasının yolunu açmıştır. Avrupa’nın “Karanlık Çağ” olarak adlandırılan dönemin bitmesine yol açmıştır. Avrupa’da yaşanan değişimler siyasal ve sosyal açıdan Avrupa’yı etkilemiştir. Avrupa’da meydana gelen Fransız Devrimi ile “ulusçuluk” akımını ortaya çıkarmış. Yine meydana gelen Sanayi Devrimiyle birlikte işçi ve zengin sınıfı ayırımına ek olarak yayılma politikasının merkezinde iktisadi ve zihinsel gücü elde etme arzusu “Sömürge” anlayışını ortaya çıkarmıştır. Sömürge anlayışı gelişerek yerini kapitalizme bırakmış olduğu gibi “Kapitalizm” karşısına “Kominizm” ve “Sosyalizm” gibi batı merkezli fikirlerin doğuşunu ortaya çıkarmıştır.

Batı’da gerçekleşen sosyal ve siyasal değişim fikir değişimini de ortaya çıkarmış bu da batının teknoloji, sanayi ve bilim alanlarında gelişmesine yol açmıştır. Osmanlı İmparatorluğu, Avrupa’nın kendisine karşı maddi üstünlük sağlayacak konumuna gelmesi üzerine 18.yy’da tebaası içerisinde gençleri eğitim alması ve ülkenin gelişmesine yardımcı olması üzerine yurt dışına göndermiştir. Eğitim amacıyla Avrupa’ya göndermiş olunan gençlerin oradaki sosyal ve siyasal fikirlerden etkilenmiş ve yurda döndüklerin de ise ülke içerisinde yeni fikirlerin ortaya çıkmasını sebep vermiştir. 18.yy’da başlayan serüven 19.yy gelindiğinde Osmanlı İmparatorluğu içerisinde Batıcılık (Garpçılık), Turancılık, Osmanlıcılık ve İslamcılık gibi başta 19., 20. ve 21. yy da ki nesilleri etkileyecek dört ana fikrin oluştuğu görülmektedir. Osmanlı’da ortaya çıkan dört akım başta edebiyat ve siyaset olmak üzere devletin çeşitli kademlerini etkisi altına almıştır. Sosyal açıdan gerçekleşen gelişmelere karşılık 1.Dünya Savaşının patlak vermesi ve Osmanlı’nın savaşta yenilmesi ile birlikte Anadolu’da başlayan işgale karşı dört fikrin bir araya gelmesinin yolunu açmıştır. Osmanlı İmparatorluğun yıkılması ile birlikte işgallere karşı kurtuluş mücadelesi başlamış ve yerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte fikirler ittifakı meydana gelmiştir.

Türkiye Cumhuriyetin kurulması ile birlikte devlet cumhuriyet anlayışı ile tanışmış oda gelişmiş bir parlamenter sistemin temellerini atmıştı. Devlet ilk yıllarında meclis içi birinci ve ikinci gurup adı ile iktidar ve muhalefet ilişkisini görmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nda başlayan Meşrutiyetin yansıması olan bu unsur daha sonra kırılmalar yaşamış birinci gurubun Halk Fıkrası adı ile partileşmesine şahitlik etmiştir. İkinci gurubun da partileşme denemeleriyle birlikte ülkede “Çok Partili Hayata Geçiş” denemesi başlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk muhalefet partisi ikinci gurubun ve halk fıkrasından ayrılanların kurmuş olduğu Terakkiperver Cumhuriyet fıkrası ile partileşme denemesi başlamış oldu. Ülkede meydana gelen sosyal ve siyasal olaylar sebebiyle TCF kapatılmış peşine kurulan Serbest Cumhuriyet Fıkrası'da siyasette yerini tam olarak sağlamlaştırmadan kendisini feshetmiştir. Osmanlı'da ortaya çıkan dört fikre ek olarak yeni kurulan devlete Osmanlılık fikrinin yerine “Liberalizm” ve “Muhafazakârlık” gibi fikirleri yer almaya başlamıştı. O dönemlerde Osmanlı da güçlü olmayan ancak dünyanın gelişmesi ile birlikte Türkiye Cumhuriyetine etki etmeye başlayan “Kominizm” ve “Sosyalizm” gibi fikirler de görünmeye başladı. Çok Partili Hayata Geçiş denemesi, Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e düzenlenmesi planlanan tarihte İzmir suikast olarak anılan vakanın açığa çıkması, Doğu ilerinde meydana gelen ayaklanmaların merkezinde irtica iddiasının atılması ile birlikte Şeyh Said isyanının meydana gelmesi, Menemen olayı ve Cumhuriyet karşıtların Halk Partisinin karşısında kurulan partilere destek verdiği iddiası gibi olaylar ile son bulmuştu.

Çok Partili hayata geçiş denemesinin başarısız olması ile birlikte mecliste temsil edilen başta “İslamcılık”, ”Liberalizm”, “Muhafazakârlık” ve “Sosyalist” düşüncesine sahip kişilerin meclis dışına itilmesi ile fikirler ittifakı ile kurulan yeni devletin “Baticılık (Garpcılık)” ve “Turancılık” fikirleri doğrultusunda şekillenmesi meydana gelmiştir. İkinci Dünya Savaşına kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin şekillenmesi iki ana fikir eksenin de meydana gelmiştir.

İkinci Dünya Savaşının ardından dünyada değişen dengeler doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti kendi konumunu belirlemek ve söz sahibi olmak doğrultusunda NATO üyesi olabilmek amacıyla “İkinci Çok Partili Hayata” geçiş denemesi içerisine girdi. İkinci Çok Partili Hayta geçiş denemesi ile birlikte Demokrat Parti ve Milli

Kalkınma Partisi ile geçiş sürecini başlatmış oldu. İki Parti temsil itibarı ile Milliyetçilik, Muhafazakârlık, Liberalizm ve Demokratlık fikirlerin mecliste temsilinin yolunu açmış oldu. Ülkede yaşanan dış dünyaya göre şekillenme ile birlikte seçim sisteminde değişim meydana gelmiş bunun doğal seyri ve toplumun Cumhuriyet Halk Partisine olan tepkisi ülkede Demokrat Parti iktidarının yolunu açmış oldu. DP'nin iktidar olması ile birlikte meclis dışına itilmiş olan fikirler de temsil edilir duruma geldi. Parti ilk olarak "Tek Parti Dönemi" olarak adlandırılan dönemde toplumun değerlerine aykırı yapılan çalışmalarda değişim yaptığı gibi ülkenin kalkınmasına yönelik yatırma geliştirmeye başlamıştır.

DP iktidarı İç ve Dış Politika olmak üzere ülkenin gelişmesine ve özgürlük ortamı oluşturmaya yol açmış olsa da iktidarın onuncu yılına doğru bozulmalar ve yozlaşmalar meydana gelmiştir. Toplum Kendisinden olan ve olmayan diye başlayan süreç, ülkede meydana gelen 6 ve 7 Eylül olaylar, Halk Evleri ve Köy Enstitülerin kapatılması, Vatan Cephesi, DP'de istifa edenlerin kurmuş olduğu Millet Partisinin kapatılması ve ülkede hükümete karşı yapılan protestolara iktidarı yıpratmıştı. İktidarın olumlu çalışmaları sosyal açıdan olumsuzlukların gölgesinde kalmaya başlamış olduğu gibi NATO, Avrupa Ortak Pazarı (Avrupa Birliği) ve ABD yakınlığının karşılıklı SSCB'ye Petrol Ofisi ve İş bankası karşılığında Sanayi Kalkınması planının içerisine girmesi sebebiyle Uluslararası İlişkilerde eksen kayması olarak ifade edilen hamleler yapması 1960 darbesi ile ülkenin ilk darbe ile tanışmasına yol açmış ve ülkede 10 yılda bir meydana gelecek olan darbeler serüvenini başlatmış olduğunu söyleyebiliriz.

Türk Siyasi Hayatına ilk başta Bağımsızlık Hareketi olarak mücadeleye etmeye başlayan daha sonra Milli Görüş hareketi adını alan siyasi hareket gerek yarım yüz yıla yaklaşan mücadelesi boyunca teşkilat modeli, temel esaslar, partileşme, süreci ve bölünmeleri ile önemli evreler geliştirmiş ve gelişmiştir. MGH, siyasi hayatı boyunca geçirmiş olduğu inişli ve çıkışlı dönemler ile kendisini her defasında geliştirmeye çalışmıştır. Milli Nizam partisi ile başlayan daha sonra Milli Selamet, Refah, Fazilet ve Saadet partisi ile devam eden partileşme sürecinde dört siyasi partisi kapatılmıştır. Her kapatılan parti ardından yeni bir parti kurarak mücadelesine devam eden hareketin son temsilcisi Saadet Partisi kuruluşunun başında yaşadığı birinci bölünme

ardından sekiz yıl sonra yaşamış olduğu ikinci bölünme ile kan kaybına uğramış olsa da mücadelesinden vazgeçmeden devam etmektedir.

1969 yılında başlayan Daha sonra Milli Nizam ile Partileşen Milli Görüş hareketi daha tam olarak teşkilatlanmaya gidemeden 1970 muhtırasında partisi Anayasa Mahkemesi tarafından kapatıldı. Milli Görüş Hareketi daha sonra Milli Selamet Partisi ile partileşmiş, ilk seçime ikinci partisi ile girmiş ve başarı elde etmiştir. Seçimlerde elde etmiş olduğu başarı da Partinin ambleminde olduğu gibi Siyasete anahtar rolü üstlenmiştir. Seçimlerin sonucu Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş aşamasında ki meclisi 1970 sonrası da oluşmuştur. Birinci mecliste bulunan birinci ve ikinci gurup gibi bir meclis olmuş İslamcılar, Demokratlar, Muhafazakârlar, Milliyetçiler, Liberal ve Kemalistler vb. Birçok düşüncenin mecliste temsil edildiği görülmektedir. Seçimden 100 gün sonra CHP-MSP koalisyonu gerçekleşmiştir. Bu koalisyon ülkenin içinde bir araya gelmez denen iki unsurun bir araya gelmesi ile bir ilk olmuştur. Milli Görüşün birinci Partisi MNP ve kapatıldıktan sonra Kurulan MSP'nin Ağır Sanayi Hamlesi, Maarif (Eğitim) davası ve Şahsiyetli dış politika hamleleri CHP-MSP koalisyonu içerisinde uygulanmıştır. CHP-MSP koalisyonu sosyal ve siyasal açıdan sınıf farklılıkları göstermiş olmasından dolayı MSP'nin içerisinde sıkıntılar oluşmuş koalisyon sebebiyle eleştiriler yaşamıştır, hükümeti ile ortaklaşa yapmış oldukları koalisyon protokol ile düşünce suçu işlediği iddia edilen 141, 142 ve 163 maddelerden yargılananların özgür kalması için meclisteki oylamada fire vermiş olması ilk siyasi kırılmasını yaşamıştır. Koalisyon Dış politik hamle açısından Viyana Kuşatmasından sonra başlayan toprak kaybından sonra Kıbrıs Başarısıyla toprak kazanmıştır. Koalisyonun ömrünün kısa sürmesi sonrası 1.Milliyetçi cephe hükümeti adı altında hükümette yer almıştır. 1.Milliyetçi Cephe hükümeti AP, MSP, MHP ve CGP'den oluşmaktaydı. Koalisyon içerisinde bulunduğu dönem ülke genelinde Ağır Sanayi Hamlesinin çalışmalarını hızlandırmıştır. Buna karşılık MSP ve CGP arasında ki anlaşmazlık sebebi ile koalisyon dağılmıştır.

1977 seçimlerinde MSP oyunu artırmış olmasına karşılık milletvekili sayısında ve yüzdelik oranında düşüş meydana gelmiştir. Seçimlerden sonra MSP 2.Milliyetçi cephe hükümeti içinde yer almıştır. 2.Milliyetçi cephenin 1.Milliyetçi Cepheden ayıran tek özeliği vardır o da CGP'nin koalisyon içerisinde yer almamasıdır. MSP

içerisinde ikinci kırılma olarak adlandırılabilir olan 1978 MSP Kongre olduğunu ifade etmek gerekir. Parti ilk defa tek genel başkanlığında çift liste ile tanışmıştır. MSP kongresi içerisinde yaşanan çift liste ayrımı partideki ilk siyasi kriz olarak da adlandırılmaları gerekmektedir. Milli Görüşün temel esasları ve çalışma prensiplerine uymayan bu hamle kongrede teşkilat arasındaki ilk kırılmaya sebep vermiş olmasına karşılık ikinci listeden sadece üç kişinin seçilmesi ile sonuçlanmıştır. 2. Milliyetçi cephe hükümetinin ömrünün Gümüş motel olayı ile dağılmıştır. Ecevit'in 11 Milletvekili iktidar ederek azınlık hükümeti kurması ile dengeler değişmiş ve MSP muhalefet görevine üstlenmiştir.

1980 yılına kadar MSP muhalefet görevini üstlenmiştir. Konya'da düzenlenen Kudüs Mitingi de yaşanan olaylar ve ülkede 1975'den beri devam eden sosyal olaylar sonucu ordu 1980 darbesi ile yönetime el koymuştur. 1980 darbesinden sonra MSP üçüncü ve büyük kırılmayı yaşadığı söylenebilir. 1977 Seçimlerinde İzmir Milletvekili adaylığı olan daha sonra Demirel hükümetinde Demirel'in yakın çalışma ekibi içerisinde yer alan ve 1980 darbesi kurulan hükümetin bakanlığını yapan Turgut Özal ile yaşanmıştır. Özal ile yaşanan kırılma parti bazlı olduğu gibi sosyal açıdan da toplum nazarı da ki değişim ile de Milli Görüş Hareketi'nin üçüncü partisi olan Refah Partisi'nin 1991 yılına kadar Meclis dışı kalması ile sonuçlanmıştır.

Turgut Özal'ın liderliğinde kurulan Anavatan Partisi 1983 yılına kadar siyaset yapan dört eylem olarak adlandırılan AP, CHP, MHP ve MSP bir araya getirmek amaçlı olmuştur. Merkez ve Çevre arasında Anavatan Döneminde değişim meydana gelmiş Müteveyyin topluluklar devlet sistemi içinde söz sahibi olmaya başlamıştır. Müteveyyinlerin sistem içinde yer alması ile birlikte sistem karşıtı sisteme önerilerin de bulunan Milli Görüş hareketi %10 barajının etkisi ile birlikte siyasi arenada sosyal açıdan güçlü siyasi açıdan ise temsil gücü olmayan bir rol üstlenmiştir. Özal'ın Cumhurbaşkanı olması ve ANAP da meydana gelen değişim sebebi 1989 yerel seçimlerine yansımaları o da 1991 seçimlerinde Refahın Seçim ittifakı ile meclise girmesinin yolunu açmıştır.

1991 seçimleri Refah Partisi için sosyolojik açıdan da bir kırılmaya sebep olmuştur. Seçim Barajı sebebiyle MÇP (daha sonra MHP adını alacak) ve IDP (daha sonra Millet Partisi adını aldı) yapmış olduğu 52 günlük ittifak doğu illerinde tepki

oluşturmuştur. Seçimler için yapılan ittifak Refah Partisi içinde seçmen bazında kırılma oluşturmuştur. 1991 Seçimleri sırasında ve daha sonra Milli Görüş hareketin sistem önerisi olarak da anılmaya başlayacak olan Adil Düzen söylemi daha çok öne çıkmıştır. 1991 seçimlerinde elde edilen başarının altında yatan sebeplerden biri 1989 yerel seçimlerinde Refah Partili belediyelerin de başarısı yatmaktadır.

Dünyada 1990'dan sonra meydana gelen değişimler özellikle SSCB ve Yugoslavya'nın dağılması ile birlikte dünya çift kutuplu sistemde çok kutuplu sisteme geçiş ile sonuçlanmıştır. Dünyada meydana gelen değişim Türk Siyasi Hayatında yansımış Merkez ve Çevre arasında değişim meydana geldiği gibi İslami fikre sahip yapılarında güçlenmesi söz konusu olmuştur. 1994 seçimlerine de yansıyan durum Refah Partisi'nde yapmış olduğu çalışmalar ile yerel seçime yansımış ve ülke genelinde yerel seçim başarısı ile sonuçlanmıştır. 1994'deki yerel seçim başarısı 1989 seçimlerinde belediyeyi kazanan Refah Partili belediyelerin etkisi ve 1991'de meclise giren Refah Partisi'nin muhalefet tarzının getirmiş olduğu bir başarı olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Refah Partisi'nin 1994 yerel seçimlerinde başarılı olmasının sebepleri arasında teşkilatın istediği adayların da olmasının da etkisi olduğunu ifade etmek gerekir.

1994 Yerel seçimlerinden sonra 1995 Genel seçimlerine kadar geçen bir yıllık Belediye hizmetleri Refah Partisi'nin seçimden en fazla oy alarak koalisyonun büyük ortağı olma hakkını kazanmıştır. Refah Partisi seçimden galip çıkmasına karşılık Hükümet kurulamamış bir sene sonra Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi arasında imzalanan koalisyon mutabakatı ile 54.Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti kurulmuştur. 54.Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Türk siyasi hayatına Refah-Yol hükümeti olarak kayıtlara geçmiş Milli Görüş hareketin Şahsiyetli Dış politika merkezli D8 Kurulması, Maarif (Eğitim) Davası, Ağır Sanayi hamlesi ve Adil Düzenin ilk adımı olan Havuz sistemi ve Denk Bütçe gibi söylemleri uygulanmaya çalışılmıştır. Hükümete bulunduğu dönem de ekonomik açıdan başarılar yaşamış olsa dahi sosyal ve siyasi açıdan ülkede yaşanan kriz 28 Şubat olarak adlandırılan post modern darbe girişimi yaşanmış, hükümetten uzaklaştırılmış ve parti kapatılmıştır. 28 Şubat ile birlikte Ülkede Başörtüsü meselesi, İmam hatip ve Meslek liselerine katsayı uygulaması yaşanmıştır. 28 Şubat sonrası yaşanan mağduriyetlerin faturası Milli Görüş Hareketine kesilmiş oldu.

28 Şubat'dan sonra Refah Partisi kapatma davası açılmış parti kapatılma süresince Milli Görüş dördüncü siyasi partisi Fazilet Partisi kurulmuştur. Refah Partisi kapanmadan önce Milletvekilleri Fazilet Partisine geçmiş Necmettin ERBAKAN siyasi yasak ile yasaklanmıştır. FP, girmiş olduğu ilk seçimde üçüncü parti olmuştur. Meclise ilk girdiği zaman Merve Kavakçı'nın yemin krizi yaşanmıştır. Ülkede yaşanan siyasi krizlere yanı sıra FP içerisinde de kriz meydana gelmiştir. Partinin ilk kongresinden Milli Selamet Partisi 1978 kongresinde yaşanan kongre krizinin bir farklısı yaşanmıştır. FP kongresinin MSP kongresinden ayıran üç özellikle bulunmaktaydı; İki genel başkan adayı, iki GİK listesi ve Necmettin Erbakan'ın siyasi yasaklı olması. Kongrede seçimi süreci medya tarafından Gelenekçi ve Yenilikçi ifadesi tanımlanmıştır. Kongrenin galibi Gelenekçiler olur iken Yenilikçiler ayrı parti çalışması içine girmiştir. FP hakkında kapatılma davası açılmış ve parti kapatıldıktan sonra Gelenekçiler Saadet partisini Yenilikçiler ise Adalet ve Kalkınma Partisini kurmuştur. Gelenekçilerin aksine Yenilikçiler kendilerine Milli Görüş gömleğini çıkardığını ifade etmişlerdir.

Gelenekçiler Milli Görüş hareketin Anti-Amerikan ve AB karşıtlığı sürdürmesine karşılık Yenilikçiler müttefik olarak görmüşlerdir. Yenilikçiler Milli Görüşün Temel esasları ve Söylevlerine aykırı bir siyaset yolu benimsemişlerdir.

2002 yılında yapılan seçimlerde Yenilikçilerin kurmuş olduğu parti birinci parti çıkmış iken Gelenekçilerin kurmuş olduğu Saadet Partisi yeterince desteği görmeyerek %10 barajın altında kalmıştır. Saadet Partisi 2002 yılından itibaren Meclis dışında muhalefet görevini üstlenmiş Hükümet başta olmak üzere meclis içindeki partiler çıkarmış olduğu raporlar ile görevini sürdürmüştür. 2002 yılından sonra mecliste çıkması planlanan 1 Mart tezkeresinin çıkmasını engellemiştir. 2010 yılında Saadet Partisi için de bölünme yaşamış parti en büyük kırılmasını yaşamıştır.

“Türk Siyasi Hayatında Milli Görüş hareketi; Temel Esasları ve Söylevleri” adlı çalışmanın Türk Siyasi Hayatımızın yarım asır boyunca yaşamış olduğu Siyasi Süreç, Siyaset Katmış olduğu söylemler, Hareketin varoluş ve kurallarının bilinmesi amacıyla ele alınmıştır. “Bağımsızlık Hareketi” ile başlayan daha sonra “Milli Görüş” hareketi olarak adlandırılarak hareketin “Yaşanabilir Türkiye”, “Yeniden Büyük Türkiye” ve “Yaşanılabilir Dünya” ideleri için vermiş olduğu mücadelenin

tam olarak anlaşılması ve siyasi mücadelesi boyunca yaşadığı problemlerin Tarih ve Medeniyet bakış açısı içerisinde ele alınması amaçlanmıştır.

Türk Siyasi Hayatında Milli Görüş hareketi; Temel Esasları ve Söylevleri çalışması “Milli Görüş kavramsal tanımı”, “Türk Siyasi Hayatında ki siyasi mücadelesi”, “siyaset içerisinde getirmiş olduğu söylem ve söylevleri”, “Hareketin Temel Esasları ile varoluş mücadelesi ve mücadele sebebi” sorularına cevap aranmıştır.

50 yıllık Siyasi hayatı boyunca Mücadele vermiş Milli Görüş Hareketi hakkında yapılan çalışmaların Siyaset Bilimi ile alınması sebebiyle Tarihsel Sürecin cevabı verilmiş iken hareketin oluşmasına sebep olan İnançsal Değerler ve Medeniyet açısından ele alınması dikkate çekmiştir. Hareketin Siyaset Bilimi, Tarih ve Medeniyet araştırması içerisindeki önemin ortaya koymayı hedeflemiştir. Çalışma hazırlanır iken kaynak bakımından Milli Görüş hareketin siyasi partileri süreci boyunca vermiş olduğu eğitimler, ders notları, sunumlar ve kaynak olarak kabul edilen kitaplardan faydalandığı gibi Milli Görüş Hareketi yayın organı olan Milli Gazete ve çeşitli haber sitelerinde yayınlanan köşe yazılarından faydalanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SİYASİ HAYATI

2.1. 19.Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda Siyasi Fikir Akımları

İngilizlerin 13.yy başlarında Monarşi¹yi bölmesiyle başlayan ve Avrupa’da mezhep savaşlarının yüzyıllar boyunca sürmesi Avrupa’yı Karanlık Çağ olarak adlandırdığı sürece itmişti. İngilizler her ne kadar ada ülkesi içinde yaşasalar da Avrupa bu karışıklığın içine çekilmişti. Avrupa’nın bu karanlık çağ olarak adlandırdığı dönem ise İslam dünyası için hiç de öyle değildi. İslam dünyası bu süreçte kendi Altın Çağını yaşamaktaydı. 1453 tarihinde Bizans’ın yıkılması ile birlikte Avrupa yüzyıl savaşlarından vazgeçerek kendi toplumsal gücünü ayakta tutmak için ebedi bağrışa girme kararı aldı.

Öte Yandan, Bizans’ın Osmanlılar tarafından yıkılması ve İstanbul’un başkent olmasıyla birlikte Bizans’ta bulunan birçok mucidin ve bilim insanının Avrupa’ya göçmesi ise Avrupa’nın aç olduğu bilime kavuşmasının yolunu açmıştı. Bizans’ın yıkılması ile birlikte İstanbul’dan kaçırılan birçok antik Yunan eserlerinin tekrardan Avrupalı ’nın eline geçmesi ve Hristiyanlığın merkezi olan kiliselerin halk nazarında güç kaybetmesi dengeleri değiştirmeye başlamıştı. Birçok Batılı araştırmacının da Arapçadan çeviriler yaparak bilginin, kendi nesillerinin ve gelecek kuşakların bilime karşı ilgi duymasının yolunu açmış, Avrupa bilimde merkez olma yoluna itilmiştir.

Bunun ile birlikte 15-17. yüzyıllarda ortaya çıkan Reform ve Rönesans hareketleriyle birlikte Avrupa’da değişimler meydana geliyordu. Bu değişimlerin belki de sistemsel olarak en bariz ve dünyayı etkileyen olayı ise 14 Temmuz 1789’da meydana gelen Fransız İhtilali veyahut Fransız Devrimiydi. Fransız devrimi ile birlikte Mutlak Monarşi² yerini Cumhuriyete bırakmış ve Roma Katolik kilisesi kendi içinde

¹ En yüksek güç ya da iktidarın tek bir kişide toplandığı yönetim tarzı, devlet modeli.

² Kuvvetler ayrılığı olarak bilinen Yasama, Yürütme ve Yargı içerisinde Yasamayı ve Yürütmeyi tek elde toplayan hükümet sistemine verilen addır. Devlet sistemi içinde otoriteyi tek ve en büyük güç tarafından idare ve hükmedilmesi ile oluşmaktadır. Monarşi, mutlak ve meşruti olarak iki şekilde karşımıza çıksa da bir biriyle karıştırılmamalıdır. Meşruti Monarşi, kuvvetler ayrılığı sistemi içindeki Yasama, Yürütme ve Yargı ayrı olarak ele alır iken Mutlak Monarşi onun aksine kuvvetler birliğini savunmaktadır. Bir Başka değiş ile mutlak monarşi devletin bir kişi tarafından her hangi bir sınırlamaya bağlı kalmadan yönetilme biçimidir. Bütün yetkilerin Hükümdar, Kral ve Padişah tarafından bir elde toplanması, kendi kararları ile yönetmesi ve hesap sorulmamasıdır. İngiltere’den sonra Avrupa’da beyliklerin yıkılması ile birlikte ortaya çıkmıştır. Babil Kralı Hammurabi Mutlak

reformlara gitmişti. Fransız devrimi ile birlikte bütün dünyayı etkileyen bir ideoloji de ortaya çıkmıştı. Fransız devrimin ortaya çıkardığı Ulusçuluk³ hareketi dünyada söz sahibi olan başta Osmanlı İmparatorluğu olmak üzere Avusturya- Macaristan imparatorluğunu ve Rus Çarlığını da etkilemişti. Ulusçuluk akımının etkisinden en fazla zarar gören ise Osmanlı İmparatorluğu olmuştur.

Bunun yanında, Osmanlı İmparatorluğu kendi içinde birçok dinsel ve etnik yapıyı elinde bulunduran en büyük güç idi. Birden çok etnik yapının imparatorluk elinde bulunması ve ülke sınırlarının Avrupa ile bir bağ içinde olması, Osmanlı içindeki birçok yapının bundan etkilenmesinin yolunu açmıştır. Osmanlı İmparatorluğu dünyada olan gelişmelerden geri kalmamak için ülke içindeki birçok talebeyi yurt dışına göndererek batıdan geri kalmamayı planlıyordu. Lakin gönderilen gençlerin bilim dallarından çok sosyal ve sanatsal yönlerde eğitim alması Osmanlı'nın bilimden geri kalmasına yol açıyordu. Batıda eğitim gören gençlerin bilimden çok Avrupa'da sosyal hayattan etkilenmeleri onları geri kalmış olarak nitelendirdikleri Osmanlı'ya geri dönmemelerinin yolunu açtığı gibi geri dönenlerin de halkı küçümsemesi ve devleti gericilikle itham etmesinin yolunu açmıştı. Fransız İhtilali'nden sonra Ulusçuluk akımının Osmanlı topraklarında yayılması sonucu olarak Osmanlı topraklarında huzursuzluk ortaya çıkmış. Osmanlı İmparatorluğu'nun Tanzimat⁴'i ilan etmesiyle birlikte ülke içerisinde fikir akımları ortaya çıkmıştır.

2.1.1. Garpcılık (Batıcılık)

18.yy'da Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'ya eğitime göndermiş olduklarının yurda dönmeleri ile birlikte ortaya çıkan siyasi görüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nun, Garp (batı) karşısında geri kaldığını, devletin devamı için batının her türlü alanda örnek alınması gerektiğini ve Avrupalı devletlerle yakın ilişki kurulması gerektiğini

Monarşi'nin kurucu olarak bilinmekle birlikte 21.yy da Vatikan ve Suudi Arabistan mutlak monarşi için örnek verilebilir.

³Ulusçuluk, Türkçe karşılığı olarak milliyetçilik olarak ifade edilse de muhtevası bakımından kavmiyetçilik olarak bilinmektedir. Merkez noktasında tarih, dil ve kültür bağları bir araya gelmesi ile oluşan ulusal topluluk oluşturma bilinci ve bağımsız devlet kurma arzusu içinde oluşturmayı hedefleyen siyasal harekettir. Bağlılığını ulus ilkelere ya da bireysel çıkarları ileri süren siyasi görüştür.

⁴Tanzimat, (Osmanlıca: تنظيمات) 1839 yılında Osmanlı İmparatorluğunun başkenti İstanbul'da bulunan Gülhane Hatt-ı Şerifinin okunmasıyla başlayan gelişme, modernleşme ve yenileşme döneminin adıdır. "düzenlemeler, reformlar" anlamına gelmektedir. Batı siyasi literatürüne Osmanlı Reformu (İng: the Ottoman Reform) deyiimi ile girmiştir.

savundukları gibi Batılı ülkeler ile ilişkiler kurulmasının zorunlu olduğunu savunmaktadırlar (Aksanyar, 1999).

Öte Yandan Garpçılar kendi içlerinde İlimli ve Aşırı Garpçı olarak ikiye ayrılmaktadır. İlimli Garpçılık fikrinin öncülüğünü Cemal Nur yapmaktadır. İlimli Garpçılar'a göre Avrupalılardan sadece teknolojilerinin alınması gerektiğini savunurlar. Aşırı Garpçılar 'ın öncülüğünü Abdullah Cevdet yapmaktadır. Aşırı Garpçılar'a göre ise batıdan A'dan Z'ye her şeyinin alınması gerektiğini savunmaktadırlar. Onlara göre Batı medeniyeti dışında başka bir medeniyetin olmadığı, medeniyet başta olmak üzere teknoloji kadar her şeyin bire bir uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflamasının ve güçsüzleşmesinin yegâne sebebinin toplumun bilgisiz, eğitimsiz ve eksik eğitim olduğundan kaynakladığını savunmaktadırlar (Hanioglu, 1992).

2.1.2.Osmanlıcılık

1860'lı yıllardan sonra ilgi görmeye başlayan ve ilk başlarda Sultan II. Abdülhamid tarafından savunulan ve desteklenen siyasi fikridir. II. Meşrutiyet'in ilk yıllarına kadar artarak devam eden bir fikir akımı olmuştur.

Osmanlıcılık fikri, Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi ve idari bütünlüğünü sürdürebilmesi için ortaya çıkmıştır. Osmanlıcılık fikrine göre imparatorluk sınırları içinde yaşayan rengi, dili, dini, ırkı ve mezhebine bakılmaksızın eşit olması gerektiği savunulmaktadır. Fikre göre tebaa içinde ayrımın olmayacağı ve herkesin aynı haklara sahip olduğunu savunmaktadır. İmparatorluğun devam edebilmesi için bunun şart olduğu savunulmaktadır. Osmanlıcılık fikri, Fransız devrimi ile ortaya çıkan Ulusçuluk akımının Osmanlı topraklarında yayılmasını engellemek amacıyla tebaa içinde Müslüman, Gayr-i Müslim ve çeşitli kavimlerin bir olabilmesini amaçlamaktaydı (Yeni Akit, 2018).

1912 yılında Balkan savaşlarında yenilen Osmanlı İmparatorluğu, bünyesinde yaşayan Hristiyan unsurların devlete karşı olan tavrı ve tutumu ortaya çıktı. Fransız devriminin etkisiyle ortaya çıkan Ulusçuluk akımından etkilenen Arnavutlar, Kürtler ve Ermeniler yapmış oldukları ayaklanmalar ve Türklerinde Osmanlıcılık fikrini benimsememeleri fikrin önemini kaybettirmiştir. Garpçılık (Batıcılık) ve Osmanlıcılık fikirleri birbirleri arasında benzerlikler taşımaktadır. Bundan kaynaklı olarak

birbiriyle aynı olan görüş iki farklı güç olarak algılansa da Osmanlıcılık fikrinin İlimli Garpcılık (Batıcılık) fikrine daha yakın olduğunu iddia edebiliriz.

2.1.3.İslamcılık

Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra ortaya çıkan Osmanlıcılık ve Batıcılık fikirleri Osmanlı'nın gerilemesine ve parçalanmasına engel olamamıştı. Bu sebepten başta devlet padişahı sultan II. Abdülhamid Han başta olmak üzere birçok düşünürün ortaya atmış olduğu bir fikirdir. Osmanlı, kuruluşu bakımından İslami devlet anlayışı ile Türk devlet anlayışının birleşimiyle kurulmuş bir devlet olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı'nın devletten İmparatorluğa geçiş sürecinde en büyük rol İstanbul'un fethi ile gerçekleşmiştir. Osmanlı kendi sistemi içerisine Bizans'ın idari sistemini katarak kendisini güçlendirmeye çalışmış ve başarılıda olmuştur. Osmanlı bu sistemi oluştururken kendi içerisindeki etnik yapıları devletin hem himayesine hem de sistemi içerisine aktarmıştır. Fransız ihtilaliyle ortaya çıkan Ulusçuluk akımı sonucu Osmanlı tebaası içerisinde devlete bağlılık azalmaya başlamıştı. Hele ki Balkanlar'da ve Trakya'da yaşanan olaylar devlet bağlılığının inanç dışında olmayacağını göstergesi olmuştu (Çilliler, 2015).

Osmanlı 18-19. yüzyılda Osmanlıcılık fikrini kullanarak devleti tutmaya çalışsa da bu mümkün olamamıştı. Bu maksatla artık devletin bekası "İttihad-i İslam" da aranmaktaydı. İslamcılık fikri İngilizlerin kışkırtması ve Arap prenslerinin Osmanlı'ya olan tavrıyla başlayan isyanlara kadar savunulmaktaydı.

"19-20. yüzyıllarda, İslam'ı bir bütün olarak (inanç, ibadet, ahlak, felsefe, siyaset, hukuk, eğitim vb.) yeniden hayata hâkim kılmak ve akılcı bir metotla Müslümanları, İslam dünyasına batı sömürsünden, zalim ve müstebit yöneticilerden, esaretten, taklitten, hurafelerden kurtarmak; medenileştirmek, birleştirmek ve kalkındırmak uğruna yapılan aktivesi, modernist ve eklektik yönleri baskın siyasi, fikri ve ilmi çalışmalar, arayışların teklif ve çözümlerin bütünü ihtiva eden bir harekettir." (Kara, 2012).

İslamcılık fikrinin ana gayesi İslam devlet prensipleri içinde Allah katında tek din olan İslam inancı doğrultusunda hiçbir kimliğe gerek kalmadan toplumsal bir birliğin olması gerektiğini savunmaktadır. Büyükkara, Çağdaş İslami Akımlar kitabında bu konu hakkında şunları belirtmektedir:

“İlk İslamcı muhitlerde üzerinde konuşulan, tartışmaya açılan, hakkında büyüklü küçüklü eserler yazılan konuları şu şekilde sıralayabiliriz: 1.İlk Kanyaklara Dönüş, 2.Terakki İçin İctihat, 3.Batıdan Faydalanma, 4.Tasavvufa çift taraflı bakış, 5.Eğitimde reform, 6.İslam birliği, 7.Şuraya Dayalı Yönetim ve 8.Yazılı üretim” (Büyükkara, 2015).

2.1.4.Türkçülük (Turancılık)

1890’lı yıllarda ortaya çıkmaya başlamış fikir hareketidir. Necip Asım tarafından 1896 yılında Fransız Tarihçi Leon Cahum’un yazmış olduğu ”Asya Tarihine Giriş; Türkler ve Moğollar” eseriyle birlikte dönüm noktasına girdi.

1904 yılında Osmanlıcılık ve İslamcılık fikir akımlarına karşı Türkçülüğü savunan Yusuf Akçura’nın üç tarz-ı siyaset adlı kitabının yayınlanmasıyla fikrin bir çizgi içerisine oturmuş olduğu ifade edilebilir. Turan kavramı daha önce Türkçe ’de özel bir anlam taşımazken Leon Cahun’un eseri ile birlikte önem kazanmıştır. Turancılık hareketi genel itibari ile Azeri ve Tatar aydınlar tarafından ortaya atılmış (Gökalp, 2007) bir fikirdir. II. Meşrutiyet ile birlikte Osmanlı’da geniş yankı bulmaya başlamıştır. Hareketin fikri şu şekildedir; Tüm dünyada Ural-Altay kavimleri ile akrabalık bağı olan bütün soyların birliğini savundukları gibi Japon, Koreli, Macar, Finler, Estonlar ve Ruslar içinde bulunduğu etnik yapı olan Fin - Ugor kavimlerininindi. Tunguzlar, Moğollar ve Türklerin bir araya gelmesi ile olduğunu savunurlar. (1ahaber, 2018)

Turancılık fikrinin önemli savunucularından olan Ziya Gökalp “Türkçülüğün Esasları” adlı eserinde sayfa 25’de “Turancılık fikrinde ortaya atılan Macarlar, Moğollar, Tunguzlar ve Finliler’i içerisine alan bir kavim karması olmadığını savunmaktadır. (Gökalp, 2007). Ziya Gökalp’in öncülüğünü ettiği Turancılık fikri İttihad ve Terakki yönetimi içinde etkin olmuştur. 1918-1922 yılları arasın da Devrik Osmanlı Komutanı Enver Paşa tarafından Rusya’ya karşı Türk Boylarını canlandırmaya çalışır iken şehit oldu.

19.yy’ın ikinci yarısı ve 20.yy başlarında Osmanlı İmparatorluğu’nda ortaya çıkan Osmanlıcılık, İslamcılık, Batıcılık ve Türkçülük akımları siyasi açıdan yapılan yorumlar ve kanaatlere göre Osmanlı İmparatorluğu’nda ortaya çıkan dört eylem

Osmanlı içerisinde ana başlıklar altında toplanabilecek dört ana fikir akımı olarak kabul edilmektedir (Aytekin, 2013).

Dört fikir akımının temsilcilerinin ortak noktasına bakacak olursak, hepsi Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunmuş olduğu durumdan kurtularak eski gücüne ve görkemine kavuşmasını amaçlamaktadırlar. Buna karşılık Fikir akımları aynı gaye ile hareket etselerde yönetim şekli, dünyaya bakışları ve farklı çalışma metotları dolayısıyla birbirinden uzaklaşarak çatışma içine girdiler. Girmiş oldukları fikri çatışmalara rağmen dönemleri açısından fikirler arası keskin bir ayrım yapılmasının zor olduğunu söyleyebiliriz. Fikirlerde en büyük engel ise düşünürlerin oluşturmuş oldukları yayın organları doğrultusunda bir ayrıma gidilmiş olmasıdır.

Osmanlıcılık, İslamcılık, Batıcılık ve Türkçülük gibi akımlar fikri olarak edebiyat ve dergi dünyasında kalarak toplumu yönlendirmeye çalışmıştır. Lakin bu yönlendirmeler İstanbul ve liman kentlerde yer bulabilmiş, Anadolu'nun içlerinde bir etkisi olamamıştır. Türk edebiyat tarihinin önemli başyazarlarının hepsi bu akımların öncülüğünü yaparak günümüze taşınmasına vesile olmuştur (Çilliler, 2015).

Batıcılık ve Türkçülük akımları günümüzde Kemalizm etkisiyle devlet bürokrasisi ve siyasete devam etmektedir. Türkçülük akımının daha sonraları İslam fikri ile yorulması sonucu bu Kemalizm'den kısmen ayrılmıştır diyebiliriz. Lakin bazı etkileri hala devam etmektedir. Bu gün Türkiye'deki CHP ve MHP geleneği bu iki fikrin yoğrulması sonucu partileştiğini söyleyebiliriz. CHP Aşırı Batıcılık ve Turancılık (Türkçülük) akımlarının yorulması ile Kemalizm fikrini benimsediğini açıkça ifade etmektedir. MHP ise fikir olarak İlimli Batıcılık ve Turancılık (Türkçülük) akımlarının yorulması sonucu ortaya çıkmış bir fikrin siyasi uzantısıdır. Buna karşılık Türk-İslam sentezinin benimsenmesi onu CHP'nin sahiplendiği fikirden ayırmaktadır.

Osmanlıcılık fikrini ise günümüzde Merkez Sağ Parti olarak adlandırdığımız partilerin benimsediğini söyleyebiliriz. Osmanlıcılık fikri 1950'lerden sonra DP ile tekrar canlanmış, buna ek olarak batıda da yaygın olan Liberalizm fikrinin eklenmesi ile birlikte daha kapsamlı bir yol çizmiştir. 21.yy'a kadar olan süreçte siyasi olarak DP, AP, ANAP ve Ak Parti gibi siyasi partilerin devam ettirdiğini

söyleyebiliriz.1950'de Osmanlılık ile başlayan yapı bugün yerini Liberalizme bırakmıştır.

İslamcılık fikri ise 1969'lı yıllara kadar siyasi, ekonomik ve bürokratik açıdan yalnız kalmış lakin fikir adamlarının teori ve edebiyat çalışmaları ile devam etmiştir. Her ne kadar Milli Görüşçüler İslamcı olduklarını kabul etmeseler de eylem ve söylemleri 19. yy'da ortaya çıkan İslamcılık fikri ile benzerlik göstermektedir.1969 yılında bağımsızlık hareketi ile başlayan partileşme süreci karşımıza Milli Görüş Partileri'ni çıkarmaktadır. İslamcılık fikrinde siyasi olarak Milli Görüş Partileri'nin devam ettiğini açıkça söyleyebiliriz. Dönem şartları içerisinde her ne kadar avam (halk) nazarında bu fikrin savunucusu AK Parti olarak iddia edilse de partinin kurucuları tarafından bu açıkça reddedilmektedir. İslamcılık fikrinin savunucuları bu gün kendisini Milli Görüş hareketi olarak tanımlamakta olan Saadet Partisi'dir. Saadet Partisi Milli Görüş hareketinin tek ve son temsilcisi olduğunu ifade etmektedir.

2.2.Türkiye Cumhuriyeti İlk Yıllarından Siyasi Akımlar ve Partiler

Osmanlı İmparatorluğu'nda dört fikrin ortaya çıkmasıyla birlikte Osmanlı'da sosyal ve siyasal dengelerin değiştiğini görmekteyiz (Çilliler, 2015). O tarihlerde dünyada meydana gelen değişimler ve bunun sonucunda değişen dengeler sonucu Osmanlı İmparatorluğu I. Dünya savaşına girdi. Savaşı kaybeden Osmanlı İmparatorluğu çok ağır şartlarda Mondros Mütarekesi'ni imzalayarak I. Dünya savaşında yenildiğini kabul etmişti. Bu anlaşmaya dayanarak itilaf devletleri Osmanlı'yı işgal etmeye başlamıştı. Bu işgallere karşı direnmek amacıyla Batıcılar, Osmanlıcılar, İslamcılar ve Türkçüler bölgesel direniş hareketi olarak Kuvâ-yi Milliye hareketlerini oluşturmaya başladılar. Daha sonraları Osmanlı'da paşalık veyahut generallik yapmış Mustafa Kemal, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak ve İsmet İnönü gibi askerlerin düzenli ordu ve Ankara merkezli bir meclis kurmaları işgal kuvvetlerine karşı direnmenin yolunu açmıştı (Gül, 2010).

Milli Mücadele olarak adlandırılan bu hareket 1920'de Millet Meclisi olarak toplandı. İtilaf devletleri Osmanlı ile yapmadıkları barış anlaşmasını yapmak üzere Fransa'nın başkenti Paris'in 3 km batısındaki Sevr (Sèvres) banliyösünde bulunan Seramik Müzesi'nde barış sözleşmesi imzalanmıştır. Ankara'daki Millet Meclisi bu anlaşmayı kabul etmediğini beyan etmiştir.

Yıl 29 Ekim 1923 yılına gelindiğinde Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması sonucu yeni bir devlet kuruluyordu. Kurulan bu devletin ilk meclisinde Batıcılar, Sosyalistler, Türkçüler ve İslamcılar bulunmaktaydı. İlk meclisin çalışma şekli yeni devletin yönünü belirleyeceğinden kaynaklı olarak İttihat ve Terakki Cemiyeti geleneğinden gelen kurucu yapı seçime gitme kararı alarak, birinci meclisin tamamen değişmesini amaçladılar. Bu amaçlarına ulaşırken hem kendi içlerindeki grubu hem de meclis içindeki ikinci grubu meclisten çıkarmış oldular (Karpat, 2011). Meclis içinde gerekli temizlik yapıldıktan sonra artık Batılılaşma adı altında çalışmalara rahatlıkla başlandı. Bu maksatla Cumhuriyet Devrimi adı verilen devrimler yapılmaya başlandı. Diğer siyasi unsurların düşünürleri ya ülkeyi terk ettiler yâda çok partili hayata geçiş süresi boyunca sessiz kalmayı yeğlediler.

2.2.1. Çok Partili Sisteme Geçiş Denemesi

Yeni Kurulan Türkiye Cumhuriyeti içinde ilk kurulan siyasi parti Cumhuriyet Halk Fıkrası (CHF) olarak kabul edilmektedir. 23 Nisan 1920 yılında Millet Meclisi açılmıştı. Bunun ile birlikte Siyasi açıdan kendi içirişin de siyasi açıdan çok farklı yapılar bulunmaktaydı. Siyasi açıdan farklı olmalarına karşılık hepsine tek ortak noktası yeni kurulacak olan Bağımsız devlete olan inançlarıydı. Millet Meclisi içerisinde İslahat Grubu, İstiklal Grubu, Tesanüt Grubu, Müdafa-yi Hukuk Gurubu ve Halk Zümresi gibi guruplardan oluşmaktaydı. (Tarih Portalı, 2018)

1920 yılında kurulan Millet Meclisi kendi içersin 'de "I Gurup ve II. Gurup" adı ile iki gurup bulunmaktaydı. Müdafa-yi Hukuk Gurubu daha sonra Anadolu ve Rumeli Müdafaa Hukuk Cemiyetini adını aldı. II Gurup ise ilk başta böyle bir yapılanma içine girmeyerek farklı guruplar halinde hareket ettiler. (Karasakal, 2015). 1923 Yılında Cumhuriyetin ilanından sonra Anadolu ve Rumeli Müdafaa Hukuk Cemiyetini adını Halk Fıkrası olarak değiştirdi. Cumhuriyetin İlanından sonra Kurulan ilk siyasi Parti olarak Halk Fıkrası kuruldu.

2.2.1.1. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası

Ülke çok partili sisteme geçmeye çalıştığında ilk olarak Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası 1924 yılında kuruldu. Halk tarafından ilgi ve alaka duyulmaya başlayan TCF, fikir olarak Kurtuluş Savaşı'nı başlatan 7 kişilik ana kadrodan sadece Mustafa Kemal ve İsmet İnönü yer almıyordu. Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Ali Fuat

Cebesoy, Refet Bele ve Adnan Adıvar'ın öncülüğünde TCF kurulmuştur. TCF 'nin içinde Osmanlı dönemine ait ve batıcılar tarafından kabul edilmeyen ya da göz önünde bulunmasını istemedikleri İslamcılar ve Liberaller bulunmaktaydı. Ayrıca TCF içinde yer alan bazı kişilerinde eski İttihat ve Terakki Cemiyeti (İTC) üyeleri oldukları gerekçesi ile "İttihatçılıkla" suçlanmasına maruz kalmışlardır. Kazım Karabekir ve arkadaşları yapılan bu mesnetsiz iddiayı şiddetle ve ısrarla reddetmişlerdir (Özalper, 2014).

Öte yandan TCF, 1925 yılının Şubat ayında gösterdiğinde Doğuda baş gösteren Şeyh Said isyanı dolayısıyla iktidarda bulunan Cumhuriyet Halk Fırkası tarafından ağır eleştirilere maruz kalmıştır. İsyanın baş gösterdiği tarihte dönemin başbakanı Ali Fetih Okay Bey istifa etmiştir. İstifasının ardından Mustafa Kemal'in görevlendirmesi ile birlikte İsmet İnönü meclisten güvenoyu alarak Başbakan olmuştur. Başbakan olan İsmet İnönü'nün ilk aldığı karar Takrir-i Sükûn kanunu olmuştur. Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte gazete, dergi gibi basın araçlarına ceza kesilmesinin yolunu açmıştır. 1925 yılının 5 Haziran tarihine gelindiğinde ise Fırkası'nın kapatılma süreci hızlanır ve fırka kapanır. (Babaoğlu, 2012).

Mustafa Kemal Atatürk'e 14 Haziran 1926'da İzmir'de gerçekleşen Suikast girişim sonrasında bazı paşalar tutuklanıp idam hükmüyle yargılandılar. Yargılananların arasında Kâzım Karabekir ve Ali Fuat Paşa gibi İstiklal Savaşı'na katılan ve ordu içerisinde belli bir ağırlığı olan paşaların olması sebebiyle, Türk ordusu subaylarının protesto gösterileri yapması sonucu, Mustafa Kemal Paşa'nın "özel affı" ile idamdan kurtulmuşlardır. (Avcı, 2013).

Kurucu unsur olarak bilinen yapıya karşı kurulan ilk Siyasi Parti'de bu şekilde kapatılırken ikinci bir deneme daha yapılarak Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) Mustafa Kemal'in talimatıyla Ali Fetih Bey'in, Paris büyükelçiliğinden dönüşünde Fırka kurması için öneri ve onay vermişti.

2.2.1.2.Serbest Cumhuriyet Fırkası

Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) 12 Ağustos 1930 yılında Ali Fetih Bey tarafından kuruldu. "Partinin programında Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik ve Laiklik ilkelerine bağlı olduğu vurgulanıyor, yabancı sermayenin ülkeye girmesinin özendirilmesi isteniyor, ekonomik yaşamda sürekli devlet müdahalesine karşı çıkılıyordu."

(Milligazete, 2009) SCF kısa bir süre içerisinde yurdun dört bir yanında teşkilatlanıyor ve halk nazarından destek görmeye başlıyordu.

Bunun ile birlikte Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) yönetimi SCF'nin bu hızlı artışına karşı tedirginlik ve kaygı duyuyordu. Ali Fetih Bey'i, halkı iyi okumuş bir bürokrat olduğu gibi ülkenin kuruluş aşamasında iyice bildiği için SCF'nin iktidara ancak Cumhurbaşkanıyla çatışarak gelebileceğini tahlil etmişti. "Fethi Bey bunun çok ağır sonuçlar yaratacağı inancıyla, 17 Kasım 1930'da Dâhiliye Vekâlet'ine başvurarak SCF'nin feshedildiğini açıkladı." (Milligazete, 2009).

2.2.2.Çok Partili Sisteme Geçiş Denemsin Sonu

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın isminin Şeyh Said isyanı ve İzmir Suikastı ile anılması. Serbest Cumhuriyet Fırkasının adının Yeni Sisteme karşı olanların ilgisini, çektiği düşüncesiyle kendini fes etmesi.

İki partinin bir şekilde kapatılması ve feshi ile sonuçlanan bir dizi olaydan sonra Cumhuriyet Halk Partisi'nin yolu 1945 yılına kadar kesilmemiş oldu. Çünkü kendi içerisinde muhalefetler çıkararak aslında toplumunda kendilerine olan tepkilerini de ölçmüş durumdaydılar. Bu maksatla Cumhuriyet devrimleri adıyla yaptıkları birçok şeyin zorla halkın kabul etmiş olduğu şeyler olduğunu söyleyebiliriz.

2.2.3.Türkiye Cumhuriyetinde Çok Partili Sisteme Geçiş

Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci defa çok partili hayata geçmeye karar verdi. Çok Partili sisteme geçmek istemesindeki ana gaye ise II. Dünya Savaşı'ndan çıkan dünyanın kendi içerisinde iki kutuplu bir sisteme yönelmesinde yatmaktaydı. Türkiye'nin iki kutuplu dünyada bir tercih yapması gerekiyordu. Bu tercih ya Batılılar ile bağ kurmak olacaktı ya da SSCB'den taraf olmaktı. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Batı yani Avrupa kendi içerisinde bir birlik kurmuştu. Aslında II. Dünya Savaşın dan sonra hem Avrupa yani Batı bloğu hem de Doğu bloğunun içinde yer aldığı bir birlik vardı. Bunun ile birlik 24 Ekim 1945 yılında kurulan Birleşmiş Milletlerdi. Türkiye bu birliğin içine girmek için savaşın son zamanında Nazi Almanya'sına savaş ilan etse de bu birliğin içinde kendine yer bulamamıştı. BM'nin kurulmasından sonra ise dünya iki kutuplu sisteme doğru kaymıştı (Küçükyılmaz, 2011). Bu sistem silahın olmadığı teknolojinin, ekonomik rekabetin ve demokrasinin

gelmesi gerektiğinin söylendiği Soğuk Savaş dönemi idi. Türkiye 1945 yılına gelmeden önce Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin Vladimir İlyiç Ulyanov, bilinen diğer adıyla Lenin SSCB'yi yönettiği tarihte Brest Litovski barış anlaşması, Moskova anlaşması ve Kars anlaşmalarını imzalamıştı. Stalin'den önce yapılan anlaşmalar “II. Dünya Savaşı sırasında 1939'da Molotov kanalıyla Ribbentrop ve Hitler'den daha sonra da 1945'te Truman ve Churchill'den Türkiye sınırları ile ilgili talepleri dolayısıyla Türkiye, Batı İttifakı ve NATO ile yakınlaşmıştı.” (Ortaylı, 2013). Türkiye Cumhuriyeti NATO'ya girebilmek için uzun yıllar önce denediği ve başarısız olduğu çok partili dönemi ikinci defa denemeye karar verdi.

Bundan dolayı Türkiye'nin batı ittifakına yakınlık kurabilmesi için çok partili sisteme geçmesi gerekiyordu. Doğu bloğu, demokrasinin yerine Kominizm veya Sosyalizmi tercih eden devletlerdi. Batı bloğu ise daha çok Liberalizmi ve Kapitalizmi benimseyen devletlerden oluşmakta idi. Bundan kaynaklı olarak Batı bloğu kendi içinde bir birlik kurabilmek için ilk olarak MKP ikinci olarak da 1946 yılında Demokrat Parti (DP) kurulmuştu.

2.2.3.1. Milli Kalkınma Partisi

Milli Kalkınma Partisi, ikinci çok partili hayata geçiş içerisinde ki ilk muhalefet parti olarak kabul edilmektedir. Parti ilk Türk uçak pilotu ve mühendisi olarak bilinen Nuri Demirağ tarafından kurulmuştur. II. Dünya Savaşı'nın ardından Dünya'da meydana gelen gelişmelerden kaynak olarak Türkiye'de çok partili hayata geçişin yolunu açmıştır. Türkiye'de ilk olarak 18 Temmuz 1945 yılın da gerekli başvuruları yapan Nuri Demirağ 5 Eylül de resmi olarak kuruldu. MKP'nin kurucuları arasında Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde (1920-23) muhalefet grubu olan İkinci grubun önderi Hüseyin Avni Ulaş, Cevat Rifat Atilhan gibi kişiler yer alıyordu. Partinin ilk genel başkanı da Nuri Demirağ'dı. (Şahin, 2015)

Milli Kalkınma Partisi, Parti programında liberal bir eğilimi içinde olduğunu ve devletçilik uygulamaları eleştirmekte olduğu görülmektedir. Cumhurbaşkanlığının tek bir dönem ve halk tarafından seçilmesi gerektiğini ve Parlamenter sistem içerisinde 'de iki meclisli yasama organının savunduğu gibi nispi seçim sistemini göre seçim yapılmasını savunmaktadır. Önermiş olduğu önerilerinden en önemlisi ise o dönem

atama usulü ile yapılan Belediye başkanlığının halk tarafından seçilmesi gerektiğini istiyordu.

1946 yılında yapılan belediye seçimlerin de ve akabinde yapılan 1946 milletvekili seçimlerine katılım göstermiş olsa da varlık gösterememiştir. 1950 seçimlerinde ise Demokrat Parti furçasının gerisinde kalmış olması sebebiyle gerekli ilgiyi göremedi. 1954 yılında yapılan seçimlerde Sivas'tan Demokrat Parti listesinden bağımsız aday olmuş ve seçilmiştir(Haytaoğlu, 2018). 1957 yılından sonra Nuri Demirağ siyasi faaliyet içerisine de bulunmamıştır. MKP,28 Mayıs 1958 yılında yapması gereken son genel kurulu yapmadığı için kendini feshetmiştir (Haytaoğlu, 2018).

2.2.3.2. 1950 Demokrat Parti Dönemi

Tablo 2.2.3.2.1. 1946 Seçim Sonuçları

Parti	Vekil
Cumhuriyet Halk Partisi	395
Demokrat Parti	64
Bağımsız	6

Kaynak; Yeni Şafak- <https://www.yenisafak.com/secim-1946/secim-sonuclari>

Batı ittifakında yer almak isteyen Türkiye için güzel bir fırsattı. Bu fırsatı değerlendirmek için 1946 yılında Türkiye Çok Partili ilk genel seçime gitti. Bu seçim uygulanması açısından demokratik olmayan bir yöntemle yapılmıştır. Dünya üzerinde belki de ender görülen olaylardan biridir diyebiliriz bu seçime. Seçim ilginç yapan şey ise “Açık oy, gizli tasniftir”. Normal olarak bu vakanın tersi olması gerekirken bu şekilde olması seçimlerde CHP'nin galip çıkması ile sonuçlanmıştır. Rey verme şeklinin böyle olmasının sebebi de bundan kaynaklıdır (Küçükıılmaz, 2011).

1946 seçimlerinden çıkan sonuç ilk seçim olması açısından DP için kendisini millete tanıtmak açısından kötü bir izlenim olsa da ilk defa seçime giren bir parti için iyi sayılabilecek bir sonuçtur.

” Yapılan seçimin batılı gözetmenler tarafından demokratik olmadığı kararıyla Türkiye’nin batı ittifakı ve NATO içinde yer almayacağı bahane edildi. SSCB tehdidinden kaynaklı olarak Türkiye 1950 seçimlerine gitti. 1950 seçimleri “Cumhuriyet tarihinde tek dereceli olarak düzenlenen ve birden fazla partinin katıldığı ikinci milletvekilliği genel seçimidir.” (Güngör, 2010).

1950 seçimlerinden önce 1946 yılında Recep Peker önderliğinde CHP hükümeti kurulmuştu. Bu hükümet batının isteği üzerine liberal bir ekonomik politikaya yöneldi. Bu dönemde Türkiye’de demokratikleşme süreci başlamıştı lakin dönemin başbakanı Recep Peker’in muhalefete karşı olan sert tutumu yüzünden aksadı. 1. DP kongresinde yeni bir anayasanın hazırlanması, seçim yasasının değişmesi ve Cumhurbaşkanlığının tarafsız olması istendi. DP, isteklerinin gerçekleşmemesi durumunda “sine-i millete” dönülmesi gerektiğinin kararını aldı. Bunun üzerine Cumhurbaşkanı İsmet İnönü CHP ve DP genel başkanlarını bir araya getirdi. 12 Temmuz’da yayınlanan beyanname ile DP’ye baskı yapılmaması konusunda güvence verildi. Peker’in CHP içindeki ılımlılar yani “35’ler” diye bilinen grup tarafından eleştirilmeye başlamasıyla birlikte İnönü’nde desteğini yitirmesiyle beraber Peker başbakanlıktan istifa etti. Yerine Hasan Saka yeni hükümeti kurdu. (Unat, 2011).

Öte yandan Demokrat Parti içindeki ılımlı havada parti içinde muhalefet kurulmasına sebep oldu, CHP’ye karşı sert siyaset izlemek isteyenler 1948 yılında DP’den ayrılarak Millet Partisini (MP) kurdular (Demokrat Parti, 2018). Bu durumda Mecliste DP 31 vekil ile temsil edilir hale geldi. 1949 DP 2. kongresinde 1. kongredeki istekler tekrara sıralandı. Eğer seçimde hilelere başvurulursa CHP “milletin husumetiyle” karşılaşacaktı. Buna rağmen CHP ve DP ile ilişkiler yumuşadı.

Bunun sonucu olarak Seçim kanunu 16 Şubat 1950 yılında CHP ve DP uzlaşmasıyla birlikte değişti. Milletvekili seçilmesi amacıyla meclis 21 Mart 1950’ de son kez toplandı. Bu toplantıyla birlikte seçimlerin 14 Mayıs 1950 yılında yapılması kararı alındı.

Seçim kararından önce DP kendi içinden çıkan Millet Partisi’nin kurulmasıyla iç sorunları ile uğraşıyordu, CHP ise seçim kararı alınmadan önce seçimlere sosyal ve siyasal hamlelerle çalışmaya 1949 yılında başlamıştı. CHP ilk olarak kendi üstündeki din düşmanlığı ibaresini kaldırmak amacıyla hükümet değişikliğine gitmişti.

CHP' nin kurmuş olduğu yeni hükümete içerisinde de medrese eğitimi görmüş Şemsettin Günaltay bulunmaktaydı. Ocak 1949 yılında Günaltay Başbakan oldu. (Küçükylmaz, 2011). Bunun ile birlikte eğitim alanında çalışma yaparak da kendilerini güvene almayı planlamışlardır.

Eğitim alanında CHP muhalefetin kendisini dinsizlikle suçlaması ile karşı karşıya kalması sebebiyle muhalefetin ithamlarını boşa çıkarmak için ilkokullara din dersi, İstanbul İmam Hatip Lisesi, Ankara Üniversitesi bünyesinde 'de İlahiyat Fakültesi, türbeleri ve tekkeleri açarak muhalefetin bu söylemin çürütmeyi amaçlandı (Yılmaz, 2018).

1950 seçimlerine gidildiğinde CHP'nin vaatlerinde özel sektöre serbestlik geleceğini, yabancı sermayeye fırsat verileceğini ve devletçiliğin bütün konularda sınırlanacağını belirtmekteydi. CHP ayrıca ekonomide Türk Lirası'nın değerini koruyacağını, vergi reformu, çift meclis vaat ediyordu. Ayrıca CHP'nin altı ilkesi olan ilkelerin anayasadan kalkabileceğini vaat ediyordu.

CHP 1950 yılının 14-22 Mart arasında TBMM 'de, Toprak Reformu Kanunu'nu ele aldı ve uygulanamaz hale getirdi. Bu şekilde kanunu toprak sahipleri lehine değiştirdi. Muhalefete kayması düşünülen oyların kaymasını engellemek amacıyla parti prensiplerinden ve geçmişte yaptıklarından ödünler verdi. 1946'daki seçimlerinde uygulanan çoğunluk sistemine güvenmesinden dolayı, 1950 milletvekili seçimlerinde de aynı sonucu alacağını düşünmekteydi. Bu maksatla yasal engeli olmaması dolayısıyla İönü ve Günaltay iki yerden aday gösterilir iken diğer CHP'li mebus adayları bir yerden adaylığını koymak zorunda kaldı. Nitekim tarihi süreci incelediğimizde İönü ve Günay'ın dışında CHP' linin iki yerden hiç aday gösterilmeme sebebi ise CHP 'nin seçimleri garantilediğini düşünmesinden kaynaklıydı. Toplumun CHP'yi İslam düşmanı olarak görmekten çıkmasını arzulayan İsmet İönü taktiksel olarak Günaltay'ı aday yaptığı gibi başbakan yapmıştı. Buna karşılık halk nazarında imam hatiplerin açılması ve ilahiyatçı başbakan karşılık bulmamış toplumun ekseriyeti CHP'nin anti-demokratik tavrından kaynaklı olarak DP'yi tercih etmesin yolu açılmış oldu. Türk Siyaseti uzun yıllar sonra CHP dışında ve halkın desteği ile seçilmiş bir iktidar hayal etmiş ve hedefine ulaşmıştı. O zamana kadar toplumun inanç, kültür ve ana törelerine karşı hareket

eden CHP halk tarafından cezalandırılmıştı. Burada toplumsal olarak başat İslami cemaatlerin desteğinin büyük bir önemi vardı (Yılmaz, 2018).

2.2.3.3.1950’li Yıllarda Cemaatler ve Siyaset

Türkiye’deki İslam’ı cemaatler 1950 seçimlerinde tercihlerinden dolayı siyasetin içinde de yer almaya yavaş yavaş başlamıştı. DP’nin ilk icraatının ezanı aslıyla okutması olunca DP olan desteğin 1960 darbesine kadar sürdüğünü açıkça söyleyebilir. Bu süreçte liberal bir politika izleyen DP’nin seçilmesindeki yegâne unsur toplumun her kesimin destek alması olmuştur. Ayrıca bu İslamcı gruplarında dernekleşmeye başladığı döneme DP dönemi diyebiliriz. İlk dernekleşme çabası cemiyet adı ile İlim Yayma Cemiyet (İYC) idi. Bu cemiyetin ana amacı imam-hatip ve öğrenci yurdu kurmaktı (İlim Yayma Cemiyeti Konya Şubesi, 2018).

Türkiye’de imam-hatiplerin temelini İsmet İnönü tarafından başlatılmasının ana nedeniyse devletin din görevlisi bulamayacak duruma gelmesiydi. İYC’nin bu çalışmaları eğitim üzerine olan çalışmalardı. Lise ve Üniversite gençliği üzerine ise 1908 yılında kurulan Milli Türk Talebe (MTTB) ile yapılmaktaydı. MTTB ise bu dönemlerde daha yoğun çalışmalar yapmaya başlamıştı. Bunun ile birlikte Yahya Kemal Beyatlı, Necip Fazıl Kısakürek ve Eşref Edip gibi Türk edebiyatçıların çıkarmış olduğu mecmualar bu dönemde gençler tarafından takip ediliyordu. DP döneminden önce ise Üstad Bediüzzaman Said Nursi (kimilerine göre Kürdi)’nin yetiştirmiş olduğu Nur talebeleri devletin baskılarından dolayı çalışmalarını gizli şekilde yürütmekteydi. DP iktidarıyla birlikte bu çalışmalar azda olsa açık yapılar duruma gelmişti.

2.2.4.1960 Askeri Darbesi ve Sonrası

1960 darbesine giden süreçte DP’nin de güç zehirlenmesine gitmesi ile ordu içindeki hareketleri göremediler ve 1960 darbesi meydana geldi. Bu sürecin altında genç subayların yattığını unutmamak gerekir. DP döneminde yapılan Batıya yaklaşma yolları daha sonra yerini SSCB ile yakınlık kurmaya bıraktı. (Kurban, 2014) İş Bankası ve Petrol Ofisi’nin SSCB’ ye satılmak istenmesi başta ABD ve Batılı güçlerin hoşuna gitmedi. Kimi teorisyenlere göre bu her ne kadar komple teorisi olsa da olma olasılığı çok yüksek bir ihtimaldir.

2.2.4.1.1960 Darbesine Giden Süreç ve İdama

1960 yılına gelindiğinde Demokrat Parti iktidarı ile CHP arasında gerginlik artmaya başlamıştı. Artan gerginlikler neticesinde CHP Genel Başkanı'nın yurt gezilerinin ihtilal düzenlemek amaçlı olduğu iddia edilerek engelleniyor, DP iktidarını eleştiren muhalif dergi ve gazeteler sansür yiyor yazarlar ise tutuklanıyordu. 1960 yılının Nisan ayına gelindiğinde Hükümet Tahkikat Komisyonu kurdu. Komisyon basın ve muhalefeti soruşturmak, incelemek ve denetlemek amacıyla yetki bakımından gazete kapatmadan tutuklatmaya kadar yetkilere sahipti (Tarih Dosyası / Dünya Bülteni, 2013).

Tahkikat Komisyonu'nun kurulmasına karşı çıkan İsmet İnönü mecliste yaptığı o ünlü konuşmada şu olaylı sözü söylemişti: "Bu yolda devam ederseniz, ben de sizi kurtaramam." bu sözün ardından DP Mebusların Tepkisini Çekmişti. 27 Nisan 1960 günü Tahkikat Komisyonu yasal olarak kuruldu. İnönü'ye 12 oturum TBMM toplantılarına katılmama cezası verildi. Olaya tepki gösteren CHP Grubu meclisten zorla çıkartıldı (Bizmilliyiz.com, 2017).

TBMM'de başlayan bu olaylı tartışmalar sokağa taşındı. 28-29 Nisan'da İstanbul ve Ankara'da üniversite öğrencileri gösteri yapmaya başladı. Hükümet olayları bastırmak için şiddetle üzerine gitti. Bundan kaynaklı olarak üniversiteler kapatıldı. Şehirlerde sıkıyönetim ilan edildi. Demokrat Parti'ye bağlı olan gençler 5 Mayıs günü Menderes'e bağlılıklarını göstermek ve ona destek olmak için Ankara Kızılay Meydanı'nda toplanma kararı aldılar. Bu toplanma kararına karşılık vermek amacıyla 555K koduyla muhalif gençler 5 Mayıs akşamı Saat 5'de meydanı doldurdular. Menderes otomobilinden indiğinde kendisini muhalif grubun içinde buldu. Protestocular tarafından Menderes tartaklandı ve güvenlik güçleri tarafından zorlukla olay yerinden uzaklaştırıldı (Kıvanç, 2008).

Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı Ankara Harbiye öğrencileri 21 Mayıs tarihinde sessiz bir yürüyüş gerçekleştirdi. (Şahin, 2017) Gerçekleşen yürüyüş neticesinde Başbakan Adnan Menderes radyoda verdiği demeçte konuşulanlara ve kışkırtmalara kulak asılmaması gerektiğini söyledi. Menderes İzmir, Bergama ve Manisa'da gerçekleştirdiği Ege Bölge ziyaretlerinde CHP'yi eleştiren konuşmalar yapmıştır.

27 Mayıs 1960'da ülkedeki gerginlik ve kargaşanın gitgide artması, camii ve kahvehanelerdeki toplumsal kutuplaşmalar, sokaklarda çatışmaların çıkması, üniversite öğrencilerinin aralarındaki gerginlikler, iktidar-muhalefet arasındaki sertliğin son bulması adına Türk Silahlı Kuvvetleri darbe yapmıştı.27 Mayıs 1960 darbesi sabahı, yurdun dört bir yanında Kurmay Albay Alpaslan Türkeş tarafından Ankara Radyosu'ndan okunan bildiri ile duyurulmuş oldu (Küçükylmaz, 2011). Darbeyle birlikte yurdun dört bir yanındaki kutuplaşmada son buldu.

Milli Birlik Komitesi, TSK adına ülke yönetimine el koydu ve Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Cemal Gürsel, komitenin başına geçti. Siyasi faaliyetlerin son bulmasına karar verildiği gibi Anayasa ve Parlamento feshedilerek yeni Anayasa ve Hükümet kurma çalışmaları başlatıldı. Cumhurbaşkanı Celâl Bayar, TBMM Başkanı Refik Koraltan ve Başbakan Adnan Menderes başta olmak üzere Demokrat Partililer tutuklandı. (Dündar, 2006; Ural, 2016).

Demokrat Partililer yargılanmak üzere Yassıada'ya gönderildi ve Yargılamaya başladı. Yargılamadan sonra. 15 kişi idama, 31 kişi ömür boyu hapse, 418 kişi değişik hapis cezalarına çarptırılırken 123 kişi de aklandı. (ÖNAL, 2017, s. 10-25) Milli Birlik komitesinde çıkan görüş ayrılıkları sebebiyle daha sonra 14'ler olarak anılacak 14 subay yurt dışında çeşitli görevlerle sürgüne gönderildi. Milli Birlik Komitesi idam cezalarından üçünü onayladı. Tutuklu bulunan Maliye Bakanı Hasan Polatkan ve Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu 16 Eylül 1961'de, Başbakan Adnan Menderes ise ertesi gün İmralı Adası'nda idam edildi. Celâl Bayar ve Refik Koraltan ile 11 kişinin idam cezası ömür boyu hapse çevrildi.” (Time Türk/ Haber Merkezi, 2012).

1960 darbesi olduktan sonra darbeyi yapan kurucu unsur bunun darbe olmaması için devrim niteliğinde bir anayasa hazırlamıştı. Anayasa metni Siyaset, Ekonomi, Demokrasi, Dernek ve Sendika v.b konularda özgürlükçü bir anayasa idi. Bu anayasanın ihtilal anayasası olarak kalmasının ise iki ana unsuru vardı. Birinci unsur, bunun askeri bir müdahale ile yapılmış olması, ikinci unsur ise anayasa üstündeki kandı. Darbe yapıldıktan sonra TSH hayatı için acı verici bir olay vardı. Buda CHP'den sonra halkın seçtiği oylarla seçilen hem milliyetçiler hem İslamcılar hem de liberalleri temsil ettiği iddia edilen DP'nin üç önemli isminin idam edilmesiydi.

(Küçükylmaz, 2011) İdamın gerçekleşmesi sonucu artık yeni yapılan anayasanın devrim değil bir darbe anayasası olduğu tescillenmiş oluyordu.

2.2.4.2.1960.Darbe Sonrası Siyasal İslam

1960 darbesi ile birlikte Türkiye’de tekrardan tek partili bir döneme dönüş sezileceği ortaya çıksa da böyle olmadı. Darbeyi yapan unsurların Batı ile yaptıkları anlaşmalara bağlılıklarının devam edeceğine dair açıklamaları bize bunu göstermektedir. 60 darbesinin yapılması ile bu darbenin devrim olarak anılması için çalışmalar yapıldı. Siyasi parti, dernek ve sendika gibi sosyal haklar verilerek darbeden çok devrim olarak anılması çabasına girilmiş, baskıcı değil özgürlükçü çalışmalar yapılmıştı. DP döneminde kapatılan MP’ sinin DP eliyle kapatılmasından kaynaklı olarak parti kapatma meclisin elinden alınarak, kurulan Anayasa Mahkemesi’ne verilmişti. 1960 darbesinin getirdiği özgürlükler en fazla Türk solunun işine yarıyordu. 1960 darbesinden sonra dünyanın birçok yerinde meydana gelen gençlik hareketleri Türkiye’de de başlıyordu. Bu dönemde solcu yapılar Türkiye talebe birliği çatısı altında toplanırken sağ gruplarda MTTB çatısında toplanıyordu. MTTB’nin dünyada olan gelişmelerden kaynaklı olarak 1965 yılında solcullaştığını da söyleyebiliriz. Daha sonra ise olan kongre sonucu bu yapı tekrardan Sağ, Muhafazakâr ve İslamcı yapıların kontrolüne girmişti. (Duman, 2018) 1965’li yıllarda baş gösteren gençlik akımları Türkiye İşçi Partisinin (TİP) kurulması ve mecliste temsil edilmesiyle devam ediyordu (Gerçek Gazetesi/Teori Tarihi, 2015).

Darbeden sonra kurulan CHP’li meclisin yerini ilk seçimlerde DP’nin devamı olarak sahneye çıkan Adalet Partisi (AP) ye bırakmasıyla değişiyordu. AP’nin kendisini DP’nin devamı olarak tanıtmaması onun İslami gruplar tarafından desteklenmesine yol açıyor yeniden açılan MP’ si ise bu desteği alamıyordu. Ardından Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinin kurulması ve sürgünden gelen Alparslan Türkeş’in genel başkan seçilmesiyle devam gösterdi. (DİLEK, 2016) AP başında ise Nurcuların destek verdiği Isparta’nın İslam köyünden çıkma DSİ eski mühendisi Süleyman Demirel yatmaktaydı. Hatta bu dönemlerde Demirel için şu sözler söyleniyordu: “Elinde Kur’an, kalbinde iman, Geliyor Süleyman” sözleri Demirel’e verilen desteğin göstergesi idi (Yeni Şafak, 2008).

Bu yıllarda geleceği parlayan bir mühendis daha vardı. Bu mühendis Nakşibendî Tarikatı'nın Gümüşhanevi koluna bağlı İskender Paşa cemaatinden olan, Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliğine başkan aday olan ve daha önce Gümüş Motor adıyla kurmuş olduğu %100 yerli motor fabrikasıyla adını duyuran Erbakan'dı. (ÖZGÜR, 2014)Erbakan TOBB başkan adaylığı olmuş ve seçilmişti lakin okul arkadaşı olan Demirel'in ve İstanbul Sanayisinin istemediği adamdı. Erbakan genel sekreterlik yaptığı dönemde İstanbul sanayisine ayrılan sermayeyi Anadolu sermayesine çevirmiştir. Mahkeme ve polis zoruyla elinden alınan TOBB başkanlığından sonra Erbakan siyasete girme kararı almıştı (Kızıldaş, 2011).

2.2.4.3.1960 Darbesi Sonrası Türk Siyasi Hayatı

Türkiye 9 Temmuz 1961 yılında yeni anayasayı %66 evet %33 hayır oyuyla kabul etmişti. Yeni anayasanın getirdiği, özgürlük anayasası olarak algılanmasındaki en önemli sebep ise seçimlere karışmamış bir askeri güç vardı. 1961 seçimlerine gidilirken DP'yi geleneğinden geldiği düşünülen iki parti arasındaki rekabetle kaynaklı olarak CHP seçimlerden etkin bir rol oynadığını söyleyebiliriz. Seçim öncesini değerlendirirsek eğer DP'nin devamı olduğunu iddia eden Adalet Partisi (AP) ve Yeni Türkiye Partisi (YTP) kurulmuştu. DP geleneğinin ikiye bölünmesi, oyların da ikiye bölüneceğinin göstergesiydi. Ayrıca Türkiye yeni iki partiyle daha tanışmıştı; birincisi kapatılan MP'si olan ve onun genel başkanı Osman Bölükbaşı'nın kurmuş olduğu Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) ve Türkiye'nin ilk Sosyalist eğilimli Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) kurulması oldu. TİP'in diğer partilerden farkı ise birer kitle partisi olmasıydı. Gerçekten de TİP işçi, emekçi, köylü ve sendikalı kişiler tarafından kurulmuştu lakin parti 1961 seçimlerine katılmadı (Aydın ve Taşkın, 2014).

1961 seçimlerinde DP'nin darbe sonucu kapatılması nedeniyle DP'ye gönül veren insanların AP çatısı altında birleşmesi sebebiyle DP seçmenin ekseriyetinin oy tercihi AP oldu. Ayrıca seçmenin diğer tercihi ise YTP olmuş oldu. AP ve YTP'nin seçim propagandaları, çalışmaları, DP'nin oy tabanına yönelmesini amaçladığı için çalışmalarını da o yönlü yürütüyorlardı. Bu çalışmaları ve söylevleri TSK'nın tepkisini çekti. Milli Birlik Komitesi 5 Şubat 1961 tarihinde Çankaya Köşkü'nde seçime girecek bütün siyasi partileri yuvarlak masa etrafında toplantıya davet etmiş, burada ortak bir metne imza atılmış ve yayınlanmıştır (Turgut, 2016).

Metinde Adnan Menderes ve DP hükümetinin meşruluğunu yitirdiği, bundan kaynaklı olarak idari yönetimde söz sahibi olmadığı vurgulanmış, devam eden metinde siyasi amaçlarla ve söylevlerle DP fikirlerinin, yöneticilerin ve liderlerin söylemlerinin savunulmaması, Cumhuriyet devrimlerinin ve dini inançların seçimlerde propaganda konusu yapılmaması, seçimlerin yasallığının tartışılmaması gerektiği belirtilmiştir.

1960 darbesinden bir yıl sonra 15 Ekim 1961 yılında gerçekleşen ilk milletvekili seçimleri nispi temsil sistemiyle yapıldı. Darbeden sonra yapılmış ilk seçim olması akabinde Nispi temsil sistemi kullanılması dolayısıyla CHP tek başına iktidar olmayı bekliyordu. CHP seçimlere katılan seçmenlerin yüzde 36,74'sinin oylarını toplayarak 173 milletvekili çıkarınca TBMM'de birinci parti oldu. AP ise geçerli oyların %34,79 olarak mecliste 158 milletvekili temsil etme hakkına sahip olan ikinci parti oldu, sırasıyla YTP %13,73 oy olarak mecliste 65 milletvekilliği sandalyesinin sahibi oldu. YTP'ye göre aldığı yüzdelik oranı fazla olan Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) seçim sistemi dolayısıyla 13,96 almasına rağmen 54 milletvekili koltuğu kazandı. Seçimlere giren hiçbir siyasi parti tek başına hükümet kurabilecek çoğunluğu kazanamadığı için CHP ile AP arasında bir koalisyon hükümeti görüşmelere başladı. Görüşmeler sonucunda Türkiye'nin ilk koalisyon hükümeti kuruldu.

Türkiye 61 seçimlerinden sonra ilk defa koalisyonla tanışmış oldu. Bu süreç Türkiye için büyük bir başlangıç mı yoksa sorun mu olduğu ise tamamen anlaşılmadı. Seçimlerden sonra gerçekleşen idam ise toplumu rahatsız ediyordu. 1963 yılına gelindiğinde ordu içinde ikinci bir darbe girişimi gerçekleştirmek için Albay Talat Aydemir'in darbe girişimi oldu. Bu darbe bir şekilde engellendi Aydemir'e ceza verilmedi lakin Aydemir ikinci defa bunu gerçekleştiren idam cezasıyla yargılandı (Küçükylmaz, 2011).

1963 yılında Kıbrıs Adası'nda meydana gelen olaylar ve EKOA'nın planlarının da gün yüzüne çıkmasıyla Türkiye dış politikasında Kıbrıs sorunu tekrardan ortaya çıkmıştı. Türkiye'nin Kıbrıs için müdahale karar alması sonucu Amerikan başkanı Johnson'un İnönü'ye yazmış olduğu mektup ile müdahale engellenmeye başladı. İnönü ise bu mektuba aynı seviyede cevap verdi. 1964 yılında Türkiye Kıbrıs semalarında pilotları ile gövde gösterisi yaptı. Türk pilotlarının Kıbrıs bombalaması

ve Cengiz Topel'in uçağının düşmesi sonucu ada Türk jetleri tarafından tekrar vuruldu (Aydın ve Taşkın, 2014).

Türkiye dış politikada bunlar ile uğraşırken 1964 yılında siyasette de gelişmeler oluyor. DSİ mühendisi olan Süleyman Demirel AP Genel Başkanlığına aday oluyor ve seçiliyordu. SSCB'den bir heyetin Türkiye'yi ziyaret etmesi ise SSCB Türkiye sıcaklaşması olarak anılıyordu. TİP'in bir toplantısının muhalifler tarafından basılması ise Türk siyasetindeki gençlik hareketlerini gün yüzüne çıkarmaya başladığının göstergesi oluyor. Bu süreç içerisinde İslami gruplar AP çatısı altında toplanmış olsalar da CKMP'ye sıcak bakıyorlardı. CKMP'den istifa eden bölükbaşı MP'sini yeniden kuruyordu. CKMP'nin başına ise 1960 darbesinde radyoda sesi duyulan daha sonra 14'ler adıyla sürgüne giden Albay Alparslan Türkeş geçiyordu. Bu süreçte bazı İslami gruplar ise YTP içerisinde siyaset yapmanın yolunu bulmuştu. 1965 seçimlerinde ise sonuç; AP tek başına iktidar olarak çıkıyordu (Aydın ve Taşkın, 2014). DP'nin devamı olarak görülen AP toplumun çoğunluğunun desteğini alarak tek başına iktidar olması ise sürpriz denilebilecek bir sonuç değildi diyebiliriz. Bu süreçten önce ise meclisten geçen şu kararı da unutmamak gerekmektedir.

1965 seçimlerinden önce TBMM'de Adalet Partisi'nin muhalefetliğine rağmen CHP, YTP ve CKMP işbirliği ile partilerin seçimlerde aldıkları oy oranları mecliste kazandıkları sandalye sayılarına olan oranlarının birbirine yakın olmasını sağlayan Millî bakiye sistemi getirildi. Getirilen sistem ile birlikte alınan oy yüzdesi ile mecliste temsilin aynı olması amaçlanmaktaydı.” (Cop, 2011) Seçimlerden sonra Türkiye gençlik hareketleriyle iyice tanışmış oldu. Filistin yürüyüşleri, 6 filoyu istemeyiz adları ile yapılan yürüyüşler ve meydana gelen işçi grevleriyle Türkiye farklı bir dönem yaşıyordu.

1968 yılında AP'si seçim sisteminde ufak bir değişiklik yaparak D'Hondt sistemi⁵ geri getirildi. CHP içindeki bazı muhalifler partiden istifa ederek Turhan Feyizoğlu öncülüğünde Güven Partisini kurdular. (Bora, 2017) CKMP kongre kararı olarak partinin adını Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) olarak değiştirdiler. (Dilek,

⁵**D'Hondt sistemi** ,Victor D'Hondt (Belçikalı hukukçu ve matematikçi) tarafından 1878 yılında tasarlanmış ve oraya atılmış nisbi temsil sistemidir. Türkiye'de 1961'den bu yana 1965 ve 1966 ara seçimleri hariç günümüze kadar yürürlükte olan sistemdir.

2016) Türkiye 1966 yılında da bir ilk ile karşılaştı. Alevi kökenli siyasetçiler Birlik Partisi (BP) adında bir parti kurdular. (Çarık, 2016).

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLİ GÖRÜŞ'ÜN TEMEL ESASLARI VE SÖYLEVLERİ

3.1. Milli Görüş Nedir?

Milli Görüşün genel tanımını yapabilmek için ilk önce kelime anlamını tam olarak incelememiz gerekmektedir. Milli Görüşün ilk kelimesi olan 'milli' kelimesi Kur'an'ı Kerim'de yer alan 'millet' kelimesinden türemiştir.

'Millet' kelimesinin etimolojik açıdan Arapçadaki manası 'din' demektir.⁶ 'Millet' kelimesini günümüz Türkçesi ile ele almamız bu kelimenin yanlış anlaşılabilceğinin göstergesidir. İslam dininin son kitabı olan Kur'an'ı Kerim'de 'millet' ve 'kavim' kelimeleri farklı manalar taşımaktadır. Kur'an'ı Kerim'de 'millet' kelimesi 16'ncı ayette geçmektedir. Bundan dolayı 'millet' kelimesinin 'kavim' değil bizatihi 'din' olduğu anlaşılmaktadır.

'Millet' kelimesi ile Milli Görüşü yorumlamaya çalışırsak eğer Kur'an'ı Kerim'deki "... İbrahim'in milleti (dini)⁷" ayetlerine dayanmakta olduğunu söyleyebiliriz." (UZUN, 2013).

Avrupa Milli Görüş (IGMG) eğitim kitabında Milli Görüşün tanımını şu şekilde yapmaktadır:

"Milli kelimesi günümüz Türkçesinde kullanılan ümmet kavramı değil halk ve ulus anlamlarından gelen millete atıf bulunmaz! Bu anlamıyla ele almak Milli Görüşün anlamını tam olarak yansıtmamaktadır. Milli Görüşün anlamı görüş ve inanç bakımından kendisini Hz. İbrahim'in milletinden kabul edene ve Hz. Muhammed 'in yolundan giden İslami bir cemaatin dünyaya bakışıdır."

İlber Ortaylı katıldığı bir televizyon programında millet kelimesini tanımlamıştır:

"Millet kelimesi Aramice⁸ve İbranice bir kelimedir. Daha sonra Arapçaya da geçmiştir... Millet anlamı bakımından söz demektir. Söz demek ise Allah'ın kendi

⁶ din, mezhep, bir din veya mezhebe mensup cemaat" [Atabet-ülHakayık (1300 yılından önce)]
ümmet, kavim, cemaat" [Ahmet Vefik Paşa, Lügat-ı Osmani (1876)]

⁷ BAKARA suresi 120,130 ve 135. ayet, NAHL Suresi, Ayet:123; ÂLİ İMRÂN suresi 95.NİSA suresi 125. EN'ÂM suresi 161. ayet, A'RAF suresi 88 ve 89,YÛSUF suresi 37 ve 38, İBRÂHİM suresi 13, NAHL suresi 123, KEHF suresi 20, HAC suresi 78, KASAS suresi 38, SÂD suresi 7

demektir. Oradan gelen milli kelimesini de Türk siyasi tarihinde kullanan Necmettin Erbakan ve partisidir. Milli Görüş, Milli Gençlik Teşkilatı... Milli kelimesinin hiçbir şekilde ulusla alakası yoktur. Ümmet söz etrafında toplananlardır” (Ortaylı, 2017).

Milli Görüş fikrinin siyasi olarak ortaya çıkmasındaki amaçlara bakarsak Türk siyasi hayatındaki İslamcılık fikrinin temeli olan ‘İttihad-i İslam’ düşüncesinde yatmakta olduğu söylenebilir.

1969 yıllarına gelindiğinde Türk siyasi hayatında yer almaya başlayan Milli Görüş hareketi Necmettin Erbakan’ın Konya’dan bağımsız seçilmesiyle birlikte siyasi hayatımıza girmiştir. İlk olarak adını ‘Bağımsızlık Hareketi’ olarak tanımlayan Milli Görüş hareketi Milli Nizam Partisi ile partileşmesi ile siyasette yer almaya başlamıştır. Milli Görüş hareketinin ilk günden son güne kadar liderliğini üstlenen Necmettin Erbakan Milli Görüşü şu şekilde tanımlamıştır:

“Milli Görüş; milletimizin inancı, tarihi ve kimliğidir. Kısacası Milli Görüş milletin kendisidir. Milli Görüş, İstiklal savaşını yapan. Sultan Alparslan’ın ve Sultan Fatih’in görüşüdür. Sultan Alparslan ve Sultan Fatih ne solcu ne sağcı ne de liberal idi. Onlar Milli Görüşçüler idi.” (Uzun, 2013).

Nitekim Necmettin Erbakan, Milli Görüşü ekseninde islami her çerçeveye oturarak tanımlamaktadır. İnanç, tarih ve kimliği, İslam inancına ilk peygamber olarak kabul ettiği Hz. Âdem’ den günümüze kadar gelen İslam tarihinden bahsetmekte olduğu anlaşılmaktadır. Milli Görüş hareketine göre Kurtuluş Savaşı’nda verilen milli mücadelenin bu bağlamda kurtuluş sonrası 20.yy yapılan ‘Hak’ ve ‘Batıl’ savaşının en büyük örneklerinden biri olduğunu savunmaktadır. Necmettin Erbakan’a göre Milli Görüş’ün bir ırk ve ulusla alakası olmadığını, İslam inancının siyasi ve ekonomik duruşu olduğunu göstermektedir. Bu bakış açısı ırk ve milliyeti dikkate almayan İslam inancının Siyasi ve Ekonomik duruşunu ifade etmektedir.

Necmettin Erbakan Milli Selamet Partisi (MSP)’nin ikinci kurultayında yaptığı konuşmada ise Milli Görüş’ü şu şekilde tanımlamaktadır:

⁸Aramice ya da Aramca, Sami (Semitik) dil ailesinin Kuzey-Batı grubundan bir dil. Suriye ülkesinin eski adı olan *Aram* sözcüğüne izafeten adlandırılmıştır.

Milli Görüş Hareketinin (MGH) Milletin tarih sahnesi içerisinde en şerefli millet olduğunu bunu kurmuş oldukları imparatorlukların ve devletlerin Adil Devlet hizmetiyle, İlim ve Fen'nin kurucusu içinde yer alarak asırlar boyu insanlığa ahlak ve fazilet numunesi içinde olduğunu ifade etmektedir. Necmettin Erbakan'a göre toplumun fitratında ülkemizin her bakımdan Dünya'ya örnek bir medeniyet seviyesine ulaşması gerektiğini savunmaktadır. Tarih sahnesi içinde gücünü kaybetmiş olmasına rağmen tekrardan medeniyet seviyesine erişebilecek olan maddi ve manevi hastalıkları teşhis ederek (Erbakan, 1975) “Milli Görüş’ün ana gayesinin milletimizin manevi ve maddi sahada kalkınarak saadet ve selametine” (Erbakan, 1975) kavuşa bileceğini ifade etmektedir. Bunları yapı bilmek için Maddi ve Manevi kalkınma gerekmektedir.

Erbakan, MGH'nin manevi kalkınmasını sağlamak için: Milletin milli şuur ve gayeler etrafında bir araya gelerek bölünmez bir bütün teşkil etmesi gerektiğini bunu ile birlikte, insan hak ve hürriyetinin teminat altına alınması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca devletin demokratik nizam içinde iç barışın tam olarak sağlanması ve kâmil manada tahakkuku oluşmasını gerektiğini belirttikten sonra devlet-millet beraberliğinin tam manada sağlanması ile gelişebileceğini belirtir (Erbakan, 1975).

Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasanın 10. ve 14. maddelerinde ifade edilen insanın manevi varlığını geliştirmesi gerektiği yönünde açıklamayı yaptıktan sonra Anayasanın 11.,19.,22. ve 29. maddelerinde yer alan hassasiyetle üzerinde durulan ahlak ve fazilete dayalı bir cemiyet nizamın toplum için zaruretini kabul etmekte olup bu doğrultuda Devletin maneviyatçı ve ahlakçı görüşün esas alınması lüzumuna inandıklarını belirtilmektedir (Erbakan, 1975).

MGH'nin manevi kalkınmasının sağlanması ve milletimizin muasır medeniyetler seviyesine ulaşabilmesi için toplumun her bakımdan üstüne çıkabilmesi savunmaktadır. Erbakan, “örnek bir medeniyet kurabilmesi için büyük şanlı tarihimizle iftihar eden, mazisine bağlı, anane ve örflerini hürmet ve saygıyla muhafaza eden, her türlü taklitçiliğe uzak, milli şahsiyetine müdrik, her gün bir öncekinden daha ileri olma iman ve azmiyle şahlanan şuurlu hareket edilmesi zaruretine” (Erbakan, 1975) inandıklarını belirtir.

MGH'nin maddi kalkınma bakımından ana gayesinin milletimizi medeniyet yarışında en müreffeh ve gelişmiş bir seviyeye ulaştırmak için mücadele ettiklerini öne sürmektedir.

Erbakan, Maddi kalkınmanın sağlanabilmesi için; “içtimai ve ferdi refahı sağlamak“(Erbakan, 1975) amacıyla Milli Görüşün “Anayasa'nın öngördüğü gibi herkes için insanlık hayat seviyesinin tahakkukuna çalışmak, Meşru kazan ve faaliyetleri teşvik etmek ve mülkiyet hakkına hürmetkâr olmak temel prensiplerine” bağlı kaldıklarını ifade etmiştir (Erbakan, 1975).

“Milli Görüş, başta israf, tefecilik ve her türlü istismarın kalkması ve terkini ülke içerisinde hızlı ve yaygın sanayileşmesi, yurdumuzdaki zümre sel ve coğrafi dengesizliğin giderilmesi, vergilerin basit ve adil esaslarla ırcar, birikmiş parayı ve imkanlarını iktisadi kalkınmaya çevirme ve sosyal yönden kalkınma bakımından en önemli olan sahaların yer almasını temin edecek verimli bir sistemin gerçekleştirilmesi, yürütülmesi ve kalkınma çabalarının milli bir şuur, hamleci ruh ve aşkla yapılmasının gerektiğine inanır ve aziz milletimizi, bölünmez bir bütün olarak bu gayeler için gönül ve el birliği ile çalışmaya davet eder.” (Erbakan, 1975).

Bunun dışında Necmettin Erbakan 'ın ölümünden sonra Saadet Partisi (SP)Yüksek İstişare Kurulu Başkanı seçilen Oğuzhan Asiltürk ise Milli Görüş'ü şu şekilde tanımlamaktadır:

Milli Görüş'ün pek çok tarifini yapmak mümkün olduğunu buna karşılık olarak “Milli Görüş insanlığın saadeti için bütün gücüyle cihad etmenin adı” (Asiltürk, 2015) olduğunu ifade eder. Daha sonra ise Cihad ne demek? olduğunu ifade ederek Cihad tanımını yapmaktadır. O. Asiltürk, Cihad tanımını şu şekilde yapmaktadır. “Cihad, insanlığın saadeti için, hakkın hâkimiyeti için, hep beraber bir ümmet halinde, hep beraber bir ümmet halinde, el birliği ile çalışarak insanlığın saadeti için gereken gayreti göstermek” (Asiltürk, 2015) olduğunu ifade etmektedir. Bunun ile birlikte “Milli Görüş'e mesafeli duranların hatta aleyhinde ve karşısında duranların bulunanlar, ebedî bir hayatın varlığını unutmuş gibi göründüklerini ve böyle davrananlar sadece kendilerini cihad sevabından mahrum bırakırlarını” (Asiltürk, 2015) ifade etmektedir. O. Asiltürk'e göre Milli Görüşçü “Allah, emrini yerine

getiren olduğunu ve Allah'ın her şey için bir ölçü koymuş olduğunu ifade etmektedir" (Asiltürk, 2015).

Cihad kelimesi cehdu gayret göstermek manasındadır. Yani bütün gücünü, gayretini ve takatini ortaya koymak demektir.

Hadis-i şerifte bir hakimin adil karar alması için çalışması, gayret göstermesi, muhakeme etmesi en büyük cihattır, buyruluyor. Bunun silahla bir alakası var mı? Emir yanında doğruyu söylemek en büyük cihattır buyruluyor. Bunun silahla ne alakası var? İmandan sonra en büyük ibadet cihattır buyruluyor. Bunun silahla bir alakası yok.

Milli Görüşçüler 'in inancı 3 esastan meydana gelmiştir. 1.Maneviyatçı olmak, âhiret hesaba katmak, dünyacı olmak değil. 2.Hakkı üstün tutmak. 3.Nefis terbiyesini esas almaktır. Peygamberler nefis terbiyesini esas almışlar, firavunlar nefse esareti esas almışlardır. Biz Milli Görüşçüyüz, hem kendimizin hem de bütün insanlığın hakkını üstün tutmasını, maneviyatçı olmasını, nefis terbiyesini esas almasını temenni ediyoruz. Herkese bunları anlatıp saadetin ancak bunlarla mümkün olduğunu duyurmaya çalışıyoruz.

"Milli Görüş sahibi olursanız bunları başarabilirsiniz. Milli Görüş gömleğini çıkarırsanız bunları başaramazsınız. Başkalarının oyuncağı olursunuz. Milli Görüş bir tercihten ibaret değildir bir zorunluluktur" (Asiltürk, 2015).

Öte yandan Asiltürk'e göre Milli Görüş, insanlığın batı medeniyetinin maruz bıraktığı bunalımdan kurtaracak bir siyasi harekettir. Millî Görüş, Kitabullah'a göre oluşturulmuş, insanın akli yaşamını, neslini korumayı kendisine hedef edinmiştir. Bu konuda devlet hayati bir role sahiptir (Asiltürk, 2016).

Bir başka yazarda Milli Görüşü bir kimlik ve medeniyet projesi olarak görmektedir. Aynı zamanda modern batı medeniyetine bir alternatif oldurtmaktadır. "Milli Görüş öncelikle bir kimliktir. Milli Görüş bizim kimliğimizi ifade eder. Ancak, diğer yandan Milli Görüş çağdaş bir medeniyet projesidir" (Gündoğan, 2004).

Milli Görüşü ümmetin görüşü olarak tanımlayan yazarlarda rastlanmaktadır. "Lübnanlı alim Prof. Dr. Fetih Yeken ise İstanbul'da katıldığı bir programda Milli

Görüş hareketini tanımlarken ‘Fikru’l Ümmü’ ile tanımlamıştır. ‘Fikru’l Ümmü’nin Türkçe karşılığı ise ‘Ümmet Düşüncesi’ dir.” (Yeken 2002’de aktarılmış,Uzun, 2013)

Milli Görüş fikrinin tanımını yaparken ortaya atılan fikirleri ve görüşleri geniş açıdan maddeleri sırayla saymak mümkündür. Milli görüş, temelinde sevgi ve şefkatin bulunduğu, kuvveti değil, Hakk’ı üstün tutan, milletimizin inancını, kimliğini, tarihini, ruh kökünü ve kültürünü temsil eden, ülkemizde ve tüm dünyada huzur, barış ve kardeşlik isteyen, ülkemizde ve tüm dünyada hürriyet (İnsan Hakları)’nı sağlayacak olan, ülkemizde ve bütün dünyada adaleti temin edecek olan, ülkemizde ve yeryüzünde refah ve kalkınmayı sağlayacak olan, tüm insanlık için saygınlık, itibar ve izzeti sağlayacak olandır.

Milli Görüş, Kur’an ve sünnet çerçevesinde İslam ekseninde devlet mekanizmasını amaçlayan bir bakış açısı oluşturmaktadır. Bu maksatla “Saadet Partimizin amblemindeki 5 yıldızın; birincisi: Huzur, barış ve kardeşliği, ikincisi: Hürriyeti (İnsan Haklarını) üçüncüsü: Adaleti, dördüncüsü: Refah’ı (Kalkınma), beşincisi: Saygınlık, itibar ve izzeti temsil etmektedir” (Uzun, 2013).

Bütün bu anlatımlar bağlamında Milli Görüşü tanımlayacak olursak: İslam dininin inancına göre ilk insan ve İslam dininin ilk Peygamberi olarak kabul edilen Hz. Âdem ile başlayan, İslam dininin son Peygamberi Hz. Muhammed’e vahyi edilen Kur’an’ı Kerim’in içerisinde yer alan “%10’luk ferdi ibadetin, %15’lik cemaat ya da toplumsal anlayışın ve %75’lik devlet yönetim” (Düzen, 2014) anlayışının toplum içinde uygulanması gerektiğini savunur.

İslam tarihinde Hz. Muhammed döneminde yaşanan ASR-I SAADET döneminin günümüz zamanında da yaşatılabileceğini ve insanların çağa göre değil Kur’an’ın emir ve yasaklarına göre yaşayabilmesinin gerektiğini savunmaktadır.

En kısa tanımıyla Milli Görüş: İslam inancı ve değerlerine sahip çıkan, Ehl-i sünnet vel cemaat⁹ bağlılığından kopamayan, milli tarihine bağlı kalarak toplumun hayat ve şartları değişimine göre temel esaslara uygun bakış açısı geliştirerek şekillenmesini

⁹Ehl-i Sünnet ve’l-cemaat, Hz. Peygamber ile ashabin dinin temel konularında takip ettikleri yolu benimseyenler anlamına gelmekte olup söz, amel ve itikadı açıdan İslam’a sınıksız sarılanlara denir. Bir başka deyiş tanımıyla bid’atlardan uzak duran ve dosdoğru tabi olan kimselere denir.

amaçlayan, bulunduğu devletin yasalarına ve bütün kurallarına muhalefete kaldığı müddetçe bağlı kalarak onun içerisinde siyasi mücadele eden ve kendi iktidara geldiğinde Yaşanılabilir Türkiye, Yeniden Büyük Türkiye ve Yeni Bir Dünya ideallerinde vazgeçmeden mücadele eden yapıdır.

3.2.Temel Esaslar Giriş

Her siyasi fikrin ve her mücadelenin belli başlı temel özellikleri ve çalışma prensipleri vardır. Bu maksatla buraya kadar nasıl bir esas ve temele geldiğini görmüş olduk. Şimdi ise bu esasları tek tek inceleyerek ilerlememiz gerekmektedir.

3.2.1.Siyaset Nedir?

Siyaset ve Politika iki ayrı kelime olup modern dünya açısından ve Türkçeden İngilizceye geçiş açısından iki aynı kelime olsalar da aslında iki kelime birbirinden farklı muhteva içermektedir.

Siyaset, köken bakımından Arapça kelime anlamı olan “at eğitimi” anlamına gelmektedir. At bakıcısı anlamına gelen “seyis” kavramı da aynı kökten türemektedir. Siyaset, idari etme sanatı olduğu gibi insanlar için ya da insanların elindekileri, arzu edilen, planlanan, programlanan tüm hizmet sahalarının yolu, idare sanatı olarak da geçer. (Uçar, 2008)

Geçmiş Mısır bir diğer adıyla eski Mısır’da taşlar üzerine çizilen kabartmalı yazılar ve görsellerde firavunların (o dönemde Tanrı kral olarak kabul görmektedir) ellerinde olan bir kırbaç ya da dizginlerle tasvir edildikleri görülmektedir. Türk ve İslam medeniyet geleneğinde ise siyaset kelimesi muhtevası bakımından, devlet yönetimine uyulması gereken kuralların tümü, devlete karşı işlenen suçlara verilen veya kamu düzenini sağlamak için uygulanan cezai yaptırımları da ifade etmektedir.

Öte yandan, İslami açıdan siyasetin en güzel tanımı ise Allah (c.c) ve son Peygamber Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) ölçüleri içinde insan huzuru ve mutluluğu için yapılan çalışmalara verilen addır. Günümüzde siyaset yapanları bu şekilde yorumlamak gerekmektedir. (Yıldırım, 2016) Milli Görüş hareketi siyaseti bu şekilde kabullenmiştir:

Politika: Politika kelimesi tarihsel açıdan Eski Yunanda şehir anlamına gelen “polis” kelimesinden türeyerek ortaya çıkmış bir kelimedir. Eski Yunanda polis, günümüzdeki şehirler gibi basit bir şehir değildir, bilakis bu şehirler birbirinden ayrı olan devletçiklerdir. Eski Yunanda şehir devletlerinde yaşayan insanlar vatandaşı oldukları polisten gurur duyduklarını ifade eden siyasi topluluğu oluşturmaktadır. Polislerin, kendilerine ait şehir tanrıları vardır. O şehrin tanrılarına inanmak demek o şehrin vatandaşı olduğunun göstergesi ve şerefi sayılmak manasına gelmektedir. Eski Yunandaki bu şehir devlet anlayışından dolayı vatandaşlar şehrin ortak işleri ile ilgilenir ve yapılan işleri birer görev olarak görürlerdi. Politika köken olarak “şehir devleti ile ilgili işler” manasına gelmektedir.

Politikayı günümüz şartlarında yorumladığımızda ise bireyin menfaat ve çıkarları için kullanılan birer araç olup toplumun değil kendi politik çıkarları ile uğraşmanın huzuru ve mutluluğu için yapılan çalışmaya denir. Milli Görüş hareketi her türlü politik kavram ve teoriden uzak durmuş politikayı reddetmiştir.

Siyaset ile Politikanın ayrıldığı nokta ise; siyasetin Allah (c.c) rızası, son Peygamberin sünneti, toplumun huzur ve mutluluğu için yapılması, politikanın ise toplumdan çok bireyin ekonomik refahı için yapılmasıdır.

Milli Görüş hareketi politika ve siyaset arasındaki farklılığı göstererek topluma modern çağda nasıl bir siyaset yapılması gerektiğini göstermiştir. Din ve siyasetin ayrı olmadığını İmam Gazali'nin “Siyaset ve din birdir”(Laoust, 2016) sözünü teşkilatlarına eğitim olarak anlatmakta olup doğruya doğru yanlışa yanlışı denmesi gerektiğini, bu anlamda doğruya yanlışı, yanlışı doğru denmesinin politika olacağını ve İslam siyaset anlayışı ile bir olmayacağını ifade etmektedir (Uçar, 2018).

Bununla birlikte İnsan yaşamı bütün boyutları düzenleyen ve örnek olan İslamın bir hayat nizamı olduğunu, insanın ve nefsin olduğu yerde dinin olduğunu, hangi yemeğe, tuvalete nasıl gideceğini ve neyi nasıl giyineceğini söyleyen bir dinin tabii olarak senin siyasi hayatına da karışabileceğini açık şekilde ifade etmek gerekmektedir.

3.2.2.Niçin Siyaset Yapıyoruz?

Milli Görüş hareketi siyaset yapamama sebebini iki başlık altından açıklamaktadır: Bu başlıklar “hak ve batıl” başlıkları olup onların ekseninde iki örnek ile hak kavramını hem batıl hem de hak olarak açıklamaktadırlar. (Yıldırım, 2016)

- Batıl, her şartta ve sebepte yanlış olan şeydir.
- Hakk, her zaman her yerde doğru olan şeydir.

3.2.2.1.Kuvveti üstün tutan hakkı anlayışı (batıl hak anlayışı);

Batılın kuvvetini üstün tutan hakkı anlayışına sahiptir. Milli Görüş hareketi bu anlayış ile mücadele edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Batılın hak anlayışına göre hak 4 sebepten doğar: (Yıldırım, 2011)

- Kuvvetli olmayı hak olarak kabul etmeleri
- Çoğunluğu hak sebebi olarak kabul etmeleri
- İmtiyazlı olmayı hak sebebi olarak kabul etmeleri
- Menfaat ve çıkarı hak sebebi olarak kabul etmeleri

Yukarıda sayılan dört husus batılın kendisini hakkı olarak görme konusundaki iddia ve sebepleri idi. Yukarıdaki dört hususa dayanarak batıl olan davanın hak olduğunu iddia etmektedir. Buda batılın hak anlayışına bir örnektir.

3.2.2.2.Hakkı üstün tutan hakkı anlayışı;

Hakkı üstün tutan hak anlayışı ise İslam medeniyet anlayışının evrensel olarak bütün insanlığa sahip olduğu hakları anlatmaktadır. Bu haklar evrensel olup inanan ve inanmayan herkesi kapsadığını ve İslam'ın bütün insanlığın hak anlayışını belirlediğinin göstergesi olmuştur. İslam inancı kendine inanan ve inanmayan herkesin haklarını şu şekilde belirlemiştir: (Yıldırım, 2011)

-Doğuştan haklar: İnsanoğlunun doğuştan kazanmış olduğu 5 hakkı vardır. Bunlar; Akıl, Can, Nesil, Mal/Mülk ve Dini Koruma hakkıdır.

-Emek Karşılığı Haklar

-Adalet Gereği Haklar

-Anlaşma Gereği Haklar

Milli Görüş hareketi hem batılın hak anlayışı hem de İslam'ın hak anlayışı hakkında bilgi verdikten sonra niçin siyaset yaptığını ise 5 gaye ile açıklamıştır. Ardından ise hareketin kimyasını ve fiziğini açıklamaktadır:

Milli Görüş hareketinin Temel Esaslar açısından gayesi beş ana başlık altında toplanmaktadır. (Yıldırım, 2016) Bunlar;1-Barış: Sevgi, Şefkat, Huzur, 2-Hürriyet: En geniş manada insan haklarına sahip olma,3-Adalet: Hürriyetler kullanılırken çatışma olursa sınırları adaletle çizme,4-Refah: Herkesin ihtiyacını kolayca ve bolca karşılayabilmesi ve 5-İzzet: Herkesin itibar ve saygınlık sahibi olması

Milli Görüş hareketinin üç ana kimyası bulunmaktadır. Bunlar:1- Kaba Kuvveti değil, Hakkı üstün tutmak, 2- Materyalist değil, Maneviyatçı olmak ve 3- Nefis terbiyesini esas almak olarak görmektedir.

Milli Görüş hareketinin fiziği üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlar:1- Hidayet Sahibi Olma: Doğruyu ve hakkı görme kabiliyeti,2- Feraset Sahibi Olma: Hayrı şerden ayırma kabiliyeti ve 3- Dirayet Sahibi Olma: Hayrı inançla ve şevkle uygulayabilme kabiliyeti olarak ifade edilir.

Milli Görüş hareketi siyaset yapma sebebini hak ve batıl mücadelesine dayandırarak hareket etmekte olan bir siyasi gelenek olduğu için tanımlarının hepsinin İslam inanç merkezli olduğu unutulmamalıdır.

3.2.3.Siyasete Duruşumuz / Hedefimiz Ne?

Yukarıdaki üç soru ve cevapları Milli Görüş hareketinin neden siyasi sahneden cihad yaparak mücadele ettiğinin bize örneğidir. Cihad her Müslüman'ın yapması gereken bir farz ibadettir. Cihad diğer ibadetler gibi zamanı, mekânı ve miktarı olan bir ibadet değildir. (Yıldırım, 2016) Cihad ibadetinin dört ana ayrımı vardır: 1-Nefise karşı yapılan Cihad, 2-İlim ile yapılan Cihad, 3-Mal ile yapılan Cihad ve 4-Silah ile yapılan Cihad dır.

Günümüz şartları doğrultusunda ilim ve mal ile yapılan cihad anlayışı siyaset çatısı altında birleşmiştir. Bu maksatla Cihadı günümüz koşullarına göre tam olarak anlatacak şekil ve model şu şekilde olmuştur:

a. Nefise karşı yapılan Cihad

b. Siyaset ile yapılan Cihad

-İlim ile Cihad

-Mal ile Cihad

c. Silah ile yapılan Cihad

Milli Görüş hareketi ülke coğrafi şartlarına, bulunduğu çağın koşullarına dayanarak aynı Mısır'daki İhvan-ı Müslim gibi ilmi ve mali cihadı siyaset çatısı altında toplayarak mücadele vermeyi daha doğru bulmuştur. Siyaset konusu birçok İslami yapı tarafından tartışılmaktadır. Bu reddiyelere karşı Milli Görüş hareketinin merkezinde siyasetin yer tutması siyaset ile dini bir olarak görmesinden kaynaklıdır.

Temel Esaslarda ilk önce insanın tanımı yapıldıktan sonra dört soru ile başlayıp akabinde iki bölüm, on dört soru ile devam etmektedir.

3.3.Milli Görüş'ün Temel Esasları

Milli Görüş hareketi uygulamaları ve ana kaideleri ile kendisini Edille-i Erbaa'ya bağlı kalarak devam ettirmektedir. Edille-i Erbaa (Edile-i şer 'iyye) anlamı 'Dört Delil' dir. Bu 'Dört Delil' ise Kur'an'ı Kerim¹⁰,

Sünnet-i Seniyye¹¹, İcam¹² ve Kıyas¹³dır. Temel Esasları dört delile dayandırarak ele almış ve bu doğrultuda açıklanmaktadır. Ana kaynak olarak ele aldığı dört delili

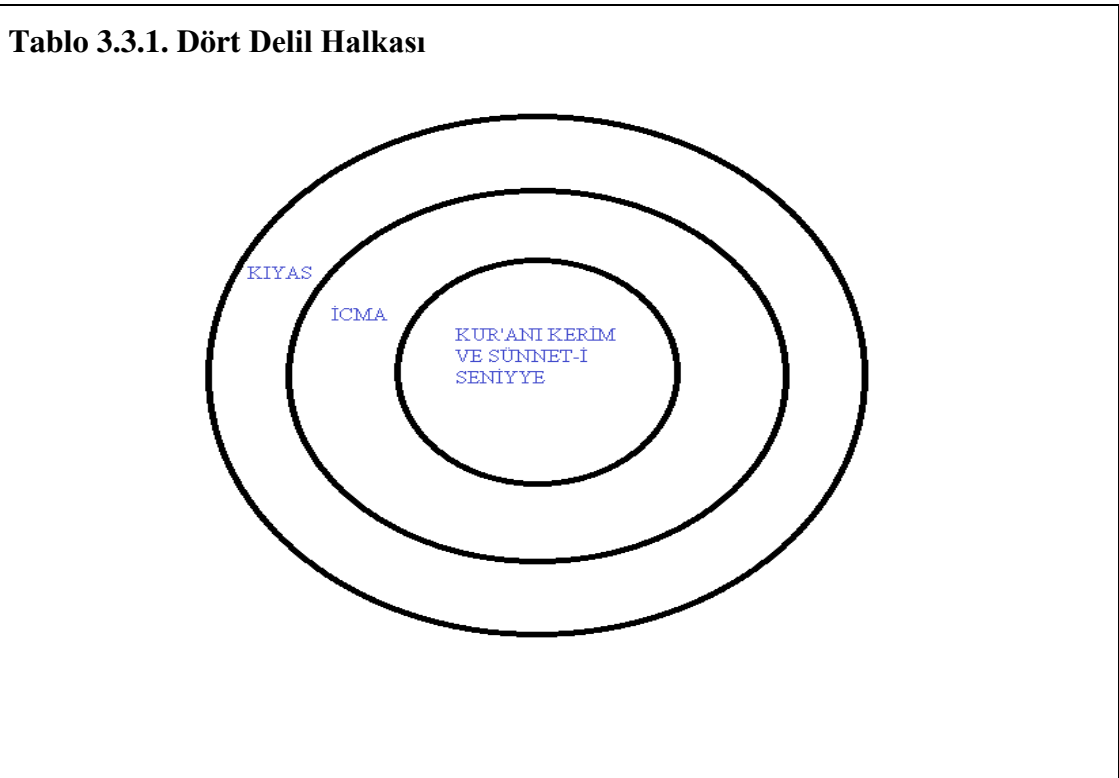
¹⁰“**Kuran-ı Kerim**, İslam'ın kutsal kitabıdır. Arapça olan ve 114 surede toplanmış 6200'ün üstünde ayetten oluşan Kur'an, Hz. Muhammed'e peygamberliğin verildiği 610'dan 632'deki ölümüne kadar parça parça indirilmiştir. Vahiy denen bu olayda Kur'an ayetleri Cebrail adlı melek tarafından Hz. Muhammed'e iletilmiş, bazı ayetler de doğrudan Allah tarafından bildirilmiştir. Hz. Muhammed de gelen vahiy ezberlemiş, sonra da hangi sureye ait olduğunu belirterek vahiy katiplerine yazdırmıştır. Kur'an'ın inmesi Hz. Muhammed'in yaşamı boyunca sürdüğünden kitap haline getirilmesi düşünülmemiştir. Ama Hz. Muhammed'in ölümünden sonra elindeki ayetlerin dağılıp kaybolmasını önlemek amacıyla ilk halife Hz. Ebu Bekir, vahiy katiplerinden Zeyd bin Sabit başkanlığında bir kurul oluşturdu. Bu kurulun kitaplaştırdığı ve Müslümanlarca da onaylanan Kur'an nüshasına Mushaf (bir araya getirilmiş sayfalar) adı verildi.” (Türk Dili ve Edebiyatı Copyright , 2018)

¹¹**Sünnet-i Seniyye**, Sünnet anlam bakımından “yol” manasına gelen bir terimdir. İslam inancına göre Son Peygamber Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) in Kur'an'ı Kerim dışında kalan sosyal ve siyasal hayatı. Hal, Davranışları, Müslümanlara söylemiş olduğu eylem (fiil), Kavli sünnet hadis(söz) ve susarak onaylaması (takrirlerine) verilen isimdir. İslam Fıkhın 'da kabul edilen dört delilden ikincisi olarak kabul edildiği gibi Ef'al-i mükellefin olarak sayılır.

¹²**İcmâ**, Kur'an'ı Kerim ve Sünnetten sonra İslam fıkhının üçüncü kaynağı olarak kabul görmektedir. Dini Bir konu ve meselede İslam ulemasının dini bir mesele hakkın da fikir birliği ve Müslümanların bütün konulardaki ortaklaşa kabul ettikleri dini hükümleri ifade eden şeri delilerdir.

biyolojide yer alan hücre yapısı ile betimlersek çekirdeğini; (“Tablo 2-2.Dört Delil Halkası” bakınız.)

Kur’an’ı Kerim ve Sünnet-i Seniyye oluşturmaktadır, sitoplazma İcma, ve hücre zarını ise Kıyas oluşturmaktadır. Edile-i şer’iyye / Edille-İ Erbaa’ya bakarak Milli Görüş hareketinin Temel Esasları ve oluşması İslami usul ve kaidelere bağlı olduğunu görebiliriz.

Milli Görüş’ün ikinci partisi olan Milli Selamet Partisi birinci büyük kongresinde Genel Başkanı olarak seçilen Süleyman Arif Emre konuşmasındaki iki Temel Esastan bahsedebiliriz. (Aktay, Gültekingil ve Bora, 2004). Bunlar: 1-Maddi ve manevi kalkınma ve 2-İslam milliyetçili.

¹³**Kıyas**, kavram bakımından İslâm hukuku terimi olarak karşımıza çıkmaktadır. İslam hukuk terimi içerisinde de dördüncü şeri delil olarak bilinmektedir. Bir konu hakkın da Kur’an’ı kerim içinde bulunan ayet ve hadis içerisinde ortak sebep - sonuca bakarak çözülmüş bir meseleyi örnek alarak çözüm yolu bulmak için uygulanan yöntemdir. Başka anlamıyla Şer’i bir konunun hükmünü esasa alarak konuyla alakalı benzeri ve misli diğer bir konu hakkında hüküm ortaya koymak. Ulema kıyasın tanımını şu şekilde yapmaktadır. “şer-i hüküm olmayan bir vaka/hadiseyi; şer’i hüküm bilinene başka bir vaka/hadiseyi benzetmekle hüküm/karar vermektedir.

Öte yandan Av. Süleyman Arif Emre, Milli Görüş'ün dayandığı esasları Türkiye Cumhuriyeti şartlarına ve anayasasına (Aktay, Gültekingil ve Bora, 2004). uygun olarak şu şekilde açıklamaktadır:

Türkiye Cumhuriyeti anayasası devlete ferdi, maddi ve manevi varlığını geliştirecek şart ve olanakları hazırlama vazifesi bulunduğunu ifade etmektedir. Milli Selamet Partisi (MSP)'nin anayasada bahsedilen prensiplere muvazi olarak maddi ve manevi kalkınma hareketinin dengeli olarak yürütülmesini kabul etti. Manevi ve maddi kalkınmaya yönelik çalışmaların dengeli şekilde ilerlemesini savunmaktadır.

Milli Görüş hareketinin maddi kalkınmaya değil manevi kalkınmaya önem verdiğini liberal ve sol görüşlerin milli ihtiyacı karşılayamadığını ve uzak olduğunu, liberal ve sol görüşün anayasanın 10,14 ve ilgili maddeleri uyarınca emrettiği manevi gelişime ve ahlakçılık anlayışına aykırı olduğunu savunmaktadırlar. (Erbakan, 1975) Milli Görüş hareketinin, maddi ve manevi kalkınmada bir olduğunu ve destekçisi olduğunu savunurlar.

Bunun ile birlikte Av. Süleyman Arif Emre, Türkiye Cumhuriyeti anayasasının 11.,19.,22.,26. ve 29. maddeleri uyarınca devletin ahlak ve fazilete dayalı bir cemiyet nizamının zaruri yet üzerinde hassasiyetle durduğu MSP ve demokratik rejimlerde cemiyete huzur, selamet, ve siyasi istikrarın sadece hukuk nizamı ile temin edilemeyeceğini aynı zamanda ahlak ile tamamlanması ve desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. (Aktay, Gültekingil ve Bora, 2004)

Ahlak nizamı, demokratik rejiminin manevi temeli ve mevcudiyetinin garantisi olduğunu çünkü demokratik rejimlerin kişilerin bahsettiği hak ve hürriyet ahlak nizamı sayesinde cemiyetin yararına kullanılabildiğini buna ek olarak da ahlak ve faziletin hakim olduğu cemiyetlerde yapılan seçimle ahlak ve adil olan iş başına gelmelerini sağlar. Ahlak ve faziletin çoğunluğa hakim olmadığı vasıtalarda ise seçimlere menfi netice vererek menfaatçilere veya layık olmayanların hakimiyetine yol açabilir. Ahlak nizamı olmadan sıhhatli ve başarılı bir demokratik Cumhuriyet rejiminin mevcudiyetinin düşünülmediğini savunmaktadırlar. (Topçu, 2008).

Süleyman Arif Emre, rejimin değerlendirmesini ancak ona inananların mevcudiyeti ile ayakta durabileceğini, ferdin manevi ve fikri eğitimle temin edilebileceğini söylemiştir. (Aktay, Gültekingil ve Bora, 2004)

Süleyman Arif Emre'nin konuşmasını buraya kadar incelediğimizde görüyoruz ki Milli Görüş hareketi Temel Esaslarını İslam inancının değerleriyle birleştirdiği gibi Türkiye Cumhuriyeti anayasası içinde yer alan yasalara bağlı kaldıkları belirtmektedir. Konuşmanın ilerleyen bölümlerinde ise Milli Görüş Temel Esaslarını beş ana hedef üzerine sıralamıştır: “Ülke İç barış, Devlet-millet kaynaşması, Yeniden büyük Türkiye meşalesi ,Manevi kalkınma ve Maddi kalkınma” (Tekin, 2017).

“Milli Görüş’ün sahip olduğu önündeki “millîlik” sıfatına ve milli bünyemizin kendisini temsil ettiğinin ileri sürülmesine rağmen, milliyetçi görüş olarak adlandırılması ilgi çekicidir. Bu durum açıklayıcı bir neden olarak Türk toplumunun şanlı bir geçmişe sahip olmasından ve geleceğe dönük olarak yeniden “Büyük Türkiye’nin yaratılmasında en büyük etkenin din olduğunun kabul edilmesi, dolayısıyla ulus bağına önem veren “milliyetçi” deyiminden kaçınılması gerektiği belirtilebilir.” (Aktay, Gültekingil ve Bora, 2004)

Süleyman Arif Emre yukarıdaki konuşmasında milli kelimesinin tanımını yaptıktan sonra teşkilat mensupları başta olmak üzere herkesin milliyetçilik deyiminden kaçınması gerektiğini savunmuştur. Süleyman Arif Emre'nin söyleminde millet kelimesinin kendi kavramı olan “İbrahim’in dini” muhtevasının dışına çıkmakta olduğuna dayanarak bu ifadeyi kullandığını açıkça söylemek gerekir. Milliyetçilik kavramı ittihat ve tarikat hükümetinin Fransa’da gerçekleşen devrim sonucu ortaya çıkan ulusçuluk akımının Osmanlı topraklarında yansımaları ve avamın anlayacağı dilde milliyetçilik olarak çevrildiğini bilmemiz gerekir. Süleyman Arif Emre'nin açıklamasını ele aldığımız zaman tarihsel olarak gerçeklik payının olduğunu iyi bilmemiz gerekmekte olduğunu savunduğunu görmekteyiz.

Süleyman Arif Emre konuşmasının satır başlarını incelendiğinde aslında Milli Görüş’ün temelinde kavmi milliyetçiliğin değil bilakis İslam milliyetçiliğinin yattığını söyleyebilir.

Milli Görüş Hareketi “İnsan ve İnsanların imtihana olmakta” olduğunu “İnsanın” yaratılışını anlattıktan sonra “İnsanın niçin imtihanı olduğu ”nun tanımını yapmaktadır. Yapmış olduğu tanım üzerinden insanın dört temel esas ile tanımlayarak İnsan Üzerinden ortaya çıkan Ahlak, Siyaset, Ekonomi ve İlim ’in ortaya çıktığını ifade eder. İlk olarak İnsan Doğru ile Yanlışı ayırt etme özeliği ile

Düşünce sahibi olduğunu, ikinci olarak Adalet ve Zulmü ayırt etmesiyle Ünsiyet sahibi olduğunu, üçüncü olarak Faydalı ile Zararlıyı ayırt etme özeliği ile İrade sahibi olduğunu ve Dördüncü olarak İyi ile Kötüyle, Güzel ile Çirkin ayırt etme ile Ahlaki Değer ve Manevi İlimlerin doğmuş olduğunu ifade ederler. Dört Büyük Peygamber öne çıkan özellikleri olduğunu ifade ediyor (Yıldırım, 2016).

İnsan ve İnsanların İmtihan olduğu cevabını verdikten sonra “İnsanın Niçin Çalıştı?” sorusuna cevap vermektedir. Sormuş olduğu sorudan insanın iki başlık ile “İslah” ve “İfrat” üzerinden iki ayırım ile cevaplamaktadır (Yıldırım, 2016).

İslahın tanımını üç unsur ile yapmaktadır. Bunlar; a. İslamsız Saadet Olmaz (Akıl ve Nakil yoluyla incelenir),b. Şuurlu Müslüman olmayız (İfade ile bilinçli olma manasına geldiği düşünerek, gayret ederek ortaya koyduğu faydalı ve zararlı işlerin kime yaradığını sorgulaması ve idrak etmesi.) ve Cihad etmek olduğunu ifade eder (Yıldırım, 2016; Akkiraz, 2017).

İfratın ise Fikir Kirlenmesi, Terör ve Kargaşa çıkarma, İktisadi düzeni bozma, İşbirlikçi yönetimler yoluyla hareket ettiğini ve bu doğrultuda ifsadın toplumu ve devlet düzenini bozduğunu buna karşı mücadele edilmesi gerektiğini savunmaktadır (Yıldırım, 2016; Akkiraz, 2017).

Milli Görüş Hareketi Temel Esaslar içinde çalışma prensibi olarak üç ana başlık ile ele almıştır. Çalışma Prensiplerini belirler iken “Ne Yapmalıyız?” sorusunu sorarak “Var Olmak, Eğitimli olmak ve Faaliyete” yapılması gerektiğinin ifade ederler.

Milli Görüş hareketi “Var Olmanın” gaye, hiyerarşi, plan ve program, toplantı (istişare ve şura uygun) vasıflı insan, yeterli sayıda insan (fikir,eylem ve söylem) olduğunu ifade ederler. “Var Olmanın” ardından ise “eğitimli olması” gerektiğini eğitim faydalı ile zararlı, iyi ile kötüyü ve doğru ile yanlış ayırt etme olduğunu ifade ederler. Eğitimli olmanın durumunda niçin çalışıldığı, çalışır iken ne yapacağını ve çalışmaların nasıl yapılacağını bilip uygulanması olduğunu ifade ederler. Son olarak ise “Faaliyet Yapmak” olduğunu ifade ederler. Faaliyet yapılmayacak ise Var Olmanın ve Eğitimli olmanın bir faydası olmadığını ifade edilmektedir. İki eylemin Faaliyet ile bir fayda sağlayacağı ifade edilir (Yıldırım, 2016).

Milli Görüş Hareketi “Çalışmaların Faydaları” üzerine üç ana başlık belirleyerek Çalışma Esaslarını oluşturmuştur. Çalışma esasları;

- a. Dava Şuuru Kazanmak,
- b. Teşkilat bağlılığı kazanmak
- c. Manevi Derecede artırmak olarak ifade edilmektedir (Yıldırım, 2016).

Temel Esasların son başlığı ve sorusu ise “Nasıl olmalıyız?”dır. Milli Görüş Hareketi soruya şu şekilde cevap vermektedir; İnançlı bir bireyin Kararlı, Duyarlı, Devamlı ve Allah için sevip, Allah için buz etmeyi ifade etmektedir. Yapmış olduğu tanım ile birlikte ideal bir Teşkilatı ve Dava adamı olunacağını ifade etmektedir (Yıldırım, 2016).

Milli Görüş Hareketi ideal teşkilatçıyı ve dava adını yetiştirmesi için Kur’an Kerim, Sünnet, İcmaa ve Kıyas ekseninde Asr-ı Saadet döneminde sahabeyi örnek olarak hususları ele almıştır. Manevi açıdan da var olma ve siyaset mücadelesini yaratılış ve yasal açıdan alçılmıştır.

3.3.1. Milli Görüş Hareketi’nin Yaratılış Felsefesi

Milli Görüş Hareket, Matematiksel olarak Yaratılış Felsefesini “İnsan = Devlet” formülüyle yorumlamıştır. İnsanın olması ile devletin ola bileceği yorumlanır iken Milli Görüş, “[Kur’anı Kerim + Sünnet] X [(icmaa+ kıyas)]= İslam” formülün ortaya atmakta olup devamında “Nakil x Akıl = Düzen” formülize ederek insanı diğer canlılardan ayıran meziyetleri ortaya atarlar (Yıldırım, 2016).

Milli Görüş Hareketi, İnsanı diğer canlılardan ayıran meziyetleri dört başlıkta ele almaktadır. bunlar; 1.Doğru ile Yanlış, 2.İyi –Kötü / Güzel –Çirkin, 3. Faydalı ile Zararlı ve 4. Adalet ile Zulüm (Yıldırım, 2016) dür.

Milli Görüş Hareketi, İslami açıdan devlet açısıyla gelişmesini Hz. İbrahim (a.s) ile başlatmaktadır. Hz. İsa (a.s), Hz. Davut (a.s) ve Hz. Musa(a.s) ile evreler atladığını son olarak ise son peygamber Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) ile birlikte kemale erdiğini ortaya atarak İnsanı diğer Canlılardan ayıran meziyetlerin bu şekilde ortaya çıktığını savunur(Yıldırım, 2016).

Tablo 3.3.1.1. İnsanı Diğer Canlılardan Ayıran Meziyetler

İTİKAD	İBADET	MUAMELAT	UKUBET
DOĞRU-YANLIŞ	İYİ-KÖTÜ	FAYDA-ZARAR	ADALET-ZULÜM
İBRAHİM (A.S)	İSA(A.S)	DAVUT(A.S)	MUSA(A.S)
İLİM-YASAMA	AHLAK-DENETLEME	İKTİSAD-YÜRÜTME	İDARİ-YARGI
İKTİDA	İNTİSAB	AKİT	BİAT
CAMİ	TEKKE	LONCA	TEŞKİLAT
İLİMİ EĞİTİM	AHLAKİ EĞİTİM	MESLEKİ EĞİTİM	İDARİ EĞİTİM
BİLGİ	DİSİPLİN	BECERİ	KASIT
KAYNAKÇA; M. Hamid Yıldırım, Cihad İlmihali (Yıldırım, 2016)			

Bunun ile birlikte Milli Görüş hareketi, yaratılış ile alakalı iki farklı görüş olduğunu, bunlardan birinin insanların ortaya attığı Materyalist Görüş, diğerinin ise inanç temeli olan Maneviyatçı Görüş olduğunu savunmaktadır.

Necmettin Erbakan'ın hayatı boyunca ele almış olduğu kitaplardan ve konuşmaların derlenmesi ile oluşturulan Erbakan külliyyatında Materyalist Görüş şu şekilde anlatılmaktadır:

Evrenin ve beşeri olan canlının olduğunu iddia eden ve manevi değerleri yok sayan bir görüştür ve insan aklının her şeye muktedir olduğunu kabul eder. “Bunun sonucu olarak da toplumda büyük bir kargaşa ve çatışma meydana gelir.” (Erbakan, 2014; Yıldırım, 2016; Yüksel, 2017).

Çünkü herkes sadece kendi aklının rotasına göre hareket eder. Hiç kimse başkalarının görüşlerine müsamaha göstermez. Dolayısıyla akıl medeniyeti adı da verilen bu görüş insanlığa asla huzur ve saadet getiremeyecektir. Necmettin Erbakan'ın hayatı boyunca ele almış olduğu kitaplardan ve konuşmalarının

derlenmesi ile oluşturulan Erbakan külliyyatında Maneviyatçı Görüş şu şekilde anlatılmaktadır:

“Kâinatın ve insanın bir yaratıcısının olduğuna inanan görüştür. Bu görüş, madde ile manayı ahenkli bir biçimde değerlendirir. Bu görüşün temsilcileri aklını sonuna kadar kullanırlar ve bunları nakille test ederler. Zira mükemmel bir toplumun oluşmasında maddi ve manevi değerler ahenkli bir şekilde iç içe olmalıdır.” (Erbakan, 2014; Yılıdırım, 2016).

Tablo 3.3.1.2. Materyalist ve Maneviyatçı Görüş

Materyalist Görüş	Maneviyyatçı Görüş
İnsan ve kainatın bir tesadüf yada doğal bir gelişme sonucu var olduğunu savunmaktadır. Manevi olarak kabul edilen değerleri, inancı ve hassasiyetleri yok saymakta olup her şeyin maddeden ibaret olduğunu savunmakta ve kabul etmektedir. Bu görüşün ortaya atılmış olduğu “-izm” merkezli iddiaların toplumda huzur sağlamamış olduğu savunulur.	Kâinatın, nebatı ve insanı yaratan bir Allah (c.c) olduğuna inanırlar. Allah(c.c) tarafından manaya ve maddeye uyumlu bir biçimde yaratıldığını, kemale erdirilmiş bir toplumun oluşmasında manevi ve maddi değerlerin kemale erdirilmiş bir şekilde iç içe olduğunu savunmaktadırlar. Maneviyyatçı Görüş’ün bahsettiği nakildeki kastı Kur'an ve sünnetin ta kendisidir. Kur'an ve sünnetin oluşturduğu düzene adil düzen, oluşan medeniyete de akıl ve nakil medeniyeti deniyor.

Milli Görüş hareketi, düzenin varlığını belirlerken suyu örnek göstermektedir. En basit kimya dersinde Suyu diğer cisimlerden ayıran iki özellikten bahsedilmektedir. Su diğer cisimlerin aksine sıcaklık ile etkileşim haline geçtiği zaman hacmi küçülür iken soğuduğu zaman ise hacmi büyür. Diğer cisimler ise suyun aksine sıcaklığı gördüğünde hacmi büyür iken soğu gördüğü zaman hacmi küçülmektedir. “*Bilimsel verilere göre suyun C’de kaynama noktası 100’C, donma noktası 0’C dir. Su 100’C den +4’C ye kadar soğudukça hacim olarak küçülür. Bilimsel verilere göre suyun en ağır olduğu nokta bu noktadır. Suyun +4’C den ağır olmasından kaynaklı olarak nehirler, denizler ve göllerin diplerinde +4’C den ağır su bulunmaz +4’ C den aşağıya düştükçe suyun hacmi genişlemeye başlamaktadır. Suyun hacmi 0’C ye geldiğinde ağırlığı azalır ve buzlanma ile birlikte su tabaka şeklinde yukarı çıkar.*

Donma bundan kaynaklı olarak suyun altında değil üstünde başlar.” (Erbakan, 2013)

Necmettin ERBAKAN, Bu olayın açıklamsını şu şekilde yapmaktadır; *Fen ilmi açısından basit olarak görünen bu olay bir husus olmasa da içinde ilahi bir rahmet olarak anlaşılması gerekmekte” (Erbakan, 2013) olduğunu ifade etmektedir. Bunun ile birlikte ERBAKAN, “Suyun üstünde yaşanan olay ile suyun altında yaşanan canlıların yaşamalarının ve türlerinin mükemmel hale gelmiş olduğunu” (Erbakan, 2013) ifade etmektedir. “Suyun diğer cisimler dışında böyle bir yapıya sahip olması tesadüf mü yoksa suyun “e” benim canım o kurala uymak istemiyor demesiyle mi oluyor?” (Erbakan, 2013) sorusunu sorarak şu açıklamayı yapmaktadır; “suyun bu özelliğine bakarsak akıl sahipleri için büyük bir ders ve ibret olduğunun delilidir. Suda yaşanan bu olay mucize gibi bir olay olduğu için tesadüf olması akıl sahibi için kabullenebilecek bir şey değildir” (Erbakan, 2013) diyerek açıklamaktadır.*

3.3.1.1.Hak Nedir?

Hak kavramsal manası bakımından zaman, mekân veyahut herhangi bir şarta bağlı olmaksızın her zaman ve şart altında doğru olan şey olduğu ifade edilmektedir. Milli Görüş hareketi hakkın tanımını şu şekilde yapmaktadır: İyi, doğru, faydalı ve adaletli olan olduğunu belirtir. Örnek olarak ise 2 + 2’ nin durum ve şart ne olursa olsun 4 olması üzerinden vermektedir. (Erbakan, 2014)

Öte yandan Milli Görüş hareketi Hakkın tanımını yaptıktan sonra ise dört kavram üzerinden tanım yapmaktadır: 1-İslam; Allah (c.c) tarafından Hz. Adem’den (a.s) son peygamber Hz. Muhammed Mustafa’ya (s.a.v) kadar gelen bütün Peygamberleri göndermiş olan dine İslam denir, 2-Müslüman: Yaşadığı zamanın vasıtaları ve kurumların İslam inancına gösterdiği gayeler ve şartlara göre kullanan insan demektir, 3-Din: Akıl sahiplerinin kendi hür ve özgür iradeleriyle her çağda hayra ileten ilahi kanundur ve 4-Akıl: Vasıtaların veya araçların ve kurumların gelişim seyrini belirler.

Hakk Mücadelesi Milli Görüş hareketi anlayışına göre, ilk Peygamber Hz. Adem’ (a.s) son Peygamber Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Ümmeti aracılığı ile kıyamete kadar devam edecek mücadeleye denir.

3.3.1.2. Batıl Nedir?

Batıl kelime manası bakımından isabetsiz, gerçekle ilgisi olmayan, yanlış ve haklı olmayan, boş, belli bir temeli olmayan, kötü, doğru olmayan, çirkin, zararlı ve zulüm manasına gelmektedir. Matematik üzerinden örnek verecek olursak 2 x 2' nin 3 veya 5 olduğunu iddia etmek hesap gereği nasıl yanlış ise batılda aynen öyle yanlıştır.

Milli Görüş hareketi günümüzde batılın temsilcisi olarak Siyonizm, Emperyalizm ve Haçlı zihniyetinin olduğunu savunmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de Rad 17, Muhammed 3, Maide 56-57 ile ifade edilmektedir.

“O, gökten su indirdi de dereler kendi ölçülerince dolup aktı ve sel üste çıkan köpüğü aldı götürdü. Süs eşyası veya yararlanılacak bir şey elde etmek için ateşte erittikleri şeylerden de böyle köpük olur. İşte Allah, hak ile batıla böyle misal getirir. Köpüğe gelince sönüp gider. İnsanlara yararlı olan ise yerde kalır. İşte Allah, böyle misaller verir.” (Rad 17)

“Bu, İnkâr edenlerin batıla uymaları ve inananların Rablerinden gelen gerçeğe uymalarından dolaydır. İşte Allah, onların örnek teşkil edecek durumlarını insanlara böyle anlatır.” (Muhammed 3)

“Kim Allah'ı, O'nun peygamberini ve inananları dost edinirse, bilsin ki şüphesiz Allah taraftarları galiplerin ta kendileridir. Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi alaya alıp oyuncak edinenleri ve öteki kafirleri dost edinmeyin. Eğer Müminler iseniz Allah'a karşı gelmekten sakının.” (Maide 56-57)

3.3.2. Milli Görüş Hareketi'nin Manevi Açıdan İspatı

Milli Görüş hareketi, İslam inancı gereği hareket eden bir siyasi hareket olduğundan kaynaklı olarak merkezinde her daim maneviyat olmuştur. Bundan kaynaklı olarak manevi açıdan kendisini şu şekilde tanımlamaktadır:

“İyinin, faydalının, adaletlinin ve doğrunun toplumda yaşanır hale gelmesi için bütün gücümüzle çalışma mecburiyetimiz vardır. Biz buna cihad diyoruz. Bu anlamda cihad etmek daha önce yukarıda belirtilen dört meziyete sahip olan her mükellef için kaçınılmaz bir gerçektir.” (Erbakan, 1975).

Tablo 3.3.2.1. Manevi Yaşama ve Hastalıklar

İLAH	İslam'ın Yaşama Rukunları	Müslümanların Yakalandığı Hastalıklar
1.Kendisine kulluk yapılan varlık 2.Kendinden yardım istenilen varlık 3.Rızası gözetilen varlık 4.Kanun koyan varlık	1.Telkinat 2. Telifat 3.Tedrisat 4.Teşkilat	1. Dinsizlik hastalığı 2. Adı Müslüman hastalığı 3. Şuursuzluk hastalığı 4. Cihatsızlık hastalığı 5.Konuşuyor fakat yapmıyor hastalığı
KAYNAKÇA; M. Hamid Yıldırım, Cihad İlmihali (Yıldırım, 2016)		

Milli Görüş hareketi: “bir yerde davanın yaşama şekli ve şartları nelerdir?” sorusunu dört husus ile ele almaktadır. Bunlar sırasıyla şunlardır:

1. Telkinat: Osmanlı Türkçesine ait bir kelime olup mana bakımından telkin etmek manasına gelmektedir. Milli Görüş hareketi, bir diyarda İslam'ın yaşanılır olması için o diyarda İslam'ın ekonomik, hukuk, siyasi vb. konularda bütün yönleriyle tebliğ eden ve İslam'ın bütün açıklığını o diyadaki topluluğa teşkilatlı bir topluluğun olması gerektiğini İslam dininin de görev olarak Müslümanları yükümlü tuttuğunu savunurlar. (Yıldırım, 2016; Uçar, 2008)

2. Telifat: Kelime bakımından yazılmış eserler ve kitaplar anlamına gelmektedir. Milli Görüş hareketi, hakkı tebliğ eden davetçilerin, davetlerine icabet edenler için tebliğ edilen, hakikaten hangi eserlerde olduğunu oluşturmak ve hakikatleri nesilden nesle aktarmak için davayı telif eserler olması gerektiğini savunurlar. (Yıldırım, 2016) Ancak Milli Görüş hareketi, telifat hususlarını teşkilatına verdiği derslerin notları üzerinde tutmuştur. Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN 'nın rahmetli olmasından sonra dersleri toplayarak kitap haline getirmişlerdir.

3.Tedrisat: Kelime manası bakımından ders vermek ve öğretim anlamına gelmektedir. Bir davanın tebliğ ve telif eserlerinin ayakta kalmasının mümkün olmadığına ek olarak tedrisatının da yapılması gerekmektedir. (Uçar, 2008)

Milli Görüş hareketi, yazılı eserlerin yanında ders halkaları şeklinde tedris edilmesi gerektiği ve öğretme mecburiyeti olduğu savunulur. (Yıldırım, 2016) Vahiy hakikatlerinin ders halkaları yoluyla öğretilmesi ve tedrisat ederek yeni nesillere bozulmadan aktarılması amaçlanmaktadır.

İslam dünyasında İhvan-ı Müslim ve Cemaat-i İslam gibi siyasi hareketlerin uygulanmış olduğu metotların arasında yer almaktadır. Milli Görüş hareketi, çalışmalarını il ve ilçelerde Parti ve STK gibi kurumlarında Asr-ı Saadet ders halkaları üzerinde yürütmektedir. Bunun dışında ayda bir veya senede en fazla iki defa teşkilatlarını Temel Esaslar dersi bünyesinde toplayarak eğitim vermektedir.

4. Teşkilat: Kelime manası bakımından ortak bir amaç çevresinde kurulmuş, ortak bir hedef çerçevesinde hiyerarşik yapı içinde, ortak bir çalışma düzenine ve prensibine sahip, kendi enerjisini ve verimini yöneterek toplumsal düzen anlamına gelmektedir. (Uçar, 2008) Milli Görüş hareketi, İslam nizamın sadece telkin, telif ve tedrisat ile bir bölgede ayakta kalıp hükmün yürütülmesinin mümkün olmadığını bunun için onu savunan, koruyan, düzenli ve disiplinli bir yapının olması gerektiğini savunur. (Yıldırım, 2016)

Dört esasın bir yerde İslam'ın yaşamasının teminatı olan temel taşlar olduğunu savunurlar. Bunlardan birinin eksik olması durumunda İslam'ın yaşama ve yayılma şansının zor olduğunu İslam tarihinde tebliğ yolunu seçenlerin dört esası seçerek İslam'ı yaydığını savunmaktadırlar. Kur'an-ı Kerim'de Hud 116 esas olarak alınmaktadır.

“Sizden önceki nesillerden akli başında kimseler (insanları) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan alikoysalardı ya! Ancak içlerinden kendilerini kurtardığımız pek az kimse bunu yapmıştı. Zulmedenler ise içinde şımartıldıkları refahın ardına düştüler ve günahkâr kimseler oldular.” (Hud 116)

Milli Görüş hareketi, cihad ibadetinin beş aşama olduğunu savunmaktadır. Beş aşamayı ise beş sınıf olarak ele almak gerektiğini, her sınıfın bitiminde bir üst sınıfa geçildiğini ifade eder. (Yıldırım, 2016)

Birinci aşama; Tebliğ aşaması olup vaizlik ve irşat müessesesinin doğmuş olduğunu ifade ederler. Tebliğin, İslam inancının en önemli görevlerinden biri olduğu, cihad farzının ilk aşaması olarak kabul görmektedir. Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) İslam dininin tebliğini sözlü şekilde üç yıl gizli olarak yapmıştır (Yıldırım, 2016). Milli Görüş hareketi ve diğer İslami hareketler tebliğinin cihadın ilk bölümü olduğunu bildiren Ayet-i Kerime'nin Mekke Mükrimde'nde nazil olan Furkan Suresi'nin 52. ayeti "Öyle ise kâfirlere itaat etme, onlara karşı bu Kur'an'la büyük bir mücadele ver." üzerinde durulması gerektiğini belirttikten sonra Maide 67, Hic 94, Bakara 159-160. ayetlerin önemi vardır.

Milli Görüş hareketi açısından tebliğin kısa tanımını yapacak olursak tebliğ, hakikati bilmeyenlere öğretmek üzere çıkıp bir zatihi hakkı onlara anlatmak demektir.

İkinci aşama davet aşamasıdır. Davet aşaması ile birlikte eğitim, öğretim müesseseleri, medreseler ve okullar ortaya çıkmıştır. Davet, tebliğin kendisine ulaştığı insanları, o hareketi anladıktan sonra kendisi gibi başkalarının da çalışma içinde yer almasına denir. Örnek verecek olursak davet edilecek kişiye 'sende gel bize katıl, insanlığı birlikte hakka davet edelim.' demesi kişiyi davet etmek anlamına gelir (Yıldırım, 2016).

Üçüncü aşama Emr-i bil Ma'ruf ve Nehy-i'anil Münker'dir. Milli Görüş hareketi, bu aşamada İslam tarihi içinde günümüzde kolluk kuvveti olarak bilinen zabıta, polis ve jandarma gibi yapıların çıkması, diğer bir deyiş ile hisbe teşkilatın¹⁴ doğmuş olduğunu ifade eder. Emr-i bil Ma'ruf ve Nehy-i'anil Münker, İslam dini yeryüzüne iyiliği emretmek ve kötülükten uzak tutmak / kaldırmak maksadı gelmiştir. İslam dünyasında başta devlet idarecileri ve alimlere farzı ayin olmak ile beraber Kur'an ve

¹⁴ Arapça 'da "hesap etmek, saymak; yeterli olmak" anlamlarındaki hasb (hisâb) kökünden türeyen ihtisâb (sevabını umarak bir işi yapmak, akıllı ve basiretli bir şekilde yönetmek; çirkin bir iş yapmayı kınamak, hesaba çekmek) mastarından isim olan hisbe kelimesi, terim olarak emir bi'l-ma'rûf nehiy ani'l-münker prensibi uyarınca (Âl-i İmrân 3/104, 110, 114; et-Tevbe 9/71, 112; el-Hac 22/41) gerçekleştirilen genel ahlâkı ve kamu düzenini koruma faaliyetlerini ve özellikle bununla görevli müesseseyi ifade eder. Bu işle görevli memura muhtesib, vâli'l-hisbe, veliyyü'l-hisbe, mütevellî'l-hisbe, nâzirü'l-hisbe denir.

sünnet üzere sabit olan bir farz olup her Müslümanın yapması gerekmektedir (Yıldırım, 2016).

Dördüncü aşama Kıtaldır. Kıtaldır, dış düşmanlara karşı dâhili alanda yapılmayan şeydir. İslam'da dâhilde silahlı harp olmaz. Dördüncü aşama olarak belirlenen kıtal İslam ülkelerini koruyan orduyu teşkil eder. Kıtaldır, Türkçe karşılığı vuruşmak, birbirini öldürmek ve savaş anlamına gelmektedir. Milli Görüş hareketi, İslam inancına göre bütün ibadetlerin farz, vacip, sünnetlere uyularak haramlardan ve mekruhlardan kaçınılmasıyla elde edildiği anlatılmaktadır. Her ibadetin farzı, vacibi, sünneti, haramları ve mekruhları olduğu gibi cihad ibadetinin de farzları bulunmaktadır. Milli Görüş hareketi, bunların 12 olduğunu iddia etmektedir (Uçar, 2008). Bunlar; 1.Güçlü bir iman sahibi olmak (a. Sabır, b. Sebat, c. Sadakat ve d. Azim içinde bulunan şartlardı.),2.İlim sahibi olmak, 3.İhlas sahibi olmak, 4.İttikada sahibi olmak, 5.İttifak içinde olmak, 6.İyi ahlak sahibi olmak, 7.İhsan Sahibi Olmak, 8.İstişare ederek çalışmak (a. İstişare 'nin faydaları, b. İstişare nasıl yapılacağı bilmek ve adabına uygun davranmak ve c. Lider ve Teşkilat mensuplarına güven), 9.Başkana itaat etmek, 10.Sadakatli Olmak,11.Nefsi terbiye etmek (a. Nefs-i İmare, b. Nefs-i Levvame, c. Nefs-i Mülhim, d. Nefs-i Mutmainne, e. Nefs-i Raziye, f. Nefs-i Merziye ve g. Nefs-i Kamil) ve 12.İnfak Etmek.

Milli Görüş Hareketi içerisinde 12İ olarak bilinen maddeler Temel esasların kan dolaşımını oluşturduğunu söylemek gerekir.

Beşinci Aşama ise İ'lay-ı Kelimetullah dır. İ'lay-ı Kelimetullah sözcük anlamı itibari ile Allah'ın ismini yüceltmek olup, ıstılahta Allah'ın adını yüceltmek ve İslam Dinin tevhid akidesini yüceltip ve yaymayı hedeflemektir. Milli Görüş Hareketi, İslam dinin bir topluma değil tüm insanlığa gelmiş olduğunu diğer İslami guruplar ile ittifak yaparak kabul etmektedir(Yıldırım, 2016).

Öte yandan Milli Görüş Hareketi, Cihad aşamasının son safhasını İ'lay-ı Kelimetullah olduğunu savunmaktadır. Allah(c.c.)'ın her kademesindeki hükümlerin yürütmek üzere olan devlet teşkilatının doğmakta olduğunu İslam dinin Allah(c.c) yapısı olduğundan Müslümanların kendi nizamını (düzenlerini) kurmak için aşmalarını kurabileceklerine dair esasları olduğunu ifade ederler (Yıldırım, 2016).

İslam inancının dünyaya iniş sebeplerinin en büyük gerekçesi ilahi ahkâmın dünyanın her yerinde fitne kalkıncaya ve yer yüzünde barış sağlayıncaya kadar ilahi nizamı kurmaktır.

3.3.3. Milli Görüş Hareketi'nin Yasal Açıdan İspatı

Milli Görüş hareketi, Temel Esasları bakımından bulunduğu ülkenin yasaları ve kanunları çerçevesinde teşkilatlı bir şekilde çalışan siyasi bir harekettir. Bu hareket kendisini anayasanın şu şartlarına göre tanımlamaktadır:

“**MADDE 5.** – Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.” (TC 1982)

“**MADDE 17.** – Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.(Değişik: 7.5.2004-5170/3 md.)Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.” (Ülgen, 2012)Anayasanın 5. ve 17. maddelerine bağlı kaldıklarına göre Milli Görüş hareketi için şu yorumu yapmak doğru olacaktır. Buldukları ülkelerin siyasi ve hukuk kurallarına uyum göstererek hareket eden bir siyasi harekettir. Ayrıca siyasi partiler kanununun 3. Maddesi gereği hareket eden siyasi bir harekettir tanımını yapabilir.

3.4. Milli Görüş'ün Söylevleri

TSH' da 50 yıllık köklü bir geçmişi olan Milli Görüş hareketinin, TSH' nın katmış olduğu birçok siyasi söylev mevcuttur. MGH ayrıca İslami hareketinin de siyasi olarak ilk temsilini oluşturduğundan kaynaklı olarak söylevleri bir başka şekilde mevcut buluyordu. İktidar ortağı olduğu dönemlerde ortaya attığı söylevleri uyguladığı icraatlar vardır.

3.4.1. Milli Görüşün İktisadi Görüşleri

3.4.1.1. Ağır Sanayi Hamlesi

Türkiye Ağır Sanayi hamlesi 1970 ile 1980 yılları arasında adını duyurmuştur. Bu söylevin icraat olarak yapıldığı dönemler ise CHP-MSP, 1. Milliyetçi Cephe (MC) ve 2. MC hükümetleridir.

Ağır sanayi hamlesinin en kısa tanımı: Türkiye'nin her yerindeki fabrikalaşma hareketi demek yanlış olmaz. Ağır Sanayi hamlesi ile birlikte Türkiye'nin hem sanayi alanında hem de bilimsel açıdan elini güçlendirebileceği öne sürülmektedir. En küçük metal parçasından en büyük taşıtına kadar bütün her şeyin %100 yerli olarak Anadolu'nun hammaddesi ile üretilmesi gerektiği savunulmaktadır. Ağır sanayi hamlesi ile birlikte ülke ekonomik gücünü tarım dışında sanayi ile artıracak şekilde tarım toplumundan sanayi toplumuna yani üretenden üretene geçiş sağlanması amaçlanmaktadır. Ağır sanayi hamlesinin şu şekilde tarifi yapılmaktadır:

Ağır sanayi aslında diğer sanayileri kuran sanayidir. Ağır sanayi yeniden büyük Türkiye'nin ana adımlarından birisiydi. Ağır sanayi, yaygın, milli, güçlü süratli kalkınmanın belkemiği bir başka deyiş ile halkın kalkınması demektir. Yeni kurulmuş genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en büyük kalkınma hamlesi idi. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı olarak Prof. Dr. Necmettin Erbakan Mayıs 1974'te yaptığı bir konuşmada:

Türkiye'de fabrikaların yalnız iki, üç ilde toplanmış olması doğru değildir. Biz bu dengesizlikleri gidermeyi vazife biliyoruz. Yurdumuzu bütünüyle kalkındırmak hedefimizdir. Bunun için inşallah 'her ile fabrika kuracağız' diye ifade etmiştir.

Eylül 1974'te Erbakan Afyon Şeker Fabrikası temel atma töreninde yaptığı konuşmada: "Türkiye'nin sanayileşmesi davası ana davamızdır. Milli, güçlü, süratli ve yaygın kalkınma mutlaka gerçekleştirilecektir. Bu hamlemizi hiçbir bahane, hiçbir zihniyet, hiçbir tutum engelleyemeyecek ve geciktiremeyecektir. Milletimiz bu hamleyi istemektedir ve yapacak imkânlarla sahiptir. Milletimizin bu arzusunun yerine getireceğiz. Yeniden büyük Türkiye ideali mutlaka gerçekleşecektir. İnşallah!" diyerek ifade etmektedir.

Öte yandan Temmuz 1975'te ise "Bu plan devresinde, hedefimiz sadece fabrikalar açmak tesisleri kurmaktan ibaret değil, fabrikaları kurabilen en ileri teknolojiyi bilen, takip eden ve daha da geliştirebilen mühendislik bürolarına, Teknik Erkân-ı Harbiye'ye, mühendis teknisyen ve sanatkâr kadrolarına sahip olmakta ana hedefimizdir" diyerek ağır sanayi için gereken insan gücünün yetiştirilmesi için de gayret göstereceklerini ifade ediyordu.

Yine Erbakan Mayıs 1976'da "Başlattığımız bu ağır sanayi hamlesi Cumhuriyet tarihinin en büyük kalkınma hamlesidir" diyor. Temmuz 1976'da da "Demir Çelik tesislerimizi büyütüyoruz, artırıyoruz, makine imalat fabrikalarımızı tesis ediyoruz. Motor, elektronik, elektromekanik, takım tezgâhları sanayimizi kuruyoruz. Bu kalkınmamız müstemleke tipi kalkınma değil, lider ülke Türkiye kalkınmasıdır", Ekim 1976'da "Bu kurduğumuz fabrikalar montaj fabrikalar değildir. Hakiki imalat fabrikalarıdır. Fabrika kuran fabrikaları, makine yapan makine sanayiye kuruyoruz", Ocak 1977'de "Büyük tarihi ağır sanayi hamlemizi, "Manevi Kalkınma" hamlesiyle beraber yürüttüğümüz için bu kalkınma hakiki kalkınmadır, sağlam kalkınmadır. "Ekim 1977'de "Türkiye sadece kendi tesislerini kendisi kuran bir ülke olmakla iktifa etmeyecek, dış ülkelere, kardeş Müslüman ülkelere de fabrika kuran bir ülke haline gelecektir" diyerek ne kadar büyük ve ufku geniş bir düşünce ve eylem adamı olduğunu ortaya koyuyordu" (Milli Gazete, 2011).

Yapılan fabrikalar : "18 çimento fabrikası, 16 gübre fabrikası, 14 şeker fabrikası, 23 Sümerbank fabrikası, 6 SEKA fabrikası, 77 büyük sanayi tesisi, 63 organize sanayi bölgesi ve 250 küçük sanayi sitesi. Bütün bunlara ilaveten 7 demir çelik tesisi ve yeni kuruluşlar, 32 ağır makine fabrikası ve MKE'nin makine sahasında yeni büyük atılımları, 4 takım tezgâhı fabrikası, 10 motor sanayisine ait tesis, 11 elektromekanik sanayiye ait tesis, 3 araştırma merkezi, 4 elektronik sanayiye ait tesis,

telekomünikasyon sanayiye ait 1 tesis, 1 tane de uçak olmak üzere 72 adet ağır sanayi kuruluşu sadece 5 yıl içinde yani 1982 yılına kadar başlanıp bitirilmek üzere hedefe alınmıştır. Bütün bunların hepsi 462 tane tesis için 239, 5 milyar lira, takriben 240 milyar lira” (Milli Gazete, 2011).

3.4.1.2.Adil Düzen

Adil düzen söylevi 1982’den günümüze kadar aktif bir şekilde Milli Görüş Partileri’nin parti programında yer almaktadır.

Adil düzen teorisi Necmettin Erbakan dışında Süleyman Arif Ersoy, Süleyman Karagüle, Süleyman Akdemir ve Reşat Nuri Erol tarafından dillendirilmiş bir teoridir. Adil düzen mevcut liberal ve komünist sisteme karşı ortaya atıldığı iddia edilse de aslında Adil düzen MGH açısından dünya üzerindeki tek gerçek ve hak olan sistemdir. Adil düzen teorisi ise şu şekilde anlatılmaktadır:

Adil ekonomik düzen Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2. maddesinin içinde yer alan ‘adalet anlayışı içinde’ ifadesine dayanarak devletin adil düzen kurması gerektiğini savunmaktadır. (AGD, 2015).

“2.madde. Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.” (Ülgen, 2012).

Milli Görüş hareketi, 2.madde üzerinde dururken devletin ilkeleri arasında adil olması gerektiği belirtilmiş olmasına karşılık uygulamanın tam tersi olarak yürütülmekte olduğu savunulmaktadır. İfade etmiş olduğu söylemi belirtirken T.C. Anayasasında geçen ifadeye karşılık devletin nasıl bir adalete sağlayacağı ve adil olacağının belirtilmediğini ifade ederler. Milli Görüş hareketinde savunmuş olduğu iddiaya ve devletin maddesi içinde vermiş olduğu açığa dayanarak Adil düzen söylemini ortaya koymuştur (AGD, 2015).

Adil düzenin tanımı şu şekilde yapılmaktadır: Adil düzen, temelinde hakkı üstün tutan bir zihniyet olduğu temel esasının “ekonomik düzenin her noktasında sömürüye müsaade etmeyen, herkese hakkını veren, herkese karşı eşit davranan, herkese fırsat

eşitliği veren, herkesin faydalı, yapıcı faaliyetleri destekleyen, ekonomik faaliyetleri destekleyen, ekonomik faaliyetlerini teşvik eden, ekonomik gelişmelerin “önündeki lüzumsuz ve haksız engelleri ortadan kaldıran bir ekonomik düzendir” (Öztürk, 2017; Erbakan, 1992).

Adil ekonomik düzen, kapitalizmin ve kominizim faydalı yönlerini almış olması ile birlikte bu iki batıl düzenin karşıda ayrımını şu şekilde yapmışlardır: Kapitalist düzende hak olan “kar” anlayışı ile batıl ve zulüm aracı olan ”Faizin ”ortak kullanıldığı bir düzendir. Kominizim de ise hak olan “kar” ile batıl olan “faiz” ortadan kaldırılmıştır. Milli Görüş hareketi söylemi olan Adil ekonomik düzen ise hakka dayanana, teşvik eden ve tanzim edici “kar” ile “mülkiyet” hakkını savunan “faize” karşı çıkmaktadır (AGD, 2015; Erbakan, 2016).

Tablo 3.4.1.1.Üç Sistemde Faiz ve Kar Tablosu

SİSTEM	KAR	FAİZ
Kapitalizm	Var	Var
Kominizim	Yok	Yok
Adil Ekonomik Düzen	Var	Yok

Adil ekonomik düzenin 31 temel esas ile tarifi bulunmaktadır: 3 tanesi genel esaslar, 7 tanesi parayla, 7 tanesi krediyle, 7 tanesi vergiyle, 7 tanesi de sosyal güvenlikle ilgili esaslardan oluşmaktadır.

Adil ekonomik düzenin genel esasları: Ekonomik açıdan devletin yapacaklarını, şahısların neler yapabileceğini ana hatları ile belirlemektedir. Düzende ekonomik faaliyetleri şahıslar yürütürken devlet ise bunlara yardımcı olmakla yükümlüdür (Erbakan, 1992).

Devlet kendi sınırları içinde bölgesel kalkınma yöntemleri aracılığıyla planlar gerçekleştirir. Gerçekleştirmiş olduğu planda teşvikler ve birlikte ekonomiye genel hizmetleri yaptırır, tanzim hizmetlerini yürütür ve kontrol eder. (AGD, 2015).

Milli Görüş hareketi Adil düzeni üç temel esasta toplar. Bunlar:

1.Ekonomide devletin görevi: Devlet kendi sınırları içinde makro düzeyde düzenlediği planları yaptırmakla yükümlüdür. Yapılmış olan çalışma ile birlikte tarım, sanayi ve hizmet sektöründe teşvikini belirtir. Şahıs ise tek başına ya da vakıf aracılığı ile istediği projeyi seçer ve yürütür. Devlet destekler ve çeşitli teşvikler ile faydalı ve verimlerinin öncelikle gelişmesini sağlar (AGD, 2015).

2.Devletin ekonomi ile ilgili faaliyetleri: Adil ekonomik düzende devletin ekonomiyile ilgili iki faaliyeti bulunmaktadır;

a. Devletin sunduğu genel hizmet: Devlet yönetim, güvenlik, hukuk, alt yapı, yol, su, sağlık, eğitim, ulaşım, iletişim v.b hizmetleri yapmakla yükümlüdür. Bunun ile birlikte devlet noter, muhasebe, mimarlık v.b 24 çeşitte yakın hizmet ve çalışma grubunun yürütülmesine yardımcı olur (Erbakan, 1992).

b. Devletin tanzim hizmetleri: Adil ekonomik düzende devlet ekonomik malları tanzim etmekle yükümlüdür. Devlete ait olan ve “ofis” adı altında hizmet eden kurumlar yerine “vakıf” olması gerektiği savunulmaktadır. Vakıf olarak adlandırılmasının sebebi ise “ofisler” gibi kar elde etmek için değil hizmet etmek için çalışması istendiğinden kaynaklıdır (AGD, 2015).

Tablo 3.4.1.2. Adil Ekonomik Düzen Temel Esaslar Tablosu

Adil Ekonomik Düzenin Temel Esasları				Adil Ekonomik Düzen
Genel	Para	Kredi	Vergi	Sosyal Güvenlik
1.Devlet -Makro Plan -Proje -Yönlendirme -Teşvik (Tam Teşvik) -Destek (Tam Destek)	1. Mal=Para	1.Ortaklıklar -Kar Ortaklığı Anlaşmaları	1.Devletin Hizmet Karşılığı Aldığı Hak	1.Herkes Sigortalı
			2.TEK VERGİ	2.ŞİGORTA VE EMEKLİLİK İÇİN PARA ÖDENMEZ
	2. FAİZ YOK	2. HAKKI MÜKTESEP KARŞILIĞI	3.ÜRETİM CİNSİNDEN	3.İŞSİZLİK VE EMEKLİLİKTE HERKESİN (YAŞ, TAHSİL, HİZMET, EHLİYET)ESASINA GÖRE NE ALACAĞI “KATSAYI” İLE BELİRLENİR.
	3.KARŞILIKSIZ PARA YOK		4.GELİRDEN VERGİ YOK	
4.PARA KARŞILIĞI “-ARSA -TESİS -STANDART MAL -ALTIN VE DÖVİZ” (ERSİN & YILDIRIM, 2015)	3. EMEK KARŞILIĞI	5. VERGİ -KREDİ -HİZMET -ŞİGORTA	4.İŞSİZLİK VE EMEKLİLİK KARŞILIĞI BÜTÇEDEN ÖDENİR. MİLLİ GELİRLİYE ORANTILI PAY	
4.REHİN KARŞILIĞI				
2.Devlet -Genel Hizmetler -Tanzim Hizmetleri	5. İstenilen Anda Değişirme -Mal -Para	5.Ödenmiş Vergi Karşılığı	6.Beyana Göre -Gayrimenkul Değer -Hisse Senedi Bedeli -İstimplâk Bedeli	5.İşsizlik Ve Emeklilik Talebe Ve Beyana Göre İsteddiği Zaman
	6. HERKESE EŞİT MUAMELE	6.YATIRIM PROJESİ	7.ÜRETİMDEN ALINACAK PAY ANAYASA İLE BELİRLENİR.	6.EMEKLİ OLAN KREDİ HAKKINI KAYBEDER (ERSİN & YILDIRIM, 2015)
3.Şahıslar Ekonomik Faaliyetler	7. Fiyatlar Arz-Talebe Dayalı Kriterlere Göre Tespit Edilir.	7.Selem Senedi Karşılığı		
Kaynak; (Erbakan, 2016)				

Adil ekonomik düzene kadar vakıfların beldelere kadar teşkilatlanması gerekmektedir. Adil ekonomik düzende teşkilatlanmanın belde seviyesine kadar yapılması ile birlikte ürün veyahut mahsulün ait fiyatı o gün alacaklı olması durumunda ya da satan durumda olması sebebiyle mühim önem taşımaktadır (Erbakan, 1992).

Vakıf aracılı ile yapılan hizmetten devletin kar gayesi gütmek yerine hizmet gayesi gütmesi planlanarak devletin hizmetkâr olma anlayışının topluma yansımaları planlanmaktadır (AGD, 2015).

3. Ekonomik faaliyetleri şahıslar yürütür: Devlet, toprakla üzerinde yapılan veyahut referans olarak yapılan ekonomik faaliyetleri, şahıslar tarafından yürüttüğü gibi bunu şirket veyahut vakıf üzerinden de yapması gerekmektedir (Erbakan, 2016).

Adil ekonomik düzende para; “Herhangi bir üretimi yapan kimsenin üretime eş değer tüketme hakkı olduğunu göstermek üzere özel senet”(AGD 2015) anlamına gelmektedir. Adil ekonomik düzende paranın 6 temel şartı bulunmaktadır.

Adil ekonomik düzende kredi; Emek ve üretim üzerinden verilmektedir. Herkes ne kadar üretiyor ise o kadar tüketme hakkına sahiptir. Bunun ile birlikte Adil ekonomik düzen, faizsiz ve enflasyona yol açmayacak şekilde geri ödemek şartı ile kredi vermektedir. Adil ekonomik düzende bahsedilen kredi ile kapitalizmin kredisi farklıdır. Kredi, ürettiğinden fazla kullanma hakkına denmektedir. Adil ekonomik düzende kredinin yedi çeşidi bulunmaktadır. Bunları da üç başlık altında toplamak mümkündür (Erbakan, 1992):

a. Yatırım yapmak için kullanılan kredi; Yatırım Projesi.

b. İşletmede kullanılan kredi; Ortaklıklar, Emek Karşılığı, Ödenmiş Vergi Karşılığı ve Selem Senedi Karşılığı.

c. Hem yatırım hem de işletme için kullanılan kredi; Hakkı Müktesep Karşılığı ve Rehin Karşılığı.

Adil ekonomik düzende kredi şartının faydalı kullanılması, yatırım ve üretime dayalı olması gerekmektedir. Kara borsacılık ve stokçuluk gibi üretime dayalı olmayan

projelere yer verilmemektedir. Verilen krediler devlet denetimiyle ve düzenli proje denetimi teşkilatıyla yapılacaktır (Düzen,2014).

Adil ekonomik düzende vergi: Devletin gücünün ve kuvvetinin elinde olmasından kaynaklı olarak haksız yere her konuda vergi konulması gerektiğini savunur. Devletin hakka riayet etmesi gerektiği, kendi hakkı olmayan şeyden vergi almayacağını savunurlar. Adil düzende vergi almanın tek şartı, verginin üretime yaptığı katkı ve kendi hizmetlerinden dolayı alınması gerekir (Sugözü, 2016).

Adil ekonomik düzende sosyal güvenlik: Sosyal Güvenlik bakımından doğduğu günden öldüğü güne kadar herkesin, her canlının sosyal güvenliği olacağını ifade etmektedirler. Sosyal güvenliğin ana hatlarını ise şöyle belirtirler; herkes sigortalı olacak, sigorta ve emeklilik için para ödenmeyecek, işsizlik ve emeklilikte herkesin (yaş, tahsil, hizmet, ehliyet)esasına göre ne alacağı “katsayı” ile belirlenir, işsizlik ve emeklilik karşılığı bütçeden ödenir. Milli gelirle orantılı olarak artar, işsizlik ve emeklilik talebe ve beyana göre istediği zaman, emekli olan kredi hakkını kaybeder ve emeklilik maaşı emekliye ayrıldığı zamanki mesleki derece, yaş, tahsile göre (Sugözü, 2016).

Emekli maaşı, ayrıldığı zamanki meslek derecesine, yaşına ve tahsiline göre belirlenir. Adil ekonomik düzende herkes ekonomik açıdan bir dayanışma grubuna mensuptur. Dayanışma grupları loncalar, sendikalar ve dernekler şeklinde organize olmuştur (Erbakan, 1992).

Adil ekonomik düzende sosyal güvenlik “Teminatlı Ehliyet” prensibine uygun şekilde ifade edilir. Yaş, tahsil, hizmet yılı ve ehliyetine göre çalıştığı zaman ne ücret alacağı, işsiz kaldığı zaman ne ücret ve emekli olduğu zaman ne ücret alacağı adil ölçüler ve kriterlere göre belirlenmiştir (Erbakan, 1992).

Belirlenen şartlara göre bir insan çalıştığı zaman hakkı olan ücretini alır. İşsiz kaldığı zaman işsizlik ücretini alır. Emekli olmak istediği zaman ise yaş, gün v.b şeyler beklemesine gerek yoktur. İsteddiği zaman emekli olur ve ücretini alır (AGD, 2015).

Adil ekonomik düzende şartlar ne olursa olsun vatandaşların hiçbiri aç, açık kalmasının, herkesin insan onuruna yaraşır şekilde yaşama imkânlarına sahip olmasının gerekte olduğu savunulur. Çalışırken alınan ücret ile işsizlik ve

emeklilik ücretlerin tanzimindeki hasadan kaynaklı olarak çalışan bir bireyin uyuşukluk üzerine tembellik yapıp emekli olmaya özen göstermemesi için daha iyi hayat sürmek istemesinden kaynaklı olarak çalıştığı kadar kazanç için çalışmaya tercih etmesi sağlanmıştır. Bir kimse hasta olmuş ise ve çalışamayacak durumda ise emekli olabilir daha sonra iyileşir ise çalışma hayatına dönme imkânı verilmektedir (AGD, 2015).

Adil düzende madenler, ormanlar, topraklar, meralar ve suların gerçekte sahibi devlettir. Bunun adilane ölçülerle herkese verilebilir ve kullananlara tahsil edilir. Devlete üretim yapmak isteyen de, genel hizmetleriyle de, yer altı zenginlikleriyle de, güvenlikleri ile onlara yardım sağlar. Yapmış olduğu yardımlar karşılığında ise hak sahibi olur ve hakkını yani hizmetinin karşılığını alır. Adil ekonomik düzende sosyal güvenliğin sağlanması birinci derece önem taşımaktadır (AGD, 2015; Sugözü, 2016).

3.4.1.2.1.Kısmi Rezerv Sistemi (KRS) ve Borca Dayalı Para Sistemi (BDPS)

BDPS/KRS Milli Görüş hareketi içinde yetişen Mete Gündoğan ve Güntekin Çetiner'in okudukları ekonomik veriler sonucu ortaya attıkları bir teoridir.

Bu teori parti programlarında yaralamasa da Milli Görüş teşkilatları tarafından sahiplenmiş bir teoridir.

KISMI REZERV SİSTEMİ (KRS):KRS, günümüz bankacılık sistemi içinde parayı yoktan var etmenin yolunu bulan sistemdir. Bir başka açı ile banka kendi müşterilerine kredi vermek suretiyle sanal olarak havadan para yaratmanın yoluna verilen adıdır (Çetiner, 2013).

BDPS, Borca dayalı para sisteminin kısaltılmış halidir. Tüm insanlığı köleleştiren, devletlerin devlet olma erkini ellerinden alıp bankalara teslim eden bugünkü bankacılık sisteminde para üretme mekanizmasının kısa adıdır. İnsanlar paranın nasıl üretildiğini bilmiyor. Üretilen parayla nasıl köleleştirildiğinden haberi yok. Sanıyorlar ki parayı devletler üretiyor. Hayır. Paranın %10'luk kısmını devlet borçlanma ihaleleri süreçleriyle devlet tahvili/hazine bonoları/ sukuk dediğimiz borç belgeleriyle bankalara borçlanarak üretiyor.

Paranın geriye kalan %90'lık kısmını ise bankalar Kısmi Rezerv Sistemi (KRS) ile havadan üretiyor. İnsanlar kredi çektiklerinde birisinin yatırdığı parayı borç olarak almıyor. Bankalar bu parayı kredi vererek anında sanal olarak üretiyor.

Bankaların kendi bünyeleri içinde yeni para üretmesi elektronik ortam içinde bilgisayar üzerinden girdiği rakamlar üzerinden birkaç tuş hareketinden elde ettiği ibaredir. Ancak havadan ürettikleri bu paranın faiz/kar payını sizden alarak servetleri sürekli kendilerine aktarıyorlar”(Çetiner, 2013).

3.4.1.2.1. Havuz Sistemi (Kamu Ortak Hesabı)

Havuz Sistemi¹⁵, 1996 yılında Milli Görüş hareketinin üçüncü partisi olan Refah Partisinin 1996 ile 1997 yılları arasında DYP ile yapmış olduğu ittifak ile kurmuş olduğu 54.Hükümetin diğer adıyla REFAH-YOL hükümetinin ekonomi ile alakalı uygulamış olduğu Kamu Ortak Hesabı'nın adıdır.

Havuz sistemi döneminin Devlet Bakanı Fehim ADAK beyin, Ekrem ŞAMA 'ya vermiş olduğu röportajda Havuz sisteminin başlangıç şeklini şu şekilde anlatmaktadır:

“Başbakan Erbakan, bilhassa Türkiye’deki para ve kredi konusunda incelemeler yapmak üzere bize emir vermişti. Türkiye çok sıkışmıştı. Para bulmak gerekiyordu. İç para yok, dış para yok, her şey borç... Kurumlarımız borç alıyorlar bulabildikleri kadar. Ama tefeciler, yani durumu kendi lehlerine çeviren kurumlar, istedikleri faizle bize borç veriyorlar. Biz de bu konuları incelemeye başladık. Allah mutlaka bize bir yol gösterecek, biz O’nun için geliyoruz, O’nun davası için geliyoruz. Ama nereden ve nasıl bir çıkış yolu bulacağız, bu benim o zamanki aklımla?

Hazinenin parası var malum, bütün kirasıdır, bilmem vergileridir, şusu busu, bunlar hazinede toplanıyor. Şimdi bu hazinenin paraları nerede yatıyor? Biz işe biraz buradan başladık, benim ekonomi ile ilişkim yok, ben mühendisim, ama bu paralar nerede toplanıyor, diye merak ettim. Nerede birikiyor bu paralar, bu

¹⁵Havuz sistemi bir başka deyiş ile Kamu Ortak Hesabı 1996-1997 yılları arasında 54. Refah-Yol hükümetinin yapmış olduğu projeye verilen addır. Havuz sistemi: “En basit tanımıyla kamu kurumlarının ekonomik güçlerini tek merkezde toplayarak kredi ihtiyaçları olduğu zaman bankalara muhtaç etmeyen sistemdir.” (CEYLAN, 2018)

paralar varken niye biz borç alıyoruz? Baktık ki bu paralar, özel bankalarda birikiyor, özel bankalara yüzde bir iki faizle, yahut üç beş faizle veriliyor. Aynı müesseseler, aynı paraları kredi ihtiyaçları olduğunda müesseselerimize yüzde 60'la veriyorlar.

Biz buna mani olursak, bir miktar kaynak temin ederiz, diye düşündük ve işin içine bu düşünceyle girdik. Allah selamet versin, Vakıflar Bankasının Fehmi Gültekin isminde bir Genel Müdür'ü vardı. Ben Fehmi Bey'e dedim ki:

-Sen bana yardımcı ol, benim kafamda böyle bir şey var, yani bunu halledelim. Bizim Türkiye'nin bütün müesseselerin paralarını bir yerde toplayalım, hepsini. İhtiyacı olan ödeme evrakı ile buradan çeksin. Bu paralar da Ziraat Bankasında ve Vakıflar Bankasında toplansın! Bunu sağlayabilir miyiz?

-Evet, ben bunu yapabilirim! Bir program var, bu programı tatbik edersek, kim ne koydu, kim ne çekti belli olur, hesabı verilir, dedi.

Burada Osman Altuğ Hoca'nın çok büyük katkılarını unutamayız. Benim takdim kabiliyetim yok. Osman Hoca bütün bu olayları ilmi bazda dizayn ediyor, takdim ediyor.

Böylece işe başladık. Bir havuz oluşturduk. Bu havuza devletin bütün müesseseleri, artı devletin ortak olduğu bütün müesseseler, artı devletin herhangi bir şekilde finanse ettiği müesseseler, artı sigortalar, artı belediyeler, artı ticaret ve sanayi odaları ve benzerlerinin paraları gelecek.

Başladık bu hesabı çalıştırmaya. Bir de baktık ki, 6 ayda 7 milyar dolarlık para birikti. 7 milyar dolar, tek başına sadece 7 milyar dolar değil, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, yani KİT'lerin ihtiyacı olan paralar buradan ödenince, faizler kalktı. Çünkü onlardan faiz alınmıyordu. Ancak işin yürütülmesi için yapılan masraflardan paylarına düşen cüzi miktarlar tahsil ediliyordu. Böylece KİT'ler zarar ediyorken kara geçtiler. Devletin ödediği faiz 10 milyar dolar düştü. 7 milyar dolar KİT'lerden, 10 milyar dolar da bu faizden... Ötekinden berikinden, derken büyük rakamlar önümüze çıktı. Erbakan Hoca bana dedi ki:

-“Yahu Fehim! Biz ne kadar zenginmişiz de farkında değilmışiz? Ne kadar çok paramız ve servetimiz varmış?” (ŞAMA, 29) ifade etmiştir.

54.hükümetin Başbakanlık danışmanı Prof. Dr. Osman Altuğ kişisel web sitesinde Selami Çalışkan ile yapmış olduğu röportajda Havuz sistemini şu şekilde anlatmaktadır:

Havuz sistemi, ”Türkiye genel ve katma bütçeli resmi dairelerin mevduatı özel bankalara %5’le yatırılır. Bankalardan %35’le kredi alıyorduk. Aradaki fark kadar uyutuluyorduk. Bu şekilde kamu kurumlarının mevduatını havuzda topladık. Yani rantiyeden bu şekilde 15 milyar \$ kurtardık.” şeklinde anlatmaktadır (Altuğ, 2017).

Dönemin Başbakanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan’ın danışmanı Prof. Dr. Mete GÜNDOĞAN katılmış olduğu Medyascop Tv’de Semih SAKALLI beyin programında Havuz sistemini şu şekilde tarif etmektedir:

“1996 yılında devletin her kurumu, parasını genel bütçeden alıyordu ve kendisi bankalarda ayrı ayrı değerlendiriyordu. Diyelim ki, A Kurumunun Erzurum’da belli miktarda bir parası var. O parasını mevzuata uygun bir faiz oranıyla –bu oran %30’lar civarındaydı– bir bankaya yatırılıyordu. Bir başka B Kurumu, diyelim ki İzmir’de, paraya ihtiyacı var. O da %150’yle piyasadan para alıyordu. Devlet, nerede ne kadar parası var tam olarak takip edemiyor, bilmiyordu. Bir de, kurumlar kendi parasını %20-%30 faizle özel bankalara yatırılıyordu. Devlet, paraya ihtiyacı olduğu zaman %140- %150’yle piyasadan, belki de aynı bankadan alıyordu. Dolayısıyla bir banka, Kamu’nun parasını %100 faiz kârıyla tekrar Kamu’ya satıyordu. Erbakan başbakanlığındaki 54. hükümet döneminde biz ne yaptık? Dedik ki: Kamu kurumlarının nerede ne kadar parası varsa, bunun bilgisini bir havuzda toplayalım. Bir bilgisayar programı yapalım. Bu kurumların ödeme planlarını da alalım. Ne zaman, hangi tarihte ve ne kadar ödemesi var, hangi tarihte ne kadar parayı geri alacak? Bunları eşleştirelim. Diyelim ki İzmir’deki kurumun bu ay sonu 100 milyon TL ödemesi var. Ankara’daki bir kurumun da 300 milyon TL’si bir bankada duruyor. Böyle durmasın, hepsi aynı bilgi havuzunda toplansın. Biz Ankara’daki kurumun parasından 100 milyon TL’yi alıp İzmir’deki kurumun parasını ödeyelim.

Onun da parası geri geldiğinde, bu bilgi havuzuna transfer edelim. Dolayısıyla, Havuz sistemi dediğimiz “Kamu Tek Hesabı”, iyi bir yönetme için, kamu kaynaklarını israf etmeden, derli toplu tek bir hesap altında takip edebilmek, ödeme planlarını da tam zamanında, borçlanmadan yapabilmek için oluşturulmuş bir sistemdi.” (Medyascope, 2017).

Refah-Yol hükümetinden önce devlete bağlı on bin daire elde ettiği kar'ı %40 ile özel bankalar yatırıyor daha sonra paraya ihtiyaç olan devlet kurumları aynı bankadan %150 faiz ile borçlanıyor.

Devlete ait olan KİT(Kamu İktisadi Teşkilatı) mensup şirketlerin gelirlerini ve giderlerini bir yerde toplayan sistemdir.

Kamu kuruluşlarının, bütçelerin bir araya gelmesini sağlayan sisteme de borcu olan kamu kuruluşları borcu ödenir. Borcu ödenen kurum borcunun ödendiği miktarı ve kar'ını o kuruma tekrar geri ödemesi sağlanır. Yapılan bu sistem ile birlikte hükümetin kurumları bir merkezden denetlemesi kolaylaştığı gibi Denk Bütçe oluşturmasının yolu açılır.

Havuz sistemin faydaları nelerdir?

Havuz Sistemin Faydaları;1)Devletin faiz giderleri minimuma düşer,2)Dış borçlanma azalır ve borç alınmaz,3)Denk bütçe oluşur. Denk bütçe; gelirleriyle giderleri eşit olan bütçe demektir,4)Kurumların gelir ve giderleri bir merkezden kontrolü sağlanır,5)Devlet özel bankalara borçlanmaz,6)Elde edilen kazancın halka dağıtımını sağlanır ve 7)Ek vergi koymadan devlet kitleleri üzerinden kazanç elde eder.

Havuz sistemi, 54.T.C. hükümetinden önceki 53 hükümet boyunca uygulanmayan bir çalışma olduğu gibi Dünya Ekonomi modeller içinde hiç uygulanmamış bir yöntem olarak tarihe geçmiştir. En kısa tanımıyla kamuya ait olan kurumların ekonomik güçlerini tek bir noktada toplayıp kredi ihtiyaçlarını özel bankalara ihtiyaç duymadan devlete ait tek bankadan alarak onları özel bankalar muhtaç etmeyen sisteme denir. Havuz sistemin işleyebilmesi için ana nokta ise devlete ait kurumların olmasıdır.

3.4.2.Milli Görüşün Sosyal Görüşleri

3.4.2.1.Adil Hukuk Sistem

Adil hukuk sistemi MGH tarafından tarih boyunca çok dillendirilemeyen bir söylev olmasına karşılık 2007 yılından beri aktif bir şekilde söylevini güçlendirmektedir. Daha önceleri çok hukuklu sistem olarak adlandırılan bu teori adını ilerleyen zamanlarda “Adil hukuk sistemi” olarak ortaya çıkarmaktadır. Çoklu Hukuk sistemi uzun yıllardır dünyada olur görmüş bir sistemdir. Çoklu hukuk sisteminde birey kendi inancı, örfü ve adetleri doğrultusunda hukuki mücadelesi içerisinde yer almaktadır. Eğer iki farklı grup hukuk içinde çatışma yaşarsa bir üst merci olan yapıya çıkabiliyorlar (Akgül, 2013).

Adil hukuk sisteminde Adalet makamı ve mekanizması tam anlamıyla bağımsız hareket edeceği ifade edilmektedir. Modern hukuk anlayışı her ne kadar tarafsız ve bağımsız olduğunu ifade etse dahi bunu tam olarak sağlayamamıştır. Milli Görüş hareketi açısından hukuk içinde yer alan Adalet mekanizmasının en büyük örneği Hz. Ömer (r.a) uyguladığı adalet mekanizması olmuştur. Adil hukuk sistemi içinde güçlü yada taraftarın hak sahibi değil kim haklı ise o hak sahibi olarak görülmektedir. Bugünkü dünya düzenin hukuk sisteminde haklı değil taraftar ve söz sahibi haklı görülüyor işte bu sebep karşılık olarak Adil hukuk sistemi herkes için adalet tanımlamasını yapmaktadır (Akgül, 2013).

Her bucak müstakil bir yargı birimi kabul edecektir ve yerli hakim gönderilecektir. Yargıda: Tahkim (hakem tayin etme) tahkikat (soruşturma) ve kaza (infaz) kurumlar bağımsız hizmetlerdir.

Tahkikat ve tahkim (soruşturma ve hâkim tayini) tarafını seçtiği teminatlı ve ehliyetli, görevliler tarafından yürütülüp neticelendirilir.

Kamu hukukunda: Temel anayasal düzene uygun olarak, bucak ilim şurasının ittifakı, özel hukukta ise kişinin mensup olduğu mezhep ve ekol kabul edilir. Bucaklardaki, soruşturma ve hakemliği ehli ve emin şahsiyetleri, ilerdeki tahkim ve tahkikat kuruluşları belirleyecek, ileridekini ise, “devlet tahkikat ve tahkim kurulları” tayin ve tevcih edecektir. Avukatlık ve savcılık hizmetleri yeni bir yapıya dönüşecektir. Topluluk cezalandırılmaz. Çünkü suç ve ceza şahsidir .Suç kesinlikle

sabit olunca, verilecek cezaların caydırıcı olması gerekir. “Mağdurun korunması”, dayanışma sistemi içinde gerçekleşecektir. Yargı masrafları bütçeden ödenir. Affetmek mağdurun veya varislerin hakkıdır ve onlar yetkisindedir. Askeri hukuk, kendi özel kurum ve kuralları içinde değerlendirilir. İdari düzen gerektiği hallerde meşru yaptırımlar uygulayabilirler” (Akgül, 2013).

3.4.2.2. Maarif (Eğitim) Sistemi

Milli Görüş(MG), eğitim sisteminde nefsi terbiye ‘ye dayalı Önce ahlak ve maneviyat ana merkezde oturmaktadır. MG eğitim sisteminde tarihi ile bağı koparmayan, her türlü taklitçiliğe uzak, aneane ve örflerine bağlı bireylerin yetişmesi istenmektedir.

“Milli Görüş olarak temel hedefimizden birisi de her bölgede bir teknik üniversite, bir genel ilimler üniversitesi bir de manevi ilimler üniversitesi açmaktır” (Erbakan, 2013).

MG eğitim sisteminde parça sanayi yerine yerli üretim sanayi eğitimleri verilmektedir. Dini eğitim ve öğretimin ülkenin bütünlüğü için kaçınılmaz bir fırsat olduğu savunulmaktadır.

İlk ve ortaokullardaki eğitimler bilim ve fen ağırlıklı olacağı gibi dini eğitimlerle de güçlenerek hem eğitilmiş hem de ahlaklı bir toplumun inşası temenni edilmektedir.

Bunun ile birlikte Milli Görüş hareketi, eğitim sistemi içerisinde müfredattaki değişikliğin önce ahlak ve maneviyat merkezli olduğu gibi eğitimin teoriden pratiğe aktarması da hedeflenmektedir. Talebelerin almış oldukları mesleki eğitimlerinde mesleklerine bağlı kurumlarda çalışmaya yönlendirilmeleri amaçlanmaktadır. Burada amaçlanan şey ise insanın hem ahlaki ve manevi yönden karakterinin güçlü olması savunulmakta olup eğitim sonucu birçok alanda gelişimin yaşanabileceği amaçlanmaktadır (Erbakan, 2013).

“Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, her alanda kalkınma hareketlerinin en baş unsuru insandır. İnsan unsuru ne kadar sağlamsa, ne kadar ahlak ve karakter sahibi ise kalkınmada o kadar güçlü olacaktır. İnsan unsuru ahlaken bozulmuşsa, bu bozuk

malzemeyle kurulacak resmi veya gayri resmi teşekkürler verimsiz veya yıkıcı olacağından emekler, masraflar, zahmetler boşa gidecektir.

Kanunlar ve nizamlar ne kadar mükemmel olursa olsun, onu tatbik edecek insanın içerisine hak ve adalet sevgisi girmemişse, netice tersine tecelli edecek, adalet yerine adaletsizlik, sosyal adalet yerine sosyal istismar hakim olacaktır. Milli eğitim politikamızı bu ana hedeflere yönlendirmek, ders ve müfredat programlarını buna göre tanzim etmek ve ilmi buluşların devlet eliyle teşvik ve takviyesine çalışmak durumundayız.” (Erbakan, 2013).

3.4.3. Milli Görüşün İslam Birliği (Panislamizm) Söylevi

İslam birliği Sultan II. Abdulhamid Han tarafından ortaya atılmış dönemin uluslararası ilişkileri açısından ve Osmanlı İmparatorluğunun dönemin şartlarına uygun olarak bir araya getirdiği projeye verilen addır.

İslam birliği aynı inanç birliğine sahip toplulukların siyasi, ekonomik ve kültürel olarak bir araya getirmek amacıyla ortaya atılmıştır. Milli Görüş hareketi, islam birliği projesini 20 ve 21. yy uluslararası ilişkilere uygun olarak D8 bünyesinde bir araya getirmiştir.

3.4.3.1.D-8 (Developin 8 Countris)

D-8 İngilizce açılımı Developing 8 Countries adı ile uluslararası ilişkiler bilinmektedir. Türkçe karşılığı gelişmekte olan 8 ülke olarak bilinmektedir.

1997 yılında Türkiye 54.hükümeti olarak bilinen ve Milli Görüş hareketinin ilk defa hükümetin büyük ortağı olduğu Refah-Yol hükümeti tarafından İstanbul’da yapılan devlet hükümetleri başkanları zirvesi ile kurulmuştur. Kurucu ülkeler Bangladeş, Endonezya, İran, Malezya, Mısır, Nijerya, Pakistan ve Türkiye’den oluşmaktadır. İstanbul Deklarasyonu olarak yayınlanan beyanname ile kuruluşunu ilan etmiştir (Alan, 2001).

Milli Görüş hareketi, 19.yy’da Sultan II. Abdulhamid Han’ın projesi olan İttihad-i İslam fikrine uygun olarak projenin çalışmasını yapmıştır. Milli Görüş hareketi siyasi hayatı boyunca faaliyete geçirdiği önemli projelerden biri olan D8’de Türkiye’nin önemi büyük ehemmiyet kazanmaktadır.

Türkiye birbiri ile ekonomi başta olmak üzere bürokratik ilişkisi olmayan birbirinden farklı yedi ülkenin ilişki içerisinde olduğu ülke olması ile birlikte jeopolitik stratejisi, coğrafi özellikleri ve İslam dünyasında olan manevi ağırlığından kaynaklı olarak büyük bir öneme sahiptir.

Türkiye coğrafi ve jeopolitik stratejisi itibari ile Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birleştiği doğal bir köprü vazifesi dışında Kafkasya, Balkanlar ve Ortadoğu gibi dünyanın en hassas bölgesi ortasında yer almaktadır.

Türkiye'nin doğal bir köprü bir başka deyiş ile yenilebilir enerji kaynaklarına yakın olması ve bölgesel strateji açısından yerini kuvvetlendirmektedir. Milli Görüş hareketi, Türkiye'nin var olan manevi ağırlığı karşısında bütün benliği ile yapması gereken şeylerin olduğunu iddia eder.

Bütün dünyanın saadete ulaşabilmesi için Türkiye'nin elini taşın altına koyması gerektiği ve bölgesel barış, huzur ve istikrar bakımından Türkiye'nin kuvvetli, müreffeh, hürriyet içinde insan haklarına saygılı ve demokratik bir ülke olmasının çok büyük bir önemi olduğunu savunmaktadır.

Milli görüş hareketi, D8 ana amacının 100 yıl önce 1897 yılında İsviçre'de Basel kentinde Siyonizm ilk kurultayı da hedeflerin açıklanmasına tepki olarak 100 yıl sonra 1997 yılında kurulmuş olduğunu ifade ederler. D8'in tarihsel açıdan Sultan II. Abdulhamid Han'ın fikri olan İttihad-i İslam fikrinin 100 yıl sonra Uluslararası konjektür uygun olarak altı temel madde ile ortaya atılmış olduğunu savunurlar.

Milli Görüş hareketi, altı temel maddeyi şöyle sıralamıştır: 1)Savaş değil, barış, 2)Çatışma değil, diyalog, 3)Çifte standart değil, adalet, 4)Üstünlük değil, eşitlik, 5)Sömürü değil, işbirliği ve 6)Baskı ve tahakküm değil, hürriyet ve demokrasi (Alan, 2001).

D8'in temel ilkelerinin yerine getirilmesi için gerekli çalışmaları Bülent Alanın yazmış olduğu "D8 Yeni Bir Dünya" adlı eserinde üç başlık altında ele almıştır.

1.D8'ler en yüksek seviyede küresel kuruluştur.

2.D8'ler G7/G8'lerle çatışmak için değil, tam tersine yenedünyayı birlikte kurmak için teşekkül edilmiştir.

3.D8'ler bütün gelişmekte olan ülkeleri kucakladığı ve aynı zamanda süratle karar alabilen dinamik bir yapıya sahip olmak üzere kurulmuştur.

Milli Görüş hareketinin ortaya atmış olduğu D8'i genel hatları ile şu şekilde özetleyecek olursak eğer: 1)Kurucu olan sekiz ilim ülkesi arasında ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirmek, 2)Yeni ticari pazarlar oluşturmak ve çeşitlendirmek, 3)Uluslararası düzeyde ekonomik, siyasi ve coğrafi karar alma sürecine katılım sağlamak, 4)Ülkelerde iyi hayat şartları oluşturmak, 5)Somut ortak projeler etrafında ekonomik, ticari, siyasi ve ilerleyen süreçlerde askeri işbirliği geliştirmek ve 6)Uluslararası ilişkiler, ekonomi ve üretimde gelişmekte olan İslam ülkelerinin dünya üzerindeki güçlerini ve durumlarını güçlendirmek (Alan, 2001).

3.4.3.2.D-28 (Developing 28 Countries)

D-28 merkezin 'de D-8'in kurucu sekiz İslam ülkesini bulundururken etrafına Orta Asya'da ve Afrika Kıtası'nda bulunan ve ekonomisi gelişmiş veyahut gelişmekte olmaya yakın ülkeler katarak daha sonra üretim ve teknolojik güç ile birleşmelerini sağlayarak ülkelerin bulunduğu coğrafyalardaki ekonomik ve teknolojik bağı artırmak hedeflenmektedir. Buradaki ana şart; ülkelerin İslam İş Birliği teşkilatının daimi üyesi olması gerekmektedir.

D-28'e geçilebilmesi için Asya, Afrika ve Ortadoğu ülkelerinin kendi içlerinde ticaretlerini geliştirmesi amacıyla D-8 öncülüğünde bir birliktelik sağlanmalı, sağlanan bu birliktelik daha sonra coğrafi iş birliği adı altında ekonomik, teknolojik ve tarımsal olmak üzere ele alınacaktır. Bölgesel birliktelikle beraber D-8'lerin oluşması sağlanarak üç bölgedeki birliktelikle D-8 oluşmuş olacaktır. Bu üç bölgenin her birinde 7 devlet bulunacak, bunun ile birlikte D-8 Genel Sekreteri ise D-8 adına toplatılarak katılacak. Bu şekilde bölgesel D-8 üzerinden hareket edilecektir. D-28 toplantılarına katılacak devlet sayısı 25 olacaktır. İslam işbirliği teşkilatı, İslam kalkınma bankası ve İslam askeri güçleri ilk toplantıdan sonra kurulacak. Kurulan birliktelik ile birlikte D-28 toplantıları D-60 kurmak için çalışmaya hız vermiş olacaklarıdır. D-28 üyesi olabilmek için nüfusunun en az %51 oranında Müslüman olması gerekmektedir.

3.4.3.3.D-60 (Developing 60 Countries)

D-8, D-28'in başlangıcını oluşturmaktadır. D-60 birden geçişin mümkün olmadığından , açık olduğundan bölge ülkeleri arasındaki ağırları güçlendirebilecek D-8 + 20 ülke eklenerek bölgesel kalkınmanın yolu izlenerek ülkelerarası ilişki kuvvetlendirilecektir.

D-28 etkisiyle beraber buldukları bölgelerdeki ekonomik, sosyal ve siyasal ilişkilerin kuvvetlenmesi sonucu D-60'IN kurulması kolaylaşacaktır.

D-60'ın ana gayesi İİT mensubu bütün ülkeleri kapsayarak siyasal, ekonomik ve sosyal bir birlik kurmaktır.

3.4.3.4.D-160 (Developing 60 Countries)

D-8, D-28 ve D-60'ın gelişmesi D-160'ın temellerini oluşturmaktadır. D-60'ın ana gayesi İİT mensubu bütün ülkeleri kapsayarak siyasal, ekonomik ve sosyal bir birlik kurulması il birlikte Dünya üzerinde bulunana tüm insanlığa saadet kavuşturmak amacını hedeflemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SİYASİ HAYATINDA MİLLİ GÖRÜŞ HAREKETİ

4.1.1969 Seçimleri ve Milli Görüş Hareketi'nin Doğuşu

Türkiye’de gerçekleşen gençlik hareketleri ve gençlik hareketlerinin birbirleri arasındaki çatışmalar toplum nazarında da yerini bulmaya başlamıştı. Bu süreç esnasında Türkiye 1969 seçimlerine gitti. Bu seçimlerde AP tek başına iktidar oldu. Meclis ise şu şekilde oluşmaktaydı:

Tablo 4.1.1.1969 Oylarının Partilere Göre Dağılımı

Parti Adı	Oy Oranı	Toplam Oy	M.V Sayısı
AP	% 46	4,229,712	256
CHP	% 27	2,487,006	143
GP	% 6	597,818	15
BAĞ	% 5	511,023	13
MP	% 3	292,961	6
MHP	% 3	275,091	1
BP	% 2	254,695	8
TİP	% 2	243,631	2
YTP	% 2	197,929	6

Kaynak; Seçimsonuçları.com -1969 (Seçim Sonuçları, 2018)

Türkiye bu seçimlerde farklı bir hareketle daha karşılaştı. Bu hareketin adı Bağımsızlar hareketiydi. Bu hareket Türkiye'nin birçok yerinde bağımsızlar adıyla anılmıştı. Bu seçim sürecinde bağımsızlar İslami camianın belli bir kısmı tarafından desteklenmişti. En büyük destek ise Konya’da üç vekil seçilebilecek oyu alan Prof. Dr. Necmettin Erbakan ile olmuştu. Bağımsızlar meclise kimi yerden seçildikleri yerelin bağımsız vekili olarak girerken kimi ise başka partiler altında meclise

girebilmişti. Bu seçimler Siyasal İslam için büyük bir başarıydı. (Konrad Adenaure Vakfı, 1996)

4.1.1. Milli Nizam Partisi (MNP)

İlk partileri olan Milli Nizam Partisi (MNP) 26 Ocak 1970 yılında Siyasal İslam'ın ilk partisi olarak kurulmuştur.

“ Milli Nizam Partisi'nin Kuruluş Beyannamesi'nde Aziz Milletimiz; Bugün, daima hakka bağlılıkta, hakkı tutmakta, iyiyi destekleyici, kötüyü men edici hüviyetiyle insanlık tarihinin en ulvi mahreki üzerinde yürüyen büyük milletimizin çeşitli tesirlerle kendi yolundan saptırılması gayretlerinin hüküm sürdüğü, oldukça uzun bir devreden sonra yeniden ulvi ve şanlı tarihi yörüngesi üzerine oturtulması için füzelerin ateşlendiği gündür.

Milli Nizam Partisi; Milletimizi karışık ve karanlık devrelerden sonra aydınlığa götürecektir, onu parlak tarihi yörüngesi üzerine yeniden oturtmak için ateşlenen güçlü füzedir. Bugün bu füzenin ateşlendiği gündür. Bugün bu mutlu gündür. Bütün milletimize uğurlu ve hayırlı olsun. Ey daima Hakk'ı tutmak, iyiyi sağlamak ve kötüyü men etmek yolunda bulunmak üzere seçilmiş mümtaz ve Aziz Milletimiz! Deniliyordu.” (Manaz, 2005; Aktay, Y., Gültekingil, M. ve Bora, T., 2011).

MNP' nin ilk kongresinde ise Necip Fazıl Kısakürek ve Eşref Edip gibi kişilerin katılması genel başkan Erbakan'ın partinin kuruluşunun Osmanlı padişahlarına dayandığını iddia etmesiyle birlikte Parti'nin Siyasal İslam'ın ilk partisi olduğunun gövde gösterisi yapıyordu. (Ertem, 2016)

Türkiye'de gerçekleşen gençlik hareketlerinden ve ülkenin durumundan kaynaklı olarak TSK'nin 1971 yılında Cumhurbaşkanı Cevdet Suna'ya verdiği muhtırayla AP'si hükümetten istifa ediyordu. Muhtıranın peşine ise sosyalistlerin ilk partisi olarak değerlendirebileceğimiz TİP ve Siyasal İslam'ın ilk partisi diyebileceğimiz MNP kapatılıyordu. (Ertem, 2018)

AP'sinin istifasından sonra CHP, hükümeti kurmak için askerle ilişki kurmaya çalışsa da TSK farklı bir hükümet istiyordu. Bu şekilde CHP içinden Nihat Erim'in istifası ile geçici bir hükümet kuruldu.

1970'li yıllar Türk siyaseti, İslami hareketlerin siyasi olarak MNP altında toplanması MTTB çatısı altında da gençlerin toplanması ile sonuçlanıyordu. 1971 yılında TSK'nın AP'sine yönelik Cumhurbaşkanı aracılığıyla yaptığı muhtıra ile birlikte aslında İslami camiada ayar verilmek isteniyordu. AP'sinin istifasının peşine MNP'sinin de kapatılmayla karşılaşması acaba AP üzerinden İslamcılara ayırım veriliyor mesajı içerdiğini düşünürüz. MNP'nin kapatılmasının ardından kalp ameliyatı için İsviçre'ye giden Erbakan için gazetelere farklı manşetler atılıyor ve Erbakan'ın siyasal İslam üzerindeki imajını karalamaya çalışıyorlardı. (Kızıлтаş, 2011).

4.1.2. Milli Selamet Partisi (MSP)

Erbakan'ın kalp ameliyatı için gittiği, İsviçre'den dönene kadar Süleyman Arif Emre öncülüğünde ikinci parti olarak Milli Selamet Partisi kuruluş çalışmaları başladı. Erbakan'ın dönmesi ile birlikte teşkilat çalışmalar hızlanmış ve Milli Selamet Partisi (MSP) adında siyasal İslam'ın ve MNP programında yer alan Milli Görüş'ün ikinci partisi 11 Ekim 1972'de kuruluyordu. (Uçar, 2000) MSP'nin kurulmasıyla beraber artık siyasal İslam'ın adı Milli Görüş olarak anılmaya başlayacaktı.

1973 yılında yapılan ilk seçimlerde MSP halkın desteğini alıyor %11,8'lik bir oy olarak mecliste 48 vekil kazanıyordu. MSP kendi içerisinde birçok İslami grubu buldurmaktaydı. MSP'ye karşı olan gruplar ise Süleyman Demirel genel başkanlığındaki AP'ye destek vermekteydiler. MSP'ye karşı duran cemaatlerin karşı durmasındaki ana sebep ise güçlü bir yapı varken ikinci bir yapı ile niye tefrika çıkartıyorsunuz ithamıydı.

MSP seçmenine karşı bazı Nurcular Süleyman Demirel için alışma yapıyor ve Demirel hakkında şu methiyeleri yazarak MSP'nin gücünü zayıflatmak istiyorlardı: "Elinde kuran, kalbinden iman, geliyor İslam köylü Süleyman" tarzında methiyeler dizerek Demirel'in güçlenmesini sağlıyorlardı. Çalışmalara karşılık MSP'nin mahalle mahalle, köy köy çalışmaları netice vermiş ve meclise girmişti. MSP'nin seçimlerde Nakşibendî, Kadiri, Halvet, Süleymancılar, bazı Nurcu İslami cemaatlerin desteğini alması da onun seçimlerde güç kazanmasının etkili bir rolü vardı.

Tablo 4.1.2.1.1973 Oylarının Partilere Göre Dağılımı

Parti Adı		Oy Oranı	Toplam Oy	M.V Sayısı
	CHP	% 33	3,570,223	185
	AP	% 29	3,197,897	149
	DP	% 11	1,275,502	45
	MSP	% 11	1,265,726	48
	CGP	% 5	564,343	13
	MHP	% 3	362,208	3
	BAĞ	% 2	300,634	6
	TBP	% 1	121,759	1
	MP	% 0	62,377	0
Kaynak; Seçim Sonuçları.com-1973 (Seçim Sonuçları, 2018)				

1973 yılında TSH uzun zaman sonra CHP'nin çoğunluğu ile karşılaşmıştı. Lakin CHP birinci parti olmasına karşılık hükümet kurmak için yeterli vekil sayılarına sahip değildi. Meclisteki aritmetik farklı olduğunda ve CHP-AP çatışması sebebiyle CHP'yi istemeye istemeye MSP ile koalisyon yapmaya yitiyordu. MSP bayrağındaki gibi meclisin anahtarı görevini üstleniyordu. (Kızıлтаş, 2011)

CHP ve MSP koalisyonu Türk siyasi hayatındaki en ilginç koalisyondur diyebiliriz. CHP Ortanın Solu ve Kemalizm ile büyük ortağı oluştururken, MSP ise siyasi İslam hükümetin küçük ortağını oluşturuyordu. (Kızıлтаş, 2011) CHP'nin temsil ettiği siyasi gelenek MSP'nin temsil ettiği siyasi geleneği 2 meclisin seçimleriyle uzaklaştırmıştı. ama uzun yıllar sonra aynı CHP hükümeti kurabilmek için meclisteki siyasi İslam'ın ya da İslamcılık fikrini hükümet ortağı olarak almak zorunda kalmıştı.

CHP ve MSP koalisyonu Türkiye'ye damgasını vurdu. Bu dönemde; Kıbrıs Barış Harekâtı, Türkiye'nin birçok ilinde iki yılda fabrikalar yapıldı, 141,142 ve 163'den hapis yatanlara af kanun çıkartıldı, risaleyi nur üstündeki baskı yine bu hükümet döneminde kaldırıldı ve hükümet bozulmadan önce İtalyanlar ile Türkiye'nin dört bir yanında yolların yapılacağıının görüşmesi yapılacaktı. CHP'nin ortaklığı bozmasıyla birlikte CHP-MSP koalisyonu bozuldu.

Koalisyonun bozulmasından sonra 1.Milliyetçi Cephe Hükümeti kuruldu. Hükümeti AP-MSP-MHP ve CGP oluşuyordu. Hükümet kendi içinde MSP ve CGP arasında sıkıntılar yaşıyordu. Zira Erbakan ile Feyizoğlu anlaşamıyordu ve anlaşamamalarına rağmen bu hükümet ülke genelindeki fabrikalaşma sürecini MSP bakanlığı altında devam ettiriyordu ve 1977 seçimlerine gidildi.

1977 seçimlerine gidilmeden önce İslami cami içerisinde dede koalisyonundan kaynaklı kırılmalar meydana gelmekteydi. (Güldoğan, 2014) İlk ayrılma MTTB içerisinde meydana geldi. MTTB içindeki İslami Gençlik ile Ülkücü gençlik arasındaki mücadele İslamcı Gençliğin Akıncılar derneğini kurması ile sonuçlandı. Akıncılar derneği 1975 yılında kuruldu. Ayrıca o dönem vakıf çalışması ile Milli Gençlik Vakfı (MGV)'da kurulmuştu.

CHP-MSP iktidarı bazı İslami grupları rahatsız etmişti. Bu rahatsızlık sonucu MSP içerisinde bulunan bazı kişiler istifa etti. Bu istifalar 1977 seçimlerine yansdı. Oyunu artırmasına karşılık Milli Selamet Partisi 1977 seçimlerinde 28 vekil çıkardı. (Yeni Şafak, 2018) Seçimlerden sonra 2.Milliyetçi Cephe Hükümeti (AP-MSP ve MHP) kuruldu. 1970 ile 1980 yılları arasındaki dönemde MSP üç hükümete ortak oldu. Bu ortaklıklar bazı İslami grupları rahatsız da etmişti. Bu grupların rahatsız olma sebebi ise; taviz verildiğini düşünceleriydi. Bu bağlamda rahatsızlık, MSP kongresine de yansımıştı. MSP kongresinde Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Genel Başkan olarak iki listede görünüyordu. Bir listeye Necip Fazıl Kısakürek, Kadir Mısırlıoğlu ve Korkut Özal destek veriyordu. Destek veren Özal ve Mısırlıoğlu listede Genel Başkan Yardımcısı olarak görünüyordu. Diğer listede ise Oğuzhan Asiltürk ve Şevket Kazan vardı. (Rivayet odur ki; birinci liste Nurcu ve Kadiriler 'in ikinci liste ise Nakşibendilerin idi.) (Kozok, 2014)

Kongreden sonra Necip Fazıl Kısakürek ile parti arasında mesafe artmaya başladı. Necip Fazıl Kısakürek; MTTB, Akıncılar ve Ülküçülere konferanslar vermeye devam etti. 1975 yıllarında Türk siyaseti, gençlik hareketlerinin sokaktaki faaliyetleri ile iyice gerilmekteydi. Gençlik hareketlerinin birbirleri arasındaki gerginlik duvar mücadelelerinden silahlı çatışmalara kadar ilerliyordu. Erbakan ve MSP'nin kararıyla İslamcı gençliğin bu çalışmalara da geri kalması isteniyordu. Gençlik de bu karara uyarak hareket ediyor daha çok edebiyat, tiyatro ve kültürel faaliyetlere yöneliyorlardı.

1980 darbesinden bir sene önce MSP'nin gerçekleştirdiği mitingler ise mehter gösterileri ve kortej yürüyüşleri ile gövde gösterisi oluyordu. 12 Eylül 1980'den 6 gün önce MSP'nin tertip ettiği :“Kudüs’ü Kurtarma Mitingi”¹⁶’nin ise darbeye vesile olduğu söylenmektedir. 1980 darbesinden önce Necip Fazıl Kısakürek’in hem Erbakan’ı hem de Türkeşi "darbe" ihtimaline karşı uyarılmış olduğu iddia edilmektedir. Rivayet odur ki: Necip Fazıl Kısakürek, darbeden önce Büyük Doğu Partisi (BDP) adında bir partinin adını atmıştı. Fakat darbe olacağına dair bir izlenim içerisine girince bundan vazgeçmişti. Darbeden sonra bu fikrini tekrardan gözden geçirmiş ve çalışmalarına başlamış olduğuna dair rivayetler var. Kısakürek’in 1983 yılında rahmetli olmasıyla BDP’si şekillenememişti.

4.2.1980 Darbesi ve Sonrası Türk Siyasi Hayatı

12 Eylül 1980 askeri darbesinden önce ülke genelinde sokak olayları meydana gelmiş, 1979 yılından ülke genelinde gerçekleşen suikastlar ve ölümler ile birlikte hükümet istikrarsızlıklar, Cumhurbaşkanı seçimlerinin sonucunun bir türlü belirlenmemesi dolayısı ile ülkede oluşan “anarşi olayların artışı ve hükümetin istikrarsızlık” sebebiyle TSK’leri yönetime 12 Eylül 1980’de el koymuştu.

¹⁶23 Temmuz 1980 tarihin ’de İsrail hükümeti ebedi başkent olarak Kudüs’ü ilan etmek için parlamentosunda oylaması ve Knesset’te tarafından kabul edilmişti. Ardından 28 Ağustos 1980 tarih ’de Türkiye tepki amacıyla Kudüs’te bulunan Başkonsolosluğunu kapatarak diplomatik seviyesini maslahatgüzar indirdi. Bu politik hamlenin ardından ekonomik bir hamle gelmemesi ve bunun ile sınırlı kalmaması için MSP Genel Merkezi kendine yakın STK ve yapılar ile birlikte İsrail’e tepki vermek amacıyla 6 Eylül 1980 tarihin ’de Konya’da “Kudüs Kurtarma Mitingi” düzenleme kararı aldılar. Dönemin MSP’li Konya Belediye başkanı Mehmet Keçeciler’in başkanlığın da miting tertip heyeti oluşturular. Miting tertip heyeti MSP başata olmak üzere o denem ki STK üyeleri de bulunmaktaydı. Programa MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve kurmayları, Konya ve çevre illerden gelen partili partisiz 100 bin kişi katılımcı olarak katıldı. Mitinge katılanların giyiniş şekilleri başta olmak üzere, programın akışından, istiklal marşını oturarak protesto edenlere kadar birçok şey yaşanmıştı. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan provokasyonları engellemek için mikrofon ile istiklal marşını dahi okumuştur. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan Programı MSP’nin hazırlamadığı Miting Tertip heyeti içinde MSP başta olmak üzere partili ve partisiz herkesin olduğunu ifade etti. Buna rağmen Dönemin Konya Belediye başkanı yıllar sonra Programı MSP’nin icra ettiğini, programın yapılmaması için çaba harcadığını, Erbakan ile Asiltürk’ün programı yapmak konusunda kararlı olduklarını buna karşılık istifa ettiğini ama kabul edilmediğini ifade etti. Mitingin ardına Konya cumhuriyet başsavcılığının siyasi partiler kanunu dayanarak MSP hakkında soruşturma açtı. Açılan Soruşturmada istiklal marşı ve duvarlara yeşil boya ile yazı yazanlar üzerine başladı. Dönemin AP genel başkanı Süleyman Demirel istiklal marşı okunur iken okumayanlara kızdığı belirtildi. Konya Mitinginde 6 gün sonra Ülkede 12 Eylül askeri darbesi gerçekleşti. 12 Eylül Askeri darbesinin gerekçelerinden biri olduğu dönemin Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Haydar Saltık tarafından, 29 Ekim 1980 tarihinde yapılan bir basın toplantısında açık bir şekilde ifade edildi. Kudüs Mitingi için hafızalarda kalan söz ise şu olmuştur; "Konya mitingi 12 Eylül’e gelinmesinde bardağı taşıran son damla olmuştur” değerlendirmesini yapmıştı. Yıllar sonra ulaşılan bilgiler sonucu cübbeli ve şalvarlı kılıkta olanlar, İstiklal Marşı’nda ayağa kalkmayanların istihbarat elemanları olduğu anlaşıldı. Aslında Konya mitingi darbeyi hızlandırması için son durumu istemeden hızlandırmıştı.

12 Eylül'den bir gün önceye kadar gerçekleşen sokak anarşisi darbeden sonra birden kesildi.12 Eylül 1980 darbesinden 1983 milletvekili genel seçimlerine kadar ülkeyi ordu yönetmiştir.

4.2.1.Anavatan Partisi

1983 seçimlerinin Turgut Özal'ın önderliğindeki Anavatan Partisi seçimin galibi olmuştu. Anavatan Partisi içinde AP, CHP, MSP ve MHP içinde siyaset yapmış kişilerden oluşmaktaydı.

1983 yılında yapılan seçimlerde tek sivil parti olan Anavatan Partisi, halkın desteğini alarak tek başına iktidar oldu. Anavatan Partisi, dört eylemi bir araya getiren bir partiydi (Belhan, 2005) fakat Anavatan Partisi'nin şöyle bir özelliği daha vardı: ANAP, bütün İslami Cemaatleri bir arada tutabilmiş bir partiydi!

Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal'ın, dört eylemi bir araya getirdiği gibi ülke genelindeki vatandaşlara vermiş olduğu güven, politik nezaketi, halkın da askeri yönetime olan tepkisi ve normalleşme sürecine girmek istemesi dolayısı ile Anavatan Partisi halkın desteğini almıştı. Turgut Özal'lı yıllar, İslamcılık fikrinin tamamen kırılmasına yol açtı. Kendisini "İslamcı" olarak tanımlayanlar, Özal'lı yıllarda liberalizmle tanışarak; "Muhafazakâr" olarak tanımlamaya başladılar. Kimi yazarlar bunu tipik muhafazakârlıktan biraz farklı bir duruş olarak görmektedir. (Türköz, 2016) bu nesnele bu durumu ifade etmek için "Muhafazakâr - Liberal" kavramını kullanmak mümkündür diye biliriz.

4.2.2.Refah Partisi (RP)

Anavatan Partisi'nin İslami Cemaatle ilişkisini kuvvetlendirmeye başlamasıyla birlikte Milli Görüş hareketinde ilk büyük kırılma Anavatan iktidarı ile meydana geldi. Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal, TSH'da Dört Eylim olarak kabul göreceğimiz; Liberal Sağ, Mukaddesatçı Sağ, Milliyetçi Sağ ve Demokratik Sol düşüncelerini siyasi açıdan temsil eden rol üstlenmesi ve 1980 darbesi sonrası Orduya karşı iş birliği içine girmiştir (TÜRKÖZ, 2016) dört gelenekten gelen partileri zora sokmuştur. Bununla birlikte Milli Görüş hareketi, üçüncü parti olarak 1983 yılında Ali Türkmen öncülüğünde Refah Partisi'nin kurulması için başvuru yapıldı. Ne varki Dönemin Milli Güvenlik Konseyi (MGK) tarafından veto edildi. Refah Partisi 1983 yılında yapılan seçimlere giremedi.

Tablo 4.2.2.1.1983 Oylarının Partilere Göre Dağılımı

Parti Adı		Oy Oranı	Toplam Oy	M.V Sayısı
	ANAP	% 45	7,833,148	211
	HP	% 30	5,285,814	117
	MDP	% 23	4,036,970	71
	BAĞ	% 1	195,588	0
Kaynak; Seçimsonuçları.com-1983 (Seçim Sonuçları, 2018)				

“İslami Gruplar yâda "İslamcılar" nasıl "Muhafazakâr" oldu?” sorusunu sormamız gerekmektedir. Kendilerini iyice ticarete sokarak hem fikirlerini muhafaza ediyorlardı hem de modern bir fikir olarak gördükleri liberalleşme ile ekonomi içerisinde yer alıyorlardı. (Türköz, 2016) İslami hassasiyette olan iş adamları ve gruplar bir o kadar yabancı olsalar da Adam Smith'in şu fikrini benimsemiş oldular: "Laissez-faire, laissez-passer". (bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler), liberalizm için geçerli bir kural haline gelen adeta dünyaya farklı bir pencereden bakmak gibiydi. Türkiye de İslamcılarda ve Muhafazakârlardaki değişim başlamış iken Refah Partisi 25 Mart 1984'de Ahmet Tekdal tarafından kuruldu. (Uçar, 2000) İki sene içinde teşkilatlanmasını tamamlayan Refah Partisi 28 Eylül 1986 yılında 11 ilde gerçekleşen ara seçime girmeye hak kazanarak seçimlere girdi. Girmiş olduğu ilk seçimde %4,79 oy alan Refah Partisi 12 Eylül'ün getirmiş olduğu %10 barajına takılarak mecliste temsil edilemedi.

6 Eylül 1987 yılında halk siyasi yasakların kalkması için yapılan referandumda Demirel, Ecevit, Türkeş, İnönü ve Erbakan “EVET” ittifakı içinde yer alır iken Özal “HAYIR” çalışması yaptı. Referandum sonuçlarının ardından partiler kongreye giderek eski siyasi parti genel başkanlarının geçmişteki partilerin temsilcisi olan partilere genel başkan olarak seçildiler. (Yeni Şafak, 2018) Rahşan Ecevit eşin siyasi yasağın kalkması ile birlikte kurmuş olan DSP'yi kongreye götürerek Genel Başkan olarak Bülent Ecevit'in yolunu açtı. Doğru Yol Partisi (DYP) ile kongreye giden

Süleyman Demirel, MÇP kongreye giderek Alparslan Türkeş Genel Başkan oldu. Refah Partisi 11 Ekim 1987 yılında gerçekleşen kongresiyle birlikte MSP eski Genel Başkanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ı genel başkan olarak seçti. Yapılan oylamada 75 bin oy ile "EVET" çıkınca Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal Erken seçim kararı aldı. Erken seçim kararı alınması ile birlikte ülke Kasım 1987'de seçime gitti. (Dünya Bülteni / Tarih Servisi, 2010)

Yapılan seçimlerde Prof. Dr. Necmettin Erbakan Genel Başkanlığında seçime giren Refah Partisi %7 oy alarak, %10 barajına takılarak mecliste temsil edilemedi.

1989 yılında Mart ayında yapılan yerel idari seçimlerde Refah Partisi Türkiye genelinde %9,8 oy alarak Kahramanmaraş, Sivas, Şanlıurfa, Van ve Konya gibi beş il belediyesini kazanırken 69 ilçe ve beldede belediye kazandı. (Yerelsecim, 2018)

Türkiye ekonomisindeki liberalleşme ile birlikte İslamcı Hareket yâda cemaatler, bu fikri benimseyerek artık kendisini "Muhafazakâr" olarak tanımlamaya başladı. Özal'ın Cumhurbaşkanı oluşundan sonra çökmeye başlayan ANAP yerini Demirel'in siyasi manevralarına bıraktı.

Tablo 4.2.2.2. 1987 Oylarının Partilere Göre Dağılımı

Parti Adı	Oy Oranı	Toplam Oy	M.V Sayısı
 ANAP	% 36	8,704,335	292
 SHP	% 24	5,931,000	99
 DYP	% 19	4,587,062	59
 DSP	% 8	2,044,576	0
 RP	% 7	1,717,425	0
 MÇP	% 2	701,538	0
 IDP	% 0	196,272	0
 BAĞ ADAY	% 0	89,303	0
Kaynak; Seçimsonuçları.com-1987 (Seçim Sonuçları, 2018)			

4.3.1990 Seçimleri ve Milli Görüşün Yükselişi

9 Kasım 1989'da Cumhurbaşkanlığı görevi sona eren Kenan Evren, yerini Anavatan Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanı seçilmesiyle (Sözcü, 2014) birlikte Özal'ın yıllar yerini Anavatan Partisi'ne döndürmüştü. 20 Ekim 1991 yılında yapılması planlanan seçimler için eski MTTB'lerin kurmuş olduğu Birlik Vakfı, Birçok cemaat, İslami ve milliyetçi dernekler Anavatan Partisi iktidarına seçimlerde muhalefet etmek ve iktidara getirmek için muhafazakâr ve milliyetçi bir ittifak arayışı içine girmişlerdi. Yapılan görüşmeler ile birlikte RP-MÇP VE IDP ittifakı kurulmuş oldu. (Çakır, 1991; Turhan, 1991) ittifak kurulma aşamasında en çok zorluğu Refah Partisi yaşadı. Doğu illerinde partisine olan tevazu karşısında milliyetçi bir parti ile ittifak yapması onun oy kaybı yaşamasına yol açacaktı. Parti içinde bir grup ittifakın olmasını isterken başka bir grup olmaması konusunda çalışma yapıyordu. En sonunda başkanlık ve yönetim toplantısında alınan karar neticesinde Refah Partisi ittifakı gerçekleştirildi. (Çakır, 1991; Turhan, 1991; Çakır, 2015).

Tablo 4.3.1.1991 Oylarının Partilere Göre Dağılımı

Parti Adı	Oy Oranı	Toplam Oy	M.V Sayısı
 DYP	% 27	6,600,726	178
 ANAP	% 24	5,862,623	115
 SHP	% 20	5,066,571	88
 RP	% 16	4,121,355	62
 DSP	% 10	2,624,301	7
SP	% 0	108,369	0
 BAĞ	% 0	32,721	0
Kaynak; Seçimsonuçları.com-1991 (Seçim Sonuçları, 2018)			

20 Ekim 1991 milletvekili seçimlerine ittifak ile giren RP-MÇP ve IDP seçimden %16 oy alarak mecliste 62 vekil ile temsil edilme hakkı kazandılar.62 milletvekilinin ittifak içinde dağılımı şu şekildeydi: IDP 3, MÇP 19 ve RP 40 vekil ile temsil edildi.

Seçim sonuçlarından sonra ittifakın meclise girmesi ile dağılması bir oldu. (Tüner, 2018)

1991’li yıllara gelindiğinde Türkiye, artık DYP –SHP koalisyonu ile birlikte tekrar koalisyonlu döneme dönerken Anavatan Partisi’nden kalma liberalizme bağlanmış, derenin her iki yakasında da oynayabilen İslami grupların varlığını ve gücünü siyasette hissetmeye başladı.

4.3.1.1995 Seçimleri ve 28 Şubat

Tablo 4.3.1.1.1995 Oylarının Partilere Göre Dağılımı

Parti Adı	Oy Oranı	Toplam Oy	M.V Sayısı
 RP	% 21	6,012,450	158
 ANAP	% 19	5,527,288	132
 DYP	% 19	5,396,000	135
 DSP	% 14	4,118,025	76
 CHP	% 10	3,011,076	49
 MHP	% 8	2,301,343	0
 HADEP	% 4	1,171,623	0
 BAĞ ADAY	% 0	133,895	0
 YDH	% 0	133,889	0
 MP	% 0	127,630	0
YDP	% 0	95,484	0
 İP	% 0	61,428	0
YP	% 0	36,853	0

Kaynak; Seçimsonuçları.com-1995 (Seçim Sonuçları, 2018)

İslamcılar ve muhafazakârlığı benimseyenler, Anavatan ve Refah Partisi arasında tercih yapıyordu. 1994’lü yıllara gelindiğinde Anavatan Partisi’nin başarısızlıkları, DYP’nin yaptığı devalüasyon hatası, halkın Refah Partisi’ni tercih etmesinde önemli bir faktör oldu. Refah Partisi, 1994 yılında halkın umudu haline gelince belediyelerde

RP hükmü görünür oldu. Yerel seçimlerdeki bir yıllık başarı RP'nin 1995 genel seçimlerde birinci olmasına yol açmıştı. Bu başarı da RP teşkilatının toplumun her kesimine ulaşmasında yatmaktadır. RP, muhafazakâr ve İslamcılarını bir araya getirmiş oldu. Gruplardan sadece Gülen Grubu yer almamıştır.

Refah Partisi'nin bir yıl gecikmeli olarak aldığı iktidar mührü DYP ortaklığı ile başladı. Refah-Yol iktidarı gerek ekonomi gerek dış politika ve gerekse sosyal devlet açısından başarılar göstermişti.

Refah Partisi'nin hükümet ortağı olduğu, Doğru Yol Partisi'nin (DYP) yapmış olduğu projeleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1.Uygulanan Genel Ekonomi Politikaları; Önceden her gün zam yapılırken hükümette buldukları süre boyunca vergi zammı gerçekleşmedi. Dış ve iç borçlanma yapılmadı. Mevcut borçların bir kısmı ödendi. (Zamsız ve ek vergisiz) Bir yıl içerisinde 1 kuruşu dahi borç olmayan 40.000.000\$, Dolar kaynak sağlandı. Havuz sistemi kurularak DEVLETİ, devlet sömüren sermaye babalarından kurtardı, gereksiz faiz ödemelerini durdurdu ve israfını önledi. Devlet dairelerinde gereksiz malzeme ve gazete abonelerini ve ilanları durdurdu. Gereksiz makam arabalarının alımını iptal etti. İlk defa denk bütçe yapıldı ve yatırımlara hız verildi. (Erbakan, 2002).

a. Memurlar İçin Yapılanlar; Temmuz '96: Maaşlara yüzde 50 zam. Aylık enflasyon oranında maaş artışı. Ocak '97: Maaşlara Yüzde 30 zam. Bir yılda toplam yüzde 130 zam (Yani Refah Yol geldiğinde 100 alan memur bir yıl sonra 230 alır oldu.) (Erbakan, 2002).

b. İşçiler İçin Yapılanlar; Temmuz '96: Asgari ücrette yüzde 101 artış sağlandı. Üç ay gibi rekor bir sürede toplu iş görüşmelerinin, işçinin istediği gibi neticelenmesi ile maaşlarda yüzde 102 artış gerçekleştirildi. Eşel-Mobil Sistemi ile enflasyon oranında yıllık maaş artışı sağlandı. Zorunlu tasarruf kesintileri kaldırıldı (Erbakan, 2002).

c. Çiftçiler İçin Yapılanlar; Bütçeden tarımsal desteklemeye ayrılan fon yüzde 150 artırıldı. Buğday, fındık, pancar, tütün ve tüm taban fiyatlarda yüzde 312'ye varan artışlar yapıldı. Gübre desteğinde yüzde 100 artış sağlandı. Yapılan tarımsal alımların bedelleri çiftçiye kısa vadede ödendi (Erbakan, 2002).

ç. Esnaf ve Kobi'ler İçin Yapılanlar; Memur, işçi, emekli ve çiftçinin cebi para gördü ve esnafın yüzü güldü. Esnaf kredi limitleri iki katına çıkarıldı. Prim borçlarına (şimdiki gibi değil; üzerine faiz eklemeden) ödeme kolaylığı getirildi. Bavul ticaretinin önündeki bürokratik engeller kaldırıldı. Sanayi üretimi yüzde 30'dan yüzde 90'a çıkarıldı. Sınır ticareti geliştirildi (Erbakan, 2002).

d. Emekliler İçin Yapılanlar; Temmuz '96: Maaşlara yüzde elli zam yapıldı. Ocak '97: Maaşlara yüzde otuz ilave zam yapıldı. Aylık ek zamlar ile alım gücü artırıldı. Memur emeklilerine bir yılda yüzde 116 reel zam yapılmış oldu. İşçi emeklilerine bir yılda yüzde 121 reel zam gerçekleştirildi. Bağ-Kur emeklilerine bir yılda yüzde 221 reel maaş zammı verildi (Erbakan, 2002).

e. Yoksullar İçin Yapılanlar; Ramazan ve kurban bayramlarında yoksul ailelere 20 milyon Dolar değerinde gıda ve giyecek yardımı sağlandı. Ayda 400 bin aileye hitap eden aşevleri kuruldu. 15 bin sokak çocuğu için "Aileye Dönüş Projesi" başlatıldı. Şehit ailelerine iş, maaş, ev ve arsa temini çalışmaları başlatıldı. Fak-Fuk-Fon (Fakir Fukara Fonu) tarihte ilk defa tamamen amacına yönelik olarak kullanıldı (Erbakan, 2002).

f. Engelliler İçin Yapılanlar; Başbakanlık özürülüler idaresi başkanlığı kuruldu. Dünya Özürülüler Günü'ne Türkiye olarak katılım ilk defa talep edildi. Özürülü insanımız için 1 Milyar Dolar ayrıldı ki bu para ile rehabilitasyon merkezlerinin inşaatları başlatıldı (Erbakan, 2002).

g. Üniversite Öğrencileri İçin Yapılanlar; Burs verilen öğrenci sayısı iki katına çıkarıldı. 200 bin öğrenci bu burslardan faydalandı. Burs yardım miktarı yüzde 300'lük artışla aylık 40'ar dolara çıkarıldı (Erbakan, 2002).

2.Dış Politikalar; ÇEKİÇ GÜÇ Kaldırıldı. İslam ülkeleri ile ilişkiler canlandırılmakla kalmadı İslam ortak pazarının ilk adımı sayılacak olan ve tüm dünyada yankı bulan İslam ülkeleri işbirliği teşkilatı D8 kuruldu. Libya'da yıllardan beri bir türlü alınamayan 20 milyon dolar alınacak olan paramız ülkemize getirildi. Alışla geldiği üzere AMERİKA'YI değil İSLAM ÜLKELERİNİ ziyaret etti.(Bağımsız ve haysiyetli dış politika ilkesine geçildi.) (Erbakan, 2002).

3.Yurt Dışındaki İşçiler İçin Yapılanlar: Gümrük kapılarında çileye son vermek için “Alo Gümrük” hattı kuruldu. Çifte vatandaşlık izinleri çıkarıldı. Pasaport süreleri on yıla çıkarıldı. Yabancı ülkelerde işçi olarak çalışan ve o ülke tarafından ailelerinin yanından alınan çocuklar ailelerine teslim edildi (Erbakan, 2002).

28 Şubat 1997 - Post modern darbesi; Refah-Yol iktidarının yapmış olduğu dış politika ve ekonomik hamlelere karşılık ülke genelinde özellikle medya üzerinden hükümetin yıpratılmasına başlanmıştır. Medya’ya yansıyan irtica haberleri ve TSK içinde kurulan Batı Çalışma Grubu ile hükümetin MGK toplantısında 54.Hükümete verilen tavsiye kararlarına verilen addır. 28 Şubat toplantısından dört ay sonra 54.Hükümet görevi bırakacağı gibi hükümetin büyük ortağı olan Refah Partisi “Laik Cumhuriyet ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle 11 ay sonra 16 Ocak 1998’de kapanmasıyla devam eden sürece verilen addır.

28 Şubat 1997 yılında yapılan MGK toplantısında TSK’ yetkilileri tarafından hükümete bazı tavsiyelerde bulunulmuş, daha sonra imzalaması için Başbakana sunulmuştur. Refah Partisi Genel Başkanı ve Refah-Yol hükümeti Başbakanı Necmettin Erbakan ve ortağı olan Tansu Çiller beş gün sonra kararları bakanlar kurulunda tartışmak üzere dört maddeye imza atmış daha sonraları metne Ek-A olarak dosya eklenmiş. Eklenen dosya toplum nazarında Erbakan 28 Şubat MGK kararı olan 18 maddeyi imzaladı olarak duyurulmuştur.

28 Şubat kararları 54.Hükümet tarafından tavsiye niteliği olduğu ifade edilerek tartışmaya açılmış ve bakanlar kurulu kararı gereği uygulanmamıştır. MGK kararları hukuki açıdan tavsiye niteliği taşımasına karşılık dönemin şartları doğrultusunda yaptırım olarak kabul görmekteydi. RP-DYP ve BBP Genel Başkanları (Necmettin ERBAKAN, Tansu ÇİLLER ve Muhsin YAZICIOĞLU) basına açık olarak yapmış oldukları açıklamada MGK kararlarının tavsiye niteliği taşıdığı, kararın merkezin bakanlar kurulu ve meclis olduğunu, kimsenin meclis çoğunluğunu ezemeyeceğini ve kararlara bağlı olması gerektiğini açıkladılar.

28 Şubat’ın değerlendirileceği zaman kendi içinde öncesi, sonrası ve amacı olarak ele almak gerekmektedir. 28 Şubat MGK toplantısından önce gerçekleşen olaylara bakıldığında Refah Partisi’nin 6 aylık başarısının yanında gerçekleşen dış politikadaki Libya krizi , Para sermaye gruplarının Refah Partisi’nin ekonomik

politikasından rahatsızlık duyması, İstanbul sermayesinin yerine Anadolu sermayesinin güçlenmesinden rahatsız olan iş dünyası ve medya, bazı aydın grupları ve ordu içindeki grupların Refah Partisi'nin temsil ettiği düşünce anlayışına karşı olmaları, bürokrasi içindeki bazı grupların Refah Partisi politikalarına ve kişilere bakış açılarından dolayı TSK'nın Batı Çalışma Grubu adı altında yapılan medya, asker, mülki amir v.b grupların toplantıya katılması,1996 yılında Susurluk'ta meydana gelen kazada devlet, siyaset ve mafya üçgeninin ortaya çıkması, hükümeti eleştiren bazı sokak gösterilerinin artması, akşamları lamba söndürüp kapatma eylemleri, bazı sendikaların yapılan zamlara karşı sokak gösterilerine çıkması, medyada irtica haberlerinin sıklıkla yer alması, Ali Kalkancı, Fadime Şahin, Müslim Gündüz ve Aczimindi gibi haberlerin sıklıkla yapılması bazı Refah Partililer 'in yapmış oldukları konuşmalardaki sıkıntıları, Sincan belediyesinin düzenlemiş olduğu Kudüs gecesinin ardından Sincan'da tankların yürümesi. Tankların yürümesinin ardından 'demokrasiye balans ayarı' diye yapılan haberler ile birlikte 28 Şubat 1997 yılındaki toplantıya giden süreç ortaya çıkmış oldu. (Kazan, 2013)

MGK kararlarını beş gün boyunca imzalamayan Erbakan beş gün sonra imzalamış ve bakanlar kurulu ile meclise göndermiştir. Beş gün imzalamaması dolayısı ile "ERBAKAN / HOCA DİRENİYOR" (HÜRİYET GAZETESİ, 1997) ve "ERBAKAN PES ETMİYOR (RADİKAL, 1997)" manşetleri atıldı. Erbakan beş gün sonra imzalayınca ise "PAŞA PAŞA İMZALADI (SABAH, 1997)" ve "AYNEN İMZALADI. (HÜRİYET, 1997)" haberlerini yaptılar. İmzalanan metinlerin 28 Şubat olayının yaşanmasının ardından 15 Haziran 1997 yılında D8 İstanbul'da kuruldu. Refah Partisi ve DYP arasından yapılan protokol gereği Tansu Çiller'e başbakanlığın kendisine devredilmesi gerektiğine dair ısrarda bulundu. 30 Haziran 1997 yılında ortakların anlaşması gereği, görevi Çiller'e devretmek üzere istifa eden Refah-Yol hükümetinin ardından dönemin Cumhurbaşkanı Demirel'in görevi Çiller'e vermemesiyle birlikte kurulan yeni hükümet olan 55.(Ana sol-D) hükümeti 54.Hükümetin uygulamadığı MGK tavsiye kurallarını uygulamaya başladı. Tavsiye kararlarından daha ileri giden yaptırımlar ile birlikte İslami değerlere karşı açık bir savaş ilan edildi.

Tablo 4.3.1.2.54. Necmettin ERBAKAN Hükümeti

	Göreve Başlama Tarihi; 28.06.1996 Görevden Ayrılma Tarihi; 30.06.1997 Görev Süresi; 367 gün			
54.Hükümet Performansı (Not; Sıralama İçinde, En İyi Performans 1, En Kötü Performansa 9. Sırada Yer Almaktadır.)				
Gösterge	Bütün Hükümetler		Hükümetin Performansı	
	En İyi	En Kötü	Değer	Sıralamadaki Yeri
Milli Gelirin Artışı	%7,0	-%8,2	%6,9	2
Enflasyon	%99	%41,6	%76,4	7
Fiyat İstikrarı	%73,1	%8,9	%8,9	1
Kur İstikrarı	%78,3	%11,2	%11,2	1
İşsizlik	%6,2	%9,4	%6,2	1
Dış Ticaret Dengesi	%91,2	%61,6	%74,4	3
Turizm Gelirlerinde Artış	%46,4	%5,6	%26	3
Dış Borç Yükünde Artış	%29	-%15,3	%1,2	3
Kamu Borç Yükünde Artış	%89,1	-%17,9	%1,9	3
İç Borç Yükünde Artış	%134,7	-%19,1	%20,2	6
Faiz Yükünde Artış	%45,3	-%8,7	%36,6	7
Kayak;54.Hükümet Performansı.ATO 2000 yılında hazırlanmış olduğu kitapçıktan alınmıştır. (Efe ve Rumeli, 2002)				

4.3.2.1999 Seçimler ve Fazilet Partisi (FP)

21.05.1997 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş Refah Partisi'nin Laik Cumhuriyet ilkesine aykırı çalışma yürütmekte, Necmettin ERBAKAN ve Bazı Refah Partililer için ise siyasi yasak istemiyle dava açtı. Refah Partisi'nin kapanma ile karşılaşması dolayısı ile 17 Aralık 1997 yılında İsmail ALPTEKİN öncülüğünde Fazilet Partisi kuruldu. Refah Partililer yavaş yavaş Fazilet Partisi'ne geçtiler.

Refah Partisi 16 Ocak 1998 yılında kapatıldı, Genel Başkanı **Necmettin Erbakan** ve bazı Refah Partililer siyasi yasak ile yasaklandı. Refah Partisi'nin kapatılmasının ardından Parti'nin devredilen malları içerisinde kayıp olduğu iddia edilen para dolayısıyla Erbakan Kayıp Trilyon davası ile yargılanmaya başladı. (Kazan, 2008)

Refah Yol hükümetinden sonra göreve gelen 55.Hükümet olarak bilinen Anadol-D hükümetin Anavatan Partisi, DSP ve DYP'den istifa eden ve yeni kurdukları DTP'ye geçenler bulunmaktaydı. Anadol-D hükümeti ülkeyi 1999 seçimlerine kadar yönetirken 28 Şubat tavsiye kurallarını fazlasıyla uygulayan bir hükümet olmuştur. Üniversitedeki başörtülü kızlar ikna odalarında baskı altına alındılar. Askeriyedeki inançlı insanlar ya askeriyeden atıldı ya da fişlendi. İmam Hatip Liseleri katsayı safsatasıyla kapatıldı ve memurlar, işçiler hep fişlendiler. 1999 yılında ise İslami hareketler ağır bir darbe yaşadı.

O yıllarda Refah Partisi'nin kapatılma ihtimalinden dolayı kurulan ve Refah Partisi'nin kapatılması ile birlikte devamı niteliğini taşıyan Fazilet Partisi'ne Anavatan Partisi başta olmak üzere birçok partiden katılım oluyordu. İlk seçimde Fazilet Partisi yerel seçimde birinci olmuş ne hikmetse aynı zamanda yapılan genel seçimlerde ise üçüncü olmuştur. MHP, 1974 yılında CHP-MSP hükümetini ağır eleştirmiş olmasından dolayı herkes MHP'nin DSP ortaklığını kabul etmeyeceğini onun yerine MHP,FP ve DYP ittifakını bekliyordu. (Gürgen, 2015)

Tablo 4.3.2.1.1999 Oylarının Partilere Göre Dağılımı

Parti Adı	Oy Oranı	Toplam Oy	M.V Sayısı
 DSP	% 22	6,919,668	136
 MHP	% 17	5,606,634	129
 FP	% 15	4,805,384	111
 ANAP	% 13	4,122,926	86
 DYP	% 12	3,745,417	85
 CHP	% 8	2,716,096	0
 HADEP	% 4	1,482,194	0
 BBP	% 1	456,354	0
 BAĞ	% 0	270,265	3
 ÖDP	% 0	248,555	0
 LDP	% 0	127,168	0
 DP	% 0	92,089	0
 MP	% 0	79,363	0
 BP	% 0	78,923	0
 İP	% 0	57,593	0
 EMEP	% 0	51,752	0
 YDP	% 0	44,782	0
 SİP	% 0	37,671	0
 DEPAR	% 0	37,370	0
 DBP	% 0	24,419	0
Kaynak;Seçim Sonuçları-1999 (Seçim Sonuçları, 2018)			

Yapılan kongrede Erbakan hocanın destek verdiği Recai Kutan Genel Başkan olmuştu. Fakat bu süreçte yenilikçiler Recai Kutan'ı yıpratmak için kanser veya hasta olduğuna dair dedikodular çıkarıyordu. Daha sonra Fazilet Partisi'ne açılan kapatma davası için TBMM'de İktidar (DSP-MHP-ANAP) hem hocanın ceza almasını engellemek hem de Fazilet Partisi'nin kapatılmasını engellemek için komisyondan madde geçireceklerdi. Dönemin komisyon üyeleri Şener ve Gül v.b yenilikçi kanadın bu madde için hayır oyu kullanarak yeni parti hazırlıklarına başladıklarını belli etmişlerdir. (Türkiyehaberajansi, 2010) FP'nin kapatılmasından sonra Gelenekçi olarak adlandırılanlar, Yenilikçi olarak adlandırılanlar Adalet ve Kalkınma Partisi'ni kurdu.

4.4.Milli Görüş İçerisinde Yaşanan Kırılma ve Gelecek Tasavvuru

1969 yılında bağımsızlık hareketiyle ortaya çıkan ve MNP' nin kuruluşundan itibaren TSH' nin içinde İslamcılık/siyasal İslam'ın temsilciğini yapan ve adını Milli Görüş olarak tanımlayan hareket ilk kırılmasını 1978 yılındaki kongre ile yaşayan Milli Görüş hareketidir.

İkinci Kırılmayı 1991 seçimlerinde MÇP ve IDP ile yaptığı seçim ittifakı ile devam ettirmiştir. 91'deki bu kırılmanın sebebi ise seçimlerde Türkçü bir parti ile seçime girilmesi olmuştu. Milli Görüş'ün üçüncü partisi olan RP içerisinde yer alan Kürt kökenli bazı kişiler tepki amaçlı 91 seçimlerinde Refah Partisi'ne karşı çalıştığı gibi bazıları da RP'yi yalnız bırakmıştı. (Çakır, 2015)

Üçüncü kırılma ise 2000'li yıllarda başlamıştı. Parti kendi içinde basının verdiği ad ile Gelenekçi ve Yenilikçi olarak ikiye ayrılmıştı. Gelenekçi kanat hiç bir şekilde Milli Görüş'ten taviz verilmemesi gerektiğini savunurken, Yenilikçi kanat ise bazı şeylerden taviz verilerek iktidar olunabileceğini iddia ediyordu. Bu süreç içinde FP'si ilk defa iki genel başkan adayı ile kongreye gidiyordu. Gelenekçi kanadın adayı Recai Kutan olarak belirlenmişti. Recai Kutan gerek okul yıllarından gerekse MSP' nin ilk yıllarından beri Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın yanındaydı. Recai Kutan gibi Oğuzhan ASİLTÜRK, Şevket KAZAN, Yasin HATİPOĞLU, Ahmet TEKDAL, Süleyman Arif EMRE, Fehim ADAK ve Temel KARAMOLLAOĞLU gibi siyasetçilerin gelenekçi listede yer alması Milli Görüş hareketinin taviz verilmeden hareket etmesi gerektiğinin göstergesiydi. Gelenekçi olarak adlandırılan grubun uzun

yıllar boyunca taviz vermeden siyasi mücadele vermeleri ve bu uğurda hapis ve idam ile yargılanmaları ile bilinmekteydi. Kısacası Gelenekçi kanat son takate kadar siyasette olacaklarını, bunun bir cihat vazifesi olduğunu göstermekteydi.

Yenilikçi kanatta ise; İsmail Kahraman, Nevzat Yalçıntaş gibi eski iki siyasetçiler gibi Abdullah Gül, Recep Tayyip Erdoğan, Abdüllatif Şener, Bülent Arınç ve Melih Gökçek gibi genç siyasetçiler de vardı. Ayrıca ANAP'tan istifa edip FP saflarında siyaset yapmaya başlayan kişiler de vardı. Yenilikçi kanat ise Gelenekçi kanadın aksine gelişen dünyada eski rutinlerin devam etmemesi gerektiğini, iktidar olabilmek için bazı konulardan taviz verilebileceğini savunuyordu. (Güngör, 2002)

FP, bu iki ayırım ile kongreye gitmişti. Bunun ile birlikte, Milli Görüş hareketinin ilk defa genel başkanlık seçiminde iki genel başkan adayı ile gitmesiydi. Daha önce MSP döneminde tek genel başkan iki liste ile giden MGH yıllar sonra iki liste iki genel başkan ile kongreye gidiyordu. Bu kongre yenilikçiler için bir parti demokrasisi olarak söyleniyordu. Aslında amaç parti içi demokrasi değil parti içinde Erbakan Hoca ve dostlarının bu davadan tasfiye etmek için yapılmaktaydı. Yenilikçi kanat bu çalışmayı yaparken arkasında destek bulmak için birçok il başkanları ile görüşmeler yaptıkları gibi başta Gülen Cemaati olmak üzere birçok cemaate de ziyarette bulunuyorlardı. Ayrıca partiyle hiçbir ilişkisi olmayan ve kartel medya adı ile anılan medya şirket patronlarıyla görüşüyorlardı. Yenilikçilerin bu çalışması partiyi ikiye bölmüştü.

Fazilet Partisi kongre kararını aldıktan sonra parti içinde gerçekleşen Gelenekçi ve Yenilikçi ayırımı sonucu kongreye gidilmiştir. Kongreye gidilen bu süreç zarfında Gazeteci Ruşen Çakır'ın Fazilet Partisi kongresi ile alakalı Birikim dergisinden yazmış olduğu kısımda gelenekçi ve yenilikçiler hakkında yazmış olduğu avantajlar ve dezavantajlar kongre sürecinin öncesini ve sonrasını bize göstermektedir. Bu açıdan incelenmesi gereken önemli bir kısımdır.

Bu maksatla, Gelenekçilerin ve Yenilikçilerin Avantajlarını Ruşen Çakır'ın bilgilerine dayanarak şu şekilde tablo haline getirdik. (Çakır, 2000)

Gazeteci Ruşen Çakır'ın Fazilet Partisi kongresi ile alakalı Birikim dergisinden yazmış olduğu kısımda Gelenekçi ve Yenilikçiler hakkında şunları yazmıştır:

Medya tarafından Gelenekçiler Olarak tanımlananların avantajları ve dezavantajları şu şekildeydi: (Çakır, 2000)

1.Gelenekçi olarak tanımlanan kişiler, Türk siyaseti içinde 30 yılı aşkın siyasi ve bürokratik tecrübeye sahip kişiler olmasına karşılık geleceğe karşı yeni politikaları üretemeyeceklerine dair düşüncelerinin olması ve 28 Şubat'ta yaşananlardan kaynaklı olarak parti üzerindeki oy kaybını durduramamış olmasına dair izlenim bulunmaktaydı.

2.Prof. Dr. Necmettin Erbakan, karizması ve tartışması otorite olarak görünse de Yenilikçi kanadın iddia ettiği Parti içi disiplin ve itaatın her şeyin önüne geçmesi.

3.Başkanlık Divanının, dava içerisindeki mutlak hâkimiyetinin ve parti içinde denetiminin güçlü olmasına karşılık FP kongresin 'de kongreyi kesin kazanacaklarına dair emin olması dolayısı ile üstlerinde rehavet bulunmaktaydı.

4.Aday olan Recai Kutan'ın, parti içinde saygı ve uzlaşmacı tavrının öne çıkmasına karşılık bazı idari kurul üyeleri ve delegelerin uzlaşmadan uzak olduğu iddiasının öne çıkması.

5.Gelenekçilerin, tabanla aralarında kurmuş oldukları sıkı ve sarsılmaz bağın kurulmuş olması avantaj iken parti dışı toplumun ve medyanın güvenini ve desteğini alamamaları dezavantaj olarak görünmekteydi.

Medya tarafından Yenilikçi olarak tanımlananların avantajları ve dezavantajları şu şekildeydi: (Çakır, 2000)

1.Yenilikçi, kanadın çoğunluğunun gençlerden oluşması anlayışı ile taşımış oldukları dinamizme karşılık siyasi tecrübelerin az ve yetersiz olması dezavantaj olarak görülmekteydi.

2.Yenilikçiler, içinde bulunan Eski İBB başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın karizması ve o dönem demokrasiyi öne çıkaran tavrının topluma yansımaya karşılık parti içinde tefrika çıkarmaları ve kongreden önce ayrı parti çalışmaları içinde olduklarına dair iddiaların parti içinde yayılmış olması.

3. Gelenekçilerin karşı kongre içinde çok organize halinde olmaları ve aktif kampanya yürütmelerine karşılık Başkanlık Divanından istifa etmeleri dolayısı ile teşkilat üzerindeki denetime sahip olamamaları dezavantaj olarak karşılırlarına çıkmaktaydı.

4. Yenilikçilerin, Genel Başkan Adayı olarak çıkardıkları Abdullah Gül başta olmak üzere aday listesinde bulunan kişilerin uzlaşmacı tavırlarına karşılık gelenekçilerin adayları Recai Kutun'ın uzlaşmacı tavrı ve beyefendi kişiliğini eleştirecek zemin bulamamaları ellerini zayıflatmaktaydı.

5. Yenilikçi kanadı, medya başta olmak üzere kendilerinden olmayan iç ve dış kesimlerin belli bir güven sağlamalarına karşılık parti içinde kendilerinden olmayan kesimlerle olan ilişkilerinden ve desteklerinden dolayı teşkilatlar tarafından şüpheli karşılanması dezavantaj olarak karşılırlarına çıkmaktaydı.

Gelenekçilerin ve Yenilikçilerin avantajları ve dezavantajlarına karşılık medyanın ve toplumun düşüncesinin aksine tarafların birbirini kırmayacak bir ortamda kongreyi gerçekleştirmeleri ve söylenenin aksine Milli Görüş, partilerin içinde demokrasinin olduğu görülmekteydi.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan adayları Recai KUTAN'A karşı Yenilikçi koalisyon adayları Abdullah GÜL ile 14 Mayıs 2000 tarihinde kongrede karşı karşıya geldiler. Yenilikçi kanadın adayları Abdullah Gül 521, Recai Kutun 633 oy aldı. Kongre'den sonra parti içi kutuplaşma, kapatma sürecinde de yansıdı. (Çakır, 2000)

Fazilet Partisi, kongreden önce Milli Görüş partilerinin 1969 yılından beri yaşadığı sıkıntının aynısını da yaşamaktaydı. 7 Mayıs 1999'da Refah Partisi'nin de kapatılması için başvuru yapmış ve kapatılmasını sağlamış olan dönemin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş Fazilet Partisi hakkında Anayasa Mahkemesine başvurmuştu. Vural Savaş'ın Fazilet Partisi hakkında hazırladığı Anayasa Mahkemesine verdiği, kapatılması yönündeki dava gerekçeleri şunlardı: Anayasa'nın 68.¹⁷ ve 69.¹⁸ Maddelerinin ihlal edilmesi, Fazilet Partisi'nin Refah Partisi'nin devamı

¹⁷MADDE 68. – (Değişik: 23.7.1995-4121/6 md.) Vatandaşlar, siyasî parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için on sekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir. Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasî partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler. Siyasî partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, devletin bağımsızlığına, ülkesi ve

olması, kapatılan partilerin yöneticilerinin bir başka partinin yöneticisi ya da denetleyicisi olamayacağını ve partinin laikliğe aykırı eylemlerin odağı haline geldiğine yönelik gerekçelerini Anayasa Mahkemesine sunmuştu. Ayrıca Anayasa Mahkemesine sunduğu bir diğer iddia ise kapatılan Refah Partisi milletvekillerinin birkaç gün içinde Fazilet Partisi'ne geçmelerinin, Necmettin Erbakan'ın Fazilet Partisi'ni yönetmesinin, Fazilet Partisi'nin kapatılan Refah Partisi'nin devamı olduğunu gösterdiği savunuldu. Erbakan'ın Balat'taki evinde sürekli FP kurmayları ile görüşmesi, bayramda parti genel başkanymış gibi FP'lileri gruplar halinde kabul etmesi kanıt gösterildi. Vural Savaş'ın, Anayasa Mahkemesine vermiş olduğu

milletle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez. Hâkimler ve Savcılar, Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasî partilere üye olamazlar. Yükseköğretim elemanlarının siyasî partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir. Kanun bu elemanların, siyasî partilerini merkez organları dışında kalan parti görevi almalarına cevaz veremez ve parti üyesi yükseköğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarında uyacakları esasları belirler. Yükseköğretim öğrencilerinin siyasî partilere üye olabilmelerine ilişkin esaslar kanunla düzenlenir. Siyasî partilere, Devlet, yeterli düzeyde ve hakça malî yardım yapar. Partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tabi olduğu esaslar kanunla düzenlenir.

¹⁸ MADDE 69. – (Değişik: 23.7.1995-4121/7 md.) Siyasî partilerin faaliyetleri, parti içi düzenlemeleri ve çalışmaları demokrasi ilkelerine uygun olur. Bu ilkelerin uygulanması kanunla düzenlenir. Siyasî partiler, ticarî faaliyetlere girişemezler. Siyasî partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir. Bu kuralın uygulanması kanunla düzenlenir. Anayasa Mahkemesince siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun tespiti, bu hususun denetim yöntemleri ve aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar kanunda gösterilir. Anayasa Mahkemesi, bu denetim görevini yerine getirirken Sayıştay'dan yardım sağlar. Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir. Siyasî partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır. Bir siyasî partinin tüzüğü ve programının 68. nci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı bulunması halinde temelli kapatma kararı verilir. Bir siyasî partinin 68.nci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına, ancak, onun bu nitelikteki fiillerin işlendiği bir odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi halinde karar verilir. (Ek cümle: 3.10.2001-4709/25 md.) Bir siyasî parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarıncı kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır. (Ek: 3.10.2001-4709/25 md.) Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkralara göre temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasî partinin devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına karar verebilir. Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz. Bir siyasî partinin temelli kapatılmasına beyan veya faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmî Gazete 'de gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olamazlar. Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzelkişilerden maddî yardım alan siyasî partiler temelli olarak kapatılır. (Değişik: 3.10.2001-4709/25 md.) Siyasî partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenmeleri, kapatılmaları ya da devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmaları ile siyasî partilerin ve adayların seçim harcamaları ve usulleri yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.

iddianame belgeden çok gazete kupüründen oluşmaktaydı. (1999/2 Siyasî Parti Kapatma, 2001)

Fazilet Partisi, kapatma iddianamesinde verilen bu belgeler sonucunda 8 Mayıs 1999 günü dönemin Anayasa Mahkemesi başkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından işleme kondu. Fazilet Partisi hakkındaki iddianameyi incelemek amacıyla dosya Anayasa raportörü görevlendirildi. Kapatma davası hakkında ki ilk inceleme 12 Haziran günü Anayasa Mahkemesi tarafından incelemeye alındı. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı Vural Savaş'ı, 1999 seçimlerinde Fazilet Partisi'nden İstanbul'dan milletvekili seçilen Merve Kavakçı'nın TBMM'de başörtüsü olayı, dini siyasete alet ederek kolay yoldan oy topladıklarına, bununda laikliğe aykırı olduğunu belirttiği iddianame belgeleri Anayasa Mahkemesi tarafından eksik görülmüş ve iddianamenin güçlendirilmesi istenmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından Vural Savaş'a eksik gördüğü hususları da belirtmiştir. AYM'nin bu hususları belirtmesi açık bir şekilde FP'nin kapanmasının AYM tarafından istendiğinden anlaşılmaktadır. AYM'nin Yargıtay Başsavcısı Vural Savaş'tan istediği şeyler şunlardır: Fazilet Partisi Genel Başkan Recai Kutan, yöneticileri, milletvekilleri ve belediye başkanlarının kapatma gerekçesi olabilecek söz ve eylemlerini tek tek kanıtları ile sunmasını istedi. AYM' nin bu açıklamasından sonra TV kanallarından dönemin FP'li Aksaray belediye başkanının katılmış olduğu Zikir Halkası 'nın TV 'de yayınlanması üzerine Belediye Başkanı Ahmet ER Ankara DGM Başsavcılığı tarafından 15 Haziran 1999 tarihinde soruşturma başlatıldı. Ahmet Er'in Geylani Hizmet Vakfının meclisine katıldığı haberinin peşinden belli bir zaman sonra, Necmettin Erbakan ve Hatipoğlu 'nun kendi aralarında konuştukları iddia edilen ses kaydının da yayınlanması üzerine Siyasi Yasaklı olan Erbakan'ın Seçilmiş birine talimat verdiği bahane edilmişti. Bu gelişen olaylar üzerine Başsavcı bunları kanıt olarak kullanarak AYM' ye sundu.10 Eylül 1999 tarihinde Fazilet Partisi avukatları partinin savunmasını yaptılar. Yapılan Savunmada FP'sinin katılan RP'sinin devamı olmadığı ve yapılan iddiaların dayanaksız olduğu açık bir şekilde belirtildi. 7 Mayıs 1999'da FP için Yargıtay Başsavcısı Vural Savaş'ın açmış olduğu kapatma davası, 16 Kasım 2000'de yani başvurusundan 19 ay sonra başladı. Mahkemede FP milletvekillerinden sözlü savunma alınması taleplerini reddetti. Buna sebep olarak da "Bu davada şahısların

değil, tüzel kişiliğin yargılandığı" gerekçesine dayandırmış olması yatmaktaydı. (1999/2 Siyasî Parti Kapatma, 2001)

18 Aralık 2000'de Yargıtay Başsavcılığında seçim yapıldı. Yapılan seçimde Vural Savaş en yakın rakibi olan Sabih Kanadoğlu'na 49 oy fark atmıştır. Seçim sonuçlarının ardından ilk üçe kalan aday Cumhurbaşkanı tarafından seçildiğinden dönemin Cumhurbaşkanı Sezer Vural Savaş yerine Sabih Kanadoğlu'nu seçmiş ve onu Yargıtay Başsavcısı olarak atamıştır. Dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in Yargıtay Başsavcısı olarak Sabih Kanadoğlu'nu ataması FP'yi ufakta olsa sevince itmişti. Fazilet Partisi'nin bu sevinci kısa sürmüştü. Vural Savaş'tan eksik bıraktığı dava hakkında Sabih Kanadoğlu 5 şubat 2001 tarihinde ek iddianame hazırlayarak Anayasa Mahkemesine sundu.

Dönemin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, Anayasa Mahkemesine vermiş olduğu ek iddianamede daha önce kabul edilmeyen FP 1.Olağan Kongresine ait kasetleri dayanak gösterdi. Dayanak olarak gösterilen belgelerde FP'nin kapatılan RP'nin devamı olduğu, ek iddianamede FP 1. Olağan Kongresi'ne ilişkin kasetlerin Anayasa Mahkemesi'nce "İddianame tarihinden sonraki olayı içerdiği" gerekçesiyle delil kabul edilmediği hatırlatıldı, siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda CMUK hükümleri geçerli olsa da bu davaların ceza davası olarak kabul edilemeyeceği belirtildi.

4.4.1.Saadet Partisi (Saadet) ve Adalet ve Kalkınma Partisi (Ak Parti) Ayırımı-Farkları

Anayasa Mahkemesi FP 1. Olağan Kongresi'ne de salonda "Mücahit Erbakan-Erbakan nerede biz oradayız-İşte komutan işte asker" şeklinde tezahüratların yapıldığı ve dev ekrandan altyazı olarak "Mücahit Erbakan" yazısının geçtiği video kayıtlarının olduğu ek iddianameye ekledi.16 Ocak 1998 tarihinde RP'nin Anayasa'nın 68. maddesinin 4. fıkrasına göre "Laik Cumhuriyet karşıtı eylemlerin odağı haline geldiği" gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından temelli kapatılmasına karar verildiği hatırlatıldı. İddia edilen bu belgeler üzerine FP yine ek süre talep etmek zorunda kaldı. FP'nin ek süre talep etmesi üzerine Parti hakkında açılan kapatılma davası Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Haziran 2001 tarihinde görüşülmeye başlanabildi. Kapatma kararı 22 Haziran 2001'de verilerek Nazlı

Ilıcak, Merve Kavakçı, Bekir Sobacı, Ramazan Yenidede ve Mehmet Sılay'a 5 yıl süreyle siyasî yasak getirildi. Kapatılan Fazilet Partisi yerine bu partinin devamı niteliğinde Recai Kutan önderliğinde Saadet Partisi kuruldu.

Şevket Kazan, Fazilet Parti kapatma davası hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvurusunu ise Mahkeme'nin Müslümanlara çifte standart uyguladığı gerekçesi ile sonraki bir aşamada geri çektiklerini ifade etmiştir. Parti'nin kapatılması ile milletvekilleri FP yerine kurulan Recai Kutan başkanlığındaki Saadet Partisi'nde birleştiler. Fazilet Partisi Kongresi'nde Recai Kutan'a karşı aday olan ve yenilikçi olarak adlandırılan grup ise Abdullah Gül ve Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde artık Milli Görüşçü olmadıklarını ifade ederek Adalet ve Kalkınma Partisi altında toplandılar.

Fazilet Partisi'nin kapatılmaması için mecliste yapılan çalışmada Yenilikçi kanat FP kapatılması için oy vermeleriyle gerekli yasa değişikliğinin yapılmamasına yol açtı. AYM'nin de kapanmasıyla beraber FP seçmenin oyunu alarak seçilen yenilikçiler bunu fırsat bilerek Kurulan Saadet Partisi'ne geçmediler. Belli bir süre bağımsız olarak kendi partileri olan Adalet ve Kalkınma Partisi'ni kurarak ona geçiş yaptılar. Bu şekilde mecliste üçüncü büyük grubu oluşturan FP ve devamı SP bu şekilde mecliste DYP'nin gerisine gerileyerek beşinci parti oldular.

Saadet Partisi ile siyasete devam edenler gelecek tasavvuru olarak ortaya attıkları “Yaşanılabilir Bir Türkiye”, “Yeniden Büyük Türkiye” ve “Yeni Bir Dünya” idealini devam ettirmek için mücadelelerine devam etmeye başladılar. Saadet Partisi siyasi çizgisinden hiçbir şekilde taviz vermeden devam etmektedir.

Yaşanan bu bölünmeyle birlikte İslami cemaatlerde ilk vakitte taraf belirtilmedi lakin daha sonraları ise MGH' ine tavır alarak yenilikçilerin yanında yer almaya başladılar. Bunun ana temelindeyse yenilikçi olarak anılan kişilerin maddi kaynakları bu gruplara aktardığını söyleyebiliriz.

Saadet Partisi ve Ak Parti arasındaki temel farklar ise Eğitim, Ekonomi, Hukuk ve Dış politika gibi konulardır.

1.Saadet Partisinin Eğitim anlayışı “Önce Ahlak ve Maneviye” merkezli iken Ak Partinin Eğitim politikaları ise denem yanılma yöntemi ile yürütülmektedir.

2.Saadet Partisinin Ekonomik Modeli 1990 yılından beri aktif olarak söylediği Adil Ekonomik düzen ve Yerli üretim iken Ak Partin Ekonomik modeli ise Liberal ekonomik model ve özelleştirme modelidir.

3.Saadet Partisin Hukuk anlayışı Adil Hukuk Sistemi eksenli olup Hukukun Bağımsızlığı savunduğu gibi Kadim devlet geleneği ve çok hukukla sistemi savunmaktadır. Ak Parti ise Hukuk sisteminde temel olarak bir fikri bulunmamak ile birlikte denem yanılma yöntemi ile kanunlar yapmaktadır.

4.Saadet Partisinin Dış Politik anlayış içerisinde Anti Amerikancı ve AB Karşıtlığı bulunduğu gibi D-8 merkezli İslam Birli, İslam NATO'su, İslam Birleşmiş Milletleri anlayışı bulunmaktadır. Ak Parti'nin Dış Politikası Avrupa Birliği, Amerika ile Müttefiklik ve Dış politikada Dönem şartlarına göre denge politikası izlemek.

4.4.2.2002 Seçimleri Sonrası Saadet Partisi (Saadet)

Saadet Partisi, FP kapatılmasından sonra 20 Temmuz 2001 yılının da MGH' nin son temsilcisi olarak kurulmuştur. Parti'nin Kurucu Genel Başkanı kapatılan FP Genel Başkanı Recai Kutandır. FP kongresine yaşanan Yenilikçi ve Gelenekçi ayrımı sebebiyle Parti kapatıldıktan sonra Mecliste Bulunan 105 Milletvekilin yarısı Saadet Partisi içinde siyaset yapmayı tercih etmiş diğer yarısı ise Ak Parti içinde siyaset yapmaya başladı. (Kim Kimdir Biyografi ve Bilgi Bankası, 2011).

2002 yılında Gerçekleşen Ekonomik kriz ve DSP-ANAP ve MHP koalisyonun bozulması sebebiyle Erken Genel Seçim kararı alınmıştır. Yapılan Seçimlerde Saadet Partisi %2,5 oranında oy alır iken Ayrılan Ak Parti ise Türkiye Genelinde de %34,42 civarında oy alarak uzun yıllardan sonra Türkiye de Tek Başına iktidar oldu.

11 Mayıs 2003 tarihinde Saadet Partisi 1.Olan kongreye gitti. Partin Kurucu Genel başkanı Recai Kutan Genel Başkan Olmayarak yerini Milli Görüş Lideri ve 54.Hükümet Başbakanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan'a bıraktı. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 29 Aralık 2003 tarihin de Erbakan'ın Kesinleşmiş Hapis Cezasından dolayı Parti üyeliği ve genel başkanlığı bırakmasını istemesi üzerine 30 Ocak 2004 tarihinde Parti üyeliğinden ve Genel Başkanlığından istifa etti. (Kim Kimdir Biyografi ve Bilgi Bankası, 2011).

Saadet Partisi Meclis dışından kalmış olmasına karşılık Ak Parti iktidarının tarihi 1 Mart tezkeresinin de 80 Milletvekilini ikna etmesi ve CHP 'nin de Tezkereye hayır oyu vermesi ile Tezkerenin iptalini sağlamıştır. Saadet Partisi, AK Partinin destek verdiği Irak işgaline karşı en sert tepkiyi oluşturmuş ülke gündeminde Irak işgalini protesto gösterileri düzenledi. Irak düzelecek işgalin ileride Suriye sonra İran ve Türkiye ile son bulacağını iddia etti. (Ankara Milliyet, 2016).

30 Ocak 2004 yılında Parti Genel başkanlığı ve üyeliğinden istifa eden Erbakan'ın yerine Recai Kutan Genel Başkan olarak seçildi. Parti Kutan önderliğinin de girmiş olduğu ilk yerel seçimde %4,77 oranında oy aldı. Parti içinden çıkan Ak Parti sebebiyle bir çok belediyesini kuruluş aşamasında kaybettiği gibi seçimlerde almış olduğu oy ile ülke genelinde 63 belediye kazana bilmişti. Parti, 8 Nisan 2006 tarihinde gerçekleştirdiği 2.Büyük Olağan kongresinde Recai Kutani genel başkan olarak seçti. (Kim Kimdir Biyografi ve Bilgi Bankası, 2011).

Parti, 2006 ile 2009 yılları arasında İktidar ve muhalefeti ekonomi, eğitim, dış politika ve iç politika konularından uyarmak amacıyla raporla düzenledi. Düzenlemiş olduğu raporlar ek olarak düzenlemiş olduğu Filistin, Gazze, Doğu Türkistan, Irak, Peygambere saygı, Mayammar v.b mitingler düzenleyerek Uluslararası Siyasal ve Sosyal sorunları ülke gündemine taşıdı.

Ak Parti Hükümeti'nin Dış politikası merkezin de olan AB Üyeliğini ve uyum yasalarını toplumun inançlarına ve Devlet geleneğinin aykırı olduğunu açıkça ifade etmiştir. Parti, 2007 yılında ülke gündemini meşgul eden Başörtüsü meselesi, Cumhurbaşkanlığı ve Cumhuriyet mitingleri konusunda giden seçimlerde Sağ ve Mütedeyyin seçmemenin Ak Partiye destek vermesi dolayısı seçimlerde %2,34 civarında oy aldı. Parti'nin Başörtüsü meselesinde hükümet destek vermesine karşılık Cumhurbaşkanlığı ve Cumhuriyet mitinglerinin ülke gündeminin etkilemesi ve temel problemlerin konuşulmaması 'nın kurbanı olduğunu söylemek gerekir. 2007 yılının da gerçekleşen Referandumda Kerhen de olsa hükümetin Anayasa değişikliğine destek verdiğini açıklamıştır. 2007 yılında ülkede başlayan Ergenekon Soruşturması 'nın Ordu İçerisinde ki Asya Grubunu Temizlemek üzere yapılmış bir operasyon olduğunu savunması sebebiyle Ak Parti başta olmak üzere mütedeyyinler tarafından "Ergenekon'un Dini Ayağı" ve "Ergenekon'u" suçlamaları ile karşılaştı.

Saadet Partisi'nin 2009 Yerel seçimlerine kadar almış olduğu oyların genel bir bakışını yapacak olur isek eğer; Parti 2002 ile 2009 yılları arasında ülke genelinde mevcudiyetini koruma ve siyasete yer bulma mücadelesi verdiğini söylememiz gerekmektedir. Parti Teşkilat eksiklerini ve maddi sorunlarını Teşkilat üyelerin bir birine olan bağlılığı ile koruduğunu açıkça söylemek gerekir. Saadet Partisi TSH' da Üyelerinden başış ile seçime katılan partiler arasında en belirgin özelliğe sahip olan bir Partidir. Teşkilatın bir birine kardeş derecesinde bağlı olması ve davaya olan güvenleri onların araç olarak gördükleri partiye oy (rey) verme, seçim çalışması ve rızkını paylaşma olarak üç unsur ile sağlandığını görmek gerekir.

26 Ekim 2008 yılına gelindiğinde ise Saadet Partisi içinden değişimler meydana geldi. Değişimler neticesinde Recai Kutan Genel Başkanlığı eski FP İstanbul il başkanı ve Genel Başkan Yardımcısı olan Prof. Dr. Numan Kurtulmuş'a devretti. (Kim Kimdir Biyografi ve Bilgi Bankası, 2011) Bu devretme parti içinde heyecan yaratsa da Kurtulmuş'un SP' nin taviz vermediği Adil Düzen'e yama olarak "ılımlı liberalizme" kaydırmaya amaçladığını söyleyebiliriz. Bu maksatla Cevahir Otel'de yapmış olduğu çalışma ile parti içine huzursuzluk verdi. Son olarak da Erbakan Hoca ve arkadaşlarını partiden tasfiye etmek için partiyi olağanüstü kongreye götürdü. Kongreye gitme sürecinde "Gülen cemaati" ile de görüşmeler yapan Kurtulmuş ve ekibi kongreden önce "Abant Platformunun programlarına katılan ilk Saadet Partili unvanı almış olan kişi ve kişiler olarak tarihe geçmiştir. Kurtulmuş ve ekibinin amacı yenilikçilerin FP kongresin de yapamadığını yapmaktı. İlk başta bunu başarsa da Parti kurmaylarının partiyi tekrardan geri alabilecek formülü bulmalarıyla beraber Prof. Dr. Necmettin Erbakan tekrardan Genel Başkan oldu. (Kim Kimdir Biyografi ve Bilgi Bankası, 2011)

Genel Başkan olmasıyla birlikte parti içinde bozulan düzeni tekrardan toplayan Necmettin Erbakan 27 Şubat 2011 tarihin de Saadet Partisi Genel Başkanı olarak rahmetli oldu. Necmettin Erbakan'ın rahmetli olmasından sonra Parti Başkanlık Divanı yapılan istişare ile Parti Genel Başkanı olarak Anayasa Profesörü olan Prof. Dr. Mustafa Kamalak olduğunu duyurdu.

Prof. Dr. Mustafa Kamalak'ın Genel Başkan olmasından kısa süre sonra gerçekleşen seçimlerde Saadet Partisi istenilen ivmeyi yakalayamadı. Parti o dönem Kuzey Afrika'da gerçekleşen olaylara bakışı ise Necmettin Erbakan'ın hastanede yapmış

olduğu açıklaması yatmaktaydı. Saadet Partisi Necmettin Erbakan'ın söylemiş olduğu “Siyonizm Kadro Değiştiriyor!” sözü ile Arap Baharına bakışını belirlemiş oldu. Saadet Partisi Genel Başkanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan rahmetli olmadan önce merkez sağ başta olmak üzere birçok parti ile ittifak görüşmeleri yapmaktaydı. Ankara'da yatmakta olduğu Güven Hastanesin de yapmış olduğu görüşmelerde dönemin BBP Genel Başkanı Yalçın Topçu, DP Genel Başkanı Namık Kemal Zeybek ve Ak Parti'den ayrılarak Türkiye Partisi'ni kuran Abdüllatif şener ile ittifak görüşmeleri yapmaktaydı. Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın rahmetli olması ile birlikte ittifak görüşmeleri sonuçlanamadı. Prof. Dr. Mustafa Kamalak ve YİK Başkanı Oğuzhan Asiltürk'ün diğer parti liderleri ile görüşmeleri sonucu ittifak gerçekleşmeyince Saadet Partisi seçimlere tek başına girdi.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan Genel Başkan olmadan önce Genel Başkan olan Prof. Dr. Numan Kurtulmuş partide yaşanan kongre sonrasında yaşanan olayla istifa etmiş, kendisi ve beraberindeki ekip ile kurmuş oldukları Halkın Sesi Partisi (Has Parti) 2007'de Saadet Partisi'nin almış olduğu oyu bölerek Partinin 543 bin civarında oy almasını sağlamışlardır. Saadet Partisi'nden ayrılan Has Parti ise seçimde 380 bin oy alarak Saadet Partisi'nin peşinden gelen BBP' nin gerisinde kalmıştır.

2011 yılında Arap Baharının Suriye'ye sıçraması sonrası Türkiye ve Suriye arası gerilimin yaşanması sonucu Suriye ile görüşmeye gitmesi partin “Esadçı” olarak kamuoyuna yansımaları yol açtı. Hâlbuki parti yetkilileri Suriye ile Esad ile görüşür iken Türkiye'de Suriye konsolosluğu önünde protestolar gerçekleştiriyordu. Parti Yetkilileri Mısır ziyareti yaparak Dönemin Mısır Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi ile görüşmüş ve desteklerini açıklamıştı. Saadet Partisi ile İhvan-ı Müslim arasında uzun yıllardır gerçekleşen sıkı dostluk ilişkilerin içinde bunun yatığını söylemek gerekir.. Ak Parti ilk başta NATO'nun müdahalesine karşı iken daha sonra NATO'nun Libya'ya Müdahalesine destek vermesi üzerine Libya konusunun ilk baştaki açıklamasına destek vermiş ikinci açıklamasından Ak Parti hükümeti karşısında duruyor. Hükümeti ağır şekilde eleştirmiş ilk duruşunun doğru olduğunu buna karşılık yapmış olduğu siyasi değişim karşısın da olduğunu ifade etti.

2014 yılında Türkiye'de yapılan ilk Cumhurbaşkanlığı seçiminde Saadet Partisi, Ak Parti Adayı Recep Tayyip Erdoğan, CHP, MHP, BBP diğer 10 partinin adayları olan Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu, HDP ve Sol grupların destek verdiği Av. Selahattin

Demirtaş'ı desteklemeyeceklerini açıkladılar. Milli Görüş teşkilatlarının oy verirken hakkın nazarı ile bakacaklarını bundan kaynaklı olarak teşkilatın sandığa gideceğine tercih yaparken “hidayet, feraset ve basiret” sahibi olarak tercih yapacaklarına inandıklarını açıkladı. Seçmenlerin bu söylediklerinden gerekli mesajı alacaklarını ifade ettiler. (Milliyet, 2014) Saadet Partisi teşkilat mensupları ise sandığa gitmedi, gidenler ise pusulaya Prof. Dr. Necmettin Erbakan yazarak seçimi boykot etti. (Habertürk, 2014)

Haziran 2015 yılın da yapılacak olan seçimlere Saadet Partisi ve Büyük Birlik Partisi “Millet İttifakı” altında girdiler. Seçimde BBP milletvekili adayları Saadet Partisi listesi içinde aday gösterildi. BBP ve Saadet Partisi'nin yapmış olduğu ittifak iktidar partisi olan Ak Parti'ye yakın basın kuruluşlarınca FETÖ ittifakı olarak ifade edildi. Saadet Partisi'nin FETÖ ile siyasi tarihi boyunca hareket etmediğinin bilinmesine karşılık BBP'den kaynaklı olarak gerçekleşen algı ile birlikte gidilen seçimde Saadet Partisi %2,06 oy alarak beklenen ivmeyi kazanamadı.

Haziran 2015' de yapılan seçimler sonucu ülkede tek başına iktidar çıkmadı. Seçim sonuçlarının açıklandığı gün MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin MHP'nin hiçbir hükümet ittifakının içinde olmayacağını belirtti. AK Parti'nin hükümeti kuramama dolayısı ile Haziran'da yapılan seçimlerden sonra Kasım 2015'de erken seçim kararı alındı.

Kasım 2015'de erken seçim kararı alınması ile birlikte Ak Parti ile Saadet Partisi arasında seçim ittifakı görüşmeleri yapıldı. BBP ile de MHP arasında seçim ittifakı medyaya yansdı. Saadet Partisi ile Ak Parti arasında yapılan görüşmeler aday listelerin teslim edileceği güne kadar devam etti. Listelerin teslim edileceği gün olan 18 Eylül 2015 tarihinde iki parti anlaşamayınca ayrı ayrı seçime girdiler. 1 Kasım 2015 tarihinde yapılan seçimlerde Saadet Partisi %0,68 oranında bir oy olarak siyasi hayatın en düşük oyunu almış oldu.

30 Ekim 2016 tarihinde Saadet Partisi 6.Olan kongresini gerçekleştirdi. Kongreye tek liste ile gidilerek YİK üyesi ve Yüksek Mühendis Temel Karamollaoğlu genel başkan olarak seçildi. (Saadet, 2018)

Nisan 2017 yılında yapılan referandumda Saadet Partisi Ak Parti'nin önermiş olduğu MHP'nin destek vermiş olduğu referandum önerisine “hayır” oyu vereceğini

açıkladı. Yapmış olduğu açıklamada hükümetin önermiş olduğu başkanlık sistemine karşı olmadığı ancak önerilen maddelerin muhtevası bakımından yasam, yürütme ve yargının bir kişi tarafından kontör edileceğini ve kişi bazlı bir yönetim olacağını ifade ederek tercihin ‘Hayır’ olduğunu açıkladı. (CNNTürk, 2018)

2018 yılında MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin erken seçim olmalı ifadesinden sonra Ak Parti ve MHP erken seçim kararı olarak seçimleri bir yıl öne çekmiş oldu. Bir yıl öne çekilen seçimlerde Saadet Partisine ilk ittifak teklifi Medya üzerinden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapıldı. Yapılan açıklamadan Cumhurbaşkanı Erdoğan ittifaktan daha öteye giderek bütünleşme istediğini açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın açıklamasından sonra Ak Parti milletvekili Mustafa Şentop ile görüşmeler yapıldı. Yapılan görüşmeler sonucunda iki parti gerekli ittifak konularında anlaşamadı. Anlaşmanın olmamasından sonra CHP ve İYİ Partili yetkililerin basına verdikleri demeçler ardından Saadet Partisi ile iki parti arasında ittifak görüşmelere gerçekleşti. Değişen seçim kanunu ile birlikte bir parti ittifak içerisine girdiğinde de kendi logosu ve parti listesi ile seçime gire biliyordu. İttifakın içinde bulunan partilerden biri %10 barajını geçtiği takdirde %10 barajın altından oy olan parti yeterli vekil sayısını çıkarması durumunda mecliste temsil edile biliyordu. Milletvekili seçiminde ittifak yapan partiler Cumhurbaşkanı adaylığı konusunda ise Saadet Partisi ilk başta eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün adaylığı için çalışmalar yürüttü. MHP için de Devlet Bahçeli son dönem ki siyasi hamlelerine muhalif olan Meral Akşener öncülüğünde, Koray Aydın ve Ümit Özdağ tarafından kurulan İYİ Parti Cumhurbaşkanı adaylığı olarak Meral Akşener’in adaylığında ısrar etmesi sonucu Abdullah Gül’ün adaylığı gerçekleşmedi. (CNNTürk, 2018)

Saadet Partisi yasal olarak 100 bin imza ile Cumhurbaşkanı adaylığı gösterme hakkını kullanarak Türkiye genelinin ‘de 167 bin 957 imza toplayarak Genel Başkan Temel Karamollaoğlu’nu aday gösterdi. CHP, İYİ PARTİ, DP ve Saadet Partisi ittifakı millet ittifakı olarak duyuruldu. Üç parti üç farklı Cumhurbaşkanlığı yarışına girerek iken milletvekilinde ittifak yaptılar. CHP, Saadet Partisi altı ismi Konya, Kayseri, Samsun, Trabzon, İstanbul 1 ve 3 bölge şehirden aday gösterdi. DP Genel Başkanı Gültekin Uysal İyi Parti listesinde Afyon’dan aday olurken BBP Genel Başkanı Mustafa Desteci Ak Parti ve MHP ittifakı olan Cumhurbaşkanlığı içinde Ak Parti listesinden seçime girdi. (BBC Türkçe, 2018)

24 Haziran 2018’ de gerçekleşen Cumhurbaşkanı ve 27.Milletvekili seçiminde Saadet Partisi Milletvekili seçiminde 673 bin 731 oy alarak %1,3 oy alırken Cumhurbaşkanı adayı Temel Karamollaoğlu 443 bin 731 oy alarak %0,9 oy aldı. CHP listesinden 5 ilde aday olan 6 kişiden İstanbul 3.Bölgeden Prof. Dr. Nazlı Cihangir İslam ve Konya ‘dan ise o dönem Gençlik Kolları Teşkilatlanma başkanı Abdulkadir Karaduman milletvekili seçildi. (Seçim Haberleri, 2018)

Saadet Partisi, Seçim sonuçları açısından oy oranı düşük olsa da Kasım 2015 Erken seçimlerinde almış olduğu oyu %100 artırmıştı. Haftalık Çarşamba basın açıklamasında Parti kendi içerisinde oy artışı gerçekleştirmiş olsa da siyasi arenada gerekli artışı sağlayamadığını kabul etti.

Saadet Partisi, 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde Türkiye’nin 1389 seçim bölgesinde seçime giren tek parti olma özeliğine sahip oldu. İktidar olan Ak Parti ve destekçisi MHP yerel seçimlerde Milletvekili seçimlerindeki gerçekleştirmiş olduğu Cumhur İttifakını devam ettirdi. BBP’si Cumhur İttifakına büyük illerde destek verme kararı aldı. CHP ve İYİ Parti ise Milletvekili seçimlerinde gerçekleştirmiş olduğu Millet İttifakını Saadet Partisiz oluşturdu. HDP ise yerel seçimlerde batı bölgesinde Cumhur İttifakının karşısındaki en güçlü adayları destekleme kararı aldı. Seçim Sürecinde Saadet Partisi iktidar partisi olan Ak Partili Bakanlar, Milletvekilleri ve Belediye Başkan Adayları tarafından “terörist”, ”Münafık” ve “Devlet Düşmanı” ithamları ile karşılaştı.

Saadet Partisi’nin Belediye Başkan ve Meclis üyesi adayları bir çok tehdit ile karşılaştı. Özellikle İstanbul’da Aday olan Belediye Meclis üyeleri İşçi olmalarına rağmen İktidar Partisi’nin yetkilileri tarafından işten çıkartıldı. Ankara da Elmadağ Belediye başkanı seçime üç gün kala kaçırılarak istifaya zorlandırıldı.

31 Mart 2019’da gerçekleşen seçimlerde Saadet Partisi Türkiye genelinde Belediye seçimlerinde %2,71 ile 1 Milyon 257 bin 487 oy alarak Türkiye’nin 6.Partisi oldu. Seçimler öncesi hiç belediyesi olmayan Saadet Partisi Türkiye genelinde 21 belediye kazandı.

31 Mart 2019’da gerçekleşen İstanbul seçimlerin iptaliyle Saadet Partisi İstanbul’da almış olduğu 103 bin 300 oy ile 23 Haziran’da gerçekleşen seçimlerde kilit parti rolünü üstlenmiş oldu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Türkiye’de 1950’lili yıllarda başlayıp uzun yıllar boyunca devam eden ekonomik ve sosyal sebeplerden dolayı köyden şehre göç furyası sürecinde Milli Görüş Hareketi bu kuşağın şehre entegre olmasını, kültürlerini korumasını, bu süreci en az psikolojik kayıpla atlatmasında önemli yer edinmiş ve etkin rol oynamıştır. Sosyal hayatı cami, iş ve ev döngüsü arasında hayat süren mütedeyyin kesimin yaşantısı içerisinde siyaset olgusunu yerleştirerek var olma ve mücadele etme yolunu açmıştır.

Eli yıllık mücadelesi içerisinde geliştirmiş olduğu teşkilat çalışma modeli ve esasalar ile birlikte siyaset içerisinde izleyecekleri metot ve yöntemlerin nasıl olması gerektiğini öğretmiştir. Bunun ile birlikte Teşkilatın nasıl olması gerektiğini, ne amaç ve doğrultuda siyaset yapılması gerektiğini göstermiştir. Belirlemiş olduğu çalışma esasları ile siyaset sahnesindeki rollerinin devamını sağlamışlardır.

Siyasi Hayatı içerisinde katmış oldukları söylem ve söylevler ile ekonomi, eğitim ve dış politikada etkiler oluşturmuş, Sultan 2.Abdulhamid döneminde ortaya çıkmış olan fikir akımlarından biri olan İslamcılık fikrinin 19.yy da ki devamını oluşturur iken 20 ve 21.yy İslamcılık bakış açısı ise muhafazakârlığa bakış açısına eleştiriler getirmiştir. Siyasi hayata katmış olduğu ikinci ve üçüncü nesil ile iktidar, koalisyon, ittifak ve muhalefet gibi olgular ile nasıl hareket edilebileceğini belirtmiştir.

21.yy içerisinde Türk Siyasi Hayatı (TSH) içerisinde medeniyet sel bir duruşun devamını göstermiş olduğu gibi yapıcı ve sorgulayıcı muhalefet ile siyaset içerisinde belli bir duruş modeli oluşturmuştur.

Türk Siyaseti içerisindeki rolü, temel esasları ve söylevleri ile yarım asırlık süreyi geride bırakmış olması ile geçmişten günümüze kadar vermiş olduğu mücadeleyi göstermiştir.

KAYNAKÇA

- 1999/2 Siyasî Parti Kapatma (2001). *Anayasa Mahkemesi Kararı*.
<http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/0a6f1734-1ab5-49f7-aea8-77764a0fb3b7?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> (Erişim Tarihi: 12.10.2018).
- 1ahaber (2018). *Türkçülük ve Turancılık Nedir?*. <http://1ahaber.com/turkculuk-nedir-turkculugun-kokenleri/> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).
- Acluni, E. F. (2000). *Keşfü'l Hafa ve Müzili'l-İlbas (2 Cilt)*. İstanbul: İthal Yayınları.
- AGD (2015). *İktisadi Düzen Adil Ekonomik Düzen. In Konsesiyus, Niçin ve Nasıl Yeni Bir Dünya*. Ankara: Ufuk Yayınları.
- Akgül A. (2013). *Adil Hukuk Sistemi Tek Milli Çözüm: Adil Düzen ve Yeni Bir Dünya*. İstanbul: Togan Yayınları.
- Akkiraz İ. H. (2017). *Islah ve ifsat arasında bocalayan insanlık*.
<http://www.milligazete.com.tr/makale/1430451/ismail-hakki-akkiraz/islah-ve-ifsat-arasinda-bocalayan-insanlik> (Erişim Tarihi: 24.04.2018).
- Akkiraz İ. H. (2017). *Müslüman ve Siyaset*. İstanbul: Yenidevir.
- Aksanyar, N. (1999). Türk Toplumunda Batıcılık Akımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 229-244.
- Aktay, Y., Gültekingil, M. ve Bora, T. (2004). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 6. İslamcılık (1. Baskı)*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Aktay, Y., Gültekingil, M. ve Bora, T. (2011). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 6 İslamcılık (3. Baskı)*. İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Alan, B. (2001). *D-8 Yeni Bir Dünya*. Yörünge Yayınları.
- Altuğ, P. (2017). <http://www.osmanaltug.com/haber001.html> (Erişim Tarihi: 24.05.2018).
- Ankara Milliyet. (2016). *1 Mart Tartışması*. <http://www.milliyet.com.tr/1-mart-tartismasi-siyaset-2190915/> (Erişim Tarihi: 24.06.2018).
- Asiltürk, O. (2015). *Milli İttifak (SP+BBP). Saadet partisi ve Büyük Birlik Partisi (Milli İttifak Ankara Arena Spor salonu)*. Ankara: Milli Gazete.

- Asiltürk, O. (2016). *Hakka Sahip Çıkmak*. Ankara: Milli Gençlik Vakfı.
- Avcı, C. (2013). *İzmir Suikasti*. <http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-28/izmir-suikasti-2> (Erişim Tarihi: 24.06.2018).
- Aydın, S. ve Taşkın, Y. (2014). *Türkiye Tarihi - 1960'tan Günümüze*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Aytekin, A. (2013). Osmanlı-Türk modernleşmesinin düşünsel, ekonomik ve bürokratik kodları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013(30), 313-329.
- Babaoğlu, R. (2012). Nutuk ve Hatıralar Ekseninde Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası Olayı Ve Süreci. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 11(22), 63-108.
- BBC Türkçe (2018). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-43971206> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Belhan, Ş. (2005). Anavatan Partisi'nin kuruluşu ve iktidara gelişi (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Beriş, H. E. (2011). *2000'li Yıllarda BBP, DP, SP ve HAS Parti. H. Efe İçinde, Türkiye'de Siyasi Partiler*. İstanbul: Meydan Yayıncılık.
- Bizmilliyiz (2017). *27 Mayıs 1960 Darbesi*. <https://www.bizmilliyiz.com/27-mayis-1960-darbesi/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Bora, T. (2017). *Güven Partisi*. <http://www.birikimdergisi.com/haftalik/8319/guven-partisi#.W-McTNUzbiU> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Bulaç, A. (2009). *Göçün ve Kentin Siyaseti (MNP'den SP'ye Milli Görüş Partileri)*. İstanbul: Çıra Yayınları.
- Bulaç, A. (2010). *Göçün ve Kentin İktidarı (Milli Görüş'ten Muhafazak Demokrasi'ye Ak Parti)*. İstanbul: Çıra Yayınları.
- Büyükkara, M. A. (2015). *Çağdaş İslami Akımlar*. İstanbul: Klasik Yayınları.
- Ceylan, Z. (2018). *Havuz Sistemi*. <https://www.milligazete.com.tr/makale/1499599/zeki-ceyhan/havuz-sistemi> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

- CNNTürk (2018). <https://www.cnnturk.com/turkiye/referandumda-hangi-parti-evet-diyecek-hangi-parti-hayir-diyecek?page=7> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- CNNTürk. (2018). *Abdullah Gül'den Beklenen Adaylık Açıklaması.* <https://www.cnnturk.com/turkiye/abdullah-gulden-beklenen-adaylik-aciklamasi> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Cop, B. (2011). *Sosyalistler TBMM'ye nasıl girdi?.* <https://www.ntv.com.tr/turkiye/sosyalistler-tbmmye-nasil-girdi.QNOem1q3CEWEhGaWP6UeQ> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Çakır, R. (1991). *52 Günlük İttifak-1 Başbuğ Erbakan, Mücahit Türkeş.* <http://rusencakir.com/52-GUNLUK-ITTIFAK-1-Basbug-Erbakan-Mucahit-Turkes/2704> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Çakır, R. (2000). *Fazilet Kongresi: Demokrasi Virüsü FP'ye de Sızdı.* <http://www.birikimdergisi.com/birikim-yazi/3956/fazilet-kongresi-demokrasi-virusu-fp-ye-de-sizdi#.W5ey9c4zaJA> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Çakır, R. (2015). *30 Yılda Hatırladıklarım/7 20 Ekim 1991 Genel Seçimleri: Baraja karşı Erbakan-Türkeş ittifakı.* <http://rusencakir.com/30-YILDAN-HATIRLADIKLARIM7-20-Ekim-1991-Genel-Secimleri-Baraja-karsi-Erbakan-Turkes-ittifaki/5110> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Çarık, Ş. (2016). *Yeni Bir Parti Daha Kuruldu.* <https://odatv.com/yeni-bir-parti-daha-kuruldu-1801161200.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Çetiner, P. D. (2013). *BDPS Nedir?.* <http://dersvekuran.blogcu.com/bdps-nedir-borca-dayali-para-sisteminin/13814212> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Çilliler, Y. (2015). Modern Milliyetçilik Kuramları Açısından 19. Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu Fikir Akımları. *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 10(2), 45-65.
- Demokrat Parti (2018). *Genel Başkanlarımız.* <http://www.dp.org.tr/demokratparti/genel-baskanlarimiz/Default.aspx?islem=icerik&modul=5&id=1645> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

- Dilek, S. (2016). *CKMP + MHP'nin Çok Kısa Tarihçesi*. <http://www.eskimeyendostlar.net/makale/ckmp-mhpnin-cok-kisa-tarihcesi-salih-dilek/5129> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Duman, D. (2018). İslamcı Gazete ve Dergilerin 27 Mayıs Hükümet Darbesi'ne Yönelik Tutumları. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 11(XXXIV), 835-852.
- Dündar, C. (2006). *İsmet Paşa*. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Dünya Bülteni / Tarih Servisi (2010). *1987'de yapılan referandumu 'Evet' çiler kazanmıştı*. <https://www.dunyabulteni.net/tarihten-olaylar/1987de-yapilan-referandumu-evet-ciler-kazanmisti-h121032.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Düzen, R. (2014). *Adil Düzen*. İstanbul: 4fakülte Eğitim Notları.
- Efe, Ş. ve Rumeli, M. (2002). *Hükümetlerin Performansı 1983-2002*. Ankara: Ankara Ticaret Odası.
- Erbakan, N. (2013). *Davam*. Ankara: MGV.
- Erbakan, P. (1992). *Adil Ekonomik Düzen*. İzmir: Anadolu Matbaacılık.
- Erbakan, P. (2016). *Yeni Bir Dünya ve Adil Düzen*. Ankara: MGV.
- Erbakan, P. (2017). *Erbakan Vakfı*. <http://erbakanvakfi.org.tr/?p=516> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Erbakan, P. N. (1975). *Milli Görüş - Temel Görüş*. Ankara: Dağarcak Neşriyat ve Dağıtım.
- Erbakan, P. N. (2002). *Türkiye ve Ekonomi*. İstanbul: Milli Gazete.
- Erbakan, P. N. (2014). *Saadetin Temel Esasları. Prof. Dr. Necmettin Erbakan külliyyatı-5*. Ankara: MGV.
- Ersin, İ., & Yıldırım, C. (2015). İslam Ekonomisi Çerçevesinde Necmettin Erbakan'ın Adil Düzen Söylemi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(15), 143-173.
- Ertem, B. (2018). 12 Mart 1971 Askerî Müdahalesi Sonrası Ara Rejim ve Türkiye Siyasetine Etkileri (1971-1974). *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 655-676.

- Ertem, H. (2016). *Yaşayanların Dilinden Milli Görüş*. İstanbul: Ravza Yayınları.
- Gerçek Gazetesi/Teori Tarihi (2015). *1965 seçimlerinde TİP*. Türkiye: Gerçek Gazetesi.
- Gökalp, Z. (2007). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gül, M. (2010). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*. Barış Platin Yayınevi.
- Güldoğan, A. (2014). *Erbakan'a Manyak Boynu Vurulmalı Diyen Ünlü İslamcı Yazarlar*. <https://odatv.com/erbakana-manyak-boynu-vurulmalı-diyen-unlu-islamci-yazarlar-kim--0909141200.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Gündoğan, P. D. (2004). *Milli Görüş*. <https://www.milligazete.com.tr> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Gündoğan, P., ve Çetiner, P. (2013). *Paranın Karşılığı nedir? KRS nedir?* <http://ufukhatti.com/genel/ufuk-hatti-3-bolum.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Güney, T. (2014). *Necmettin Erbakan Mukaddes Kavgam*. Ankara: Andaç Yayınları.
- Güngör, N. (2002). *Yenilikçi Hareket*. İstanbul: Anka Yayınları.
- Güngör, S. (2010). 14 Mayıs 1950 Seçimleri ve CHP'de Bunalım. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2010(21), 193-208.
- Gürgen, M. (2015). *16 Yıl Önce Koalisyon Böyle Kurulmuştu*. <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1089081-16-yil-once-koalisyon-boyle-kurulmustu> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Habertürk (2014). *Seçim Sandığından Bu Çıktı*. <https://www.haberturk.com/gundem/haber/979066-secim-sandigindan-bu-da-cikti> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Hanioğlu, M. (1992). *Batılılaşma*. <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=050148> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Haytaoğlu, Y. D. (2018). *1945'te Çok Partili Siyasi Hayata Geçişte Bir İlk: Milli Kalkınma Partisi*. <https://www.tarihtarih.com/?Syf=26&Syz=354627&/1945te-%C3%87ok->

[Partili-Siyasi-Hayata-Ge%C3%A7i%C5%9Fte-Bir-%C4%B0lk:-Milli-Kalk%C4%B1nma-Partisi-/-Yrd.-Do%C3%A7.-Dr.-Ercan-Hayto%C4%9Flu-](#)
(Erişim Tarihi: 24.09.2018).

Hürriyet Gazetesi. (1997). *Hoca Direniyor*. İstanbul: Hürriyet Gazetesi.

Hürriyet. (1997). *Aynen imzaladı*. www.hurriyet.com.tr (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

İGMG Eğitim Ekibi (2018). *Teşkilat*. Almanya: İslam Toplumu Milli Görüş.

İlim Yayma Cemiyeti Konya Şubesi. (2018). *Tarihçe*.
<http://www.iyckonya.org/hakkimizda/tarihce> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

Kara, İ. (2012). *Her Müslüman İslamcı değildir*. <https://t24.com.tr/haber/prof-kara-her-musulman-islamci-degildir,210796> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

Karasakal, M. (2015, Ocak 16). *Cumhuriyet Halk Fırkası*.
<http://mehmetkarasakal.com/cumhuriyet-halk-firkasi/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

Karpat, K. H. (2011). *Türk Siyasi Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Kazan, Ş. (2008). *Erbakan Nasıl Yargılandı*. Ankara: Keşif Yayınları.

Kazan, Ş. (2013). *28 Şubat Postmodern Bir Darbenin Anatomisi*. Ankara: MGV.

Kıvanç, T. (2008). Tarih tekerrür eder mi?
<https://www.yenisafak.com/yazarlar/tahakivanc/tarih-tekerrur-eder-mi-9179>
(Erişim Tarihi: 24.09.2018).

Kızıldaş, E. (2011). *Herkesin Hocası Erbakan*. İstanbul: Hayat Yayın Gurubu.

Kim Kimdir Biyografi ve Bilgi Bankası (2011). *Saadet Partisi*.
<http://www.kimkimdir.net.tr/siyasi-partiler/saadet-partisi> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

Konrad Adenauer Vakfı (1996). *Refah Partisi üzerine bir araştırma*. Ankara: Konrad-Adenauer-Vakfı.

Kozok, F. (2014). Tarikatçılar Salınsın.
http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/80295/Tarikatcilar_salinsin.html
(Erişim Tarihi: 24.09.2018).

- Kurban, V. (2014). 1950-1960 Yıllarında Türkiye ile Sovyetler Birliği Arasındaki İlişkiler. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 14(28), 227-256.
- Küçükylmaz, M. (2011). *Türkiye'de Siyasal Katılım Tek Partiden Ak Partiye Siyasal İslam ve Demokrasi Tartışmaları*. İstanbul: Birey Yayınları.
- Laoust, H. (2016). *Gazzali'nin Siyaset Anlayışı*. İstanbul: Pınar Yayıncılık.
- Manaz, A. (2005). *Dünyada ve Türkiye'de Siyasal İslamcılık*. Ankara: Ayraç Yayınları.
- Medyascope (2017). *Prof. Mete Gündoğan ile Varlık Fonu ve Erbakan'ın Havuz Sistemi*. <http://medyascope.tv/2017/02/10/prof-mete-gundogan-ile-varlik-fonu-ve-erbakanin-havuz-sistemi/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Milli Gazete (2009, Kasım 23). *Serbest Cumhuriyet Fırkası*. <https://www.milligazete.com.tr/haber/1170091/serbest-cumhuriyet-firkasi> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Milli Gazete. (2011). *Erbakan ve Ağır Sanayi*. <http://www.milligazete.com.tr/haber/1024873/erbakan-ve-agir-sanayi> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Milliyet (2014). *Saadet Partisinden Siyaset*. <http://www.milliyet.com.tr/saadet-partisi-nden-siyaset-1916008/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Nursi, B. S. (1957). *Lem'alar*. Ankara: Doğu Limited Şirketi Matbaası.
- Ortaylı, İ. (2013). *Hitler-Stalin saldırmazlık paktı*. <http://www.milliyet.com.tr/hitler-stalin-saldirmazlik-pakti/ilber-ortayli/pazar/yazardetay/25.08.2013/1756526/default.htm> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Ortaylı, İ. (2017). *Zaman Kaybomaz - Bloomberg HT TV*. (N. Uysal, Interviewer), (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Önal, T. (2017). 27 Mayıs İhtilali'nin Geride Bıraktıkları ve İnönü Hükümetleri Döneminin Önemli İç Siyasi Gelişmeleri (1961-1965). *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1), 10-25.

- Özalper, M. (2014). Bir Muhalefet Partisinin İlgası: Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 117-136.
- Özgür, S. (2014). *Necmettin Erbakan ve Gümüş Motor*. İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Öztürk, M. (2017). Adil Ekonomik Düzen'de Artı (K) Değerin Paylaşımı. *Electronic Turkish Studies*, 12(8), 149-170.
- Radikal. (1997). *Erbakan Pes Etmiyor. Erbakan Pes Etmiyor*. İstanbul: Radikal.
- Saadet (2018). Saadet Partisi. http://www.saadet.org.tr/genel_baskan.php (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Sabah (1997). *Paşa Paşa İmzaladı*. İstanbul: Sabah.
- Seçim Haberleri (2018). *Milletvekilliği Seçim Sonuçları*. <https://secim.haberler.com/2018/milletvekilligi-secim-sonuclari/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Seçim Sonuçları (2018). *Seçim Sonuçları*. <http://www.secim-sonuclari.com/1969> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Sözcü (2014). *Kenan Evren kimdir? Kenan Evren'in hayatı*. <https://www.sozcu.com.tr/2014/genel/kenan-evren-kimdir-kenan-evrenin-hayati-kenan-evren-ve-12-eylul-535764/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Sugözü, D. H. (2016, Ekim). Erbakan'ın Adil Ekonomik Düzen Düşüncesi ve Refahiyol Hükümeti Uygulamaları. *Erbakan Sempozyumu*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Şahin, İ. (2017). İktidar-Muhalefet İlişkileri Çerçevesinde İnönü ve Menderes' in Siyaset Dili. *Tarih ve Günce*, 1(1), 191-216.
- Şahin, M. (2015). Nuri Demirağ, Millî Kalkınma Partisi ve İlk Muhalif Parti Gazeteleri: Yurdda Kalkınma, Tez Kalkınma ve Öz Kalkınma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 1(40), 32-47.
- Şama, E. (2015). http://www.ekremsama.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1996:fehim-adak-ile-roportaj&catid=59&Itemid=436 (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

- Tarih Dosyası/Dünya Bülteni (2013). *Tahkikat Komisyonu niçin kurulmuştu?* <https://www.dunyabulteni.net/tarihten-olaylar/tahkikat-komisyonu-nicin-kurulmustu-h258005.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Tarih Portalı. (2018). Cumhuriyet Halk Fırkasının Kuruluşu Kısa Özet. <https://tarihportali.net/cumhuriyet-halk-firkasinin-kurulusu-kisa-ozet> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Tekin, A. R. (2017). *Türk Dış Politikasında Prof. Dr. Necmettin Erbakan (Kimlik Siyaset ve Dış Politika)*. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/795179160_12TekinAhmetRecaimgs-211-246.pdf (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Time Türk/Haber Merkezi. (2012). *Kanlı 27 Mayıs ihtilalinin 52. yılı.* <https://www.timeturk.com/tr/2012/05/27/bugun-27-mayis.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Topçu, N. (2008). *Ahlak Nizamı*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Turgut, H. (2016). <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/daima-aglayan-cumhurbaskani-40119067> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Turhan, İ. (1991). İttifak ve Bazı Değerlendirmeler Kaynak: İttifak ve Bazı Değerlendirmeler. <http://www.haksozhaber.net/okul/ittifak-ve-bazi-degerlendirmeler-74yy.htm> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Tümer, D. Ö. (2018). *Seçim barajı iki ittifak yaratmıştı.* <http://www.milliyet.com.tr/secim-baraji-iki-ittifak-yaratmisti-siyaset-2602980/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Türk Dili ve Edebiyatı (2018). https://www.turkedebiyati.org/fikir_akimlari.html (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Türkiye Haber Ajansı (2010). <http://www.turkiyehaberajansi.com/anayasa-cogunluk-olmayanin-guvencesi/2470/> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Türköz, E. N. (2016). Özal'lı ANAP Döneminde Muhafazakâr Düşüncenin Gelişimi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 103-116.
- Uçar, S. (2000). *Savunan Adam*. İstanbul: Yasin Yayınevi.

- Uçar, S. (2008). *Teşkilatçının Başarı Kılavuzu*. İstanbul: Ravza Yayınları.
- UNAT, K. (2011). Cumhuriyet Halk Partisi'nde nevi şahsına münhasır bir muhalif grup: Otuzbeşler. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 12(48), 839-867.
- URAL, S. (2016, 07 16). Türkiye darbeler tarihi. 9 16, 2017 tarihinde karar.com: <http://www.karar.com/guncel-haberler/turkiye-darbeler-tarihi-188184> adresinden alındı
- Uzun, M. (2013). *Erbakan Risaleleri: I Erbakan Dilinde Milli Görüş*. İstanbul: Ravza Yayınları.
- Ülgen, C. (2012). T.C. Anayasa. İstanbul: Beta Yayınları.
- Yeni Akit (2018). <https://www.yeniakit.com.tr/haber/osmanlicilik-nedir-523648.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Yeni Şafak (2008). <https://www.yenisafak.com/politika/elinde-kuran-gogsunde-iman-konusuyor-suleyman-104707> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Yeni Şafak (2018). <https://www.yenisafak.com/secim-1977/secim-sonuclari> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Yeni Şafak (2018). <https://www.yenisafak.com/secim-referandum-1987> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Yerelsecim (2018). <http://www.yerelsecim.com/YerelSecimSonuclari.asp?SY=1989> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Yıldırım, M. H. (2011). <http://arsiv.ajans5.com/detay/2011/01/05/milli-gorus-un-bazi-temel-ilkeleri.html> (Erişim Tarihi: 24.09.2018).
- Yıldırım, M. H. (2016). *Muhtasar Cihat İlmihali*. Ankara: Balgat Eğitim Merkezi.
- Yılmaz, Y. D. (2018). *1950 Seçimlerinin Önemi, Öne Çıkan Özellikleri ve Siyasal Sonuçları*. Bartın, Türkiye.
- Yorgancılar, S. (2012). *Milli Görüş (1969-1980)*. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Yüksel, Y. (2017). Necmettin Erbakan'ın Kur'an Kıssaları Bağlamında Temsili Söylemi.

http://www.turkishstudies.net/Makaleler/2104753712_16Y%C3%BCkselYakup-mgs-367-376.pdf (Erişim Tarihi: 24.09.2018).

ÖZGEÇMİŞ

Recep Taha ENGİN

Adres; Kayabaşı Mah. Kayaşehir Bul. Evvel İstanbul Sitesi B2 Blok No: 42n İç

Kapı No: 4 Başakşehir / İstanbul

İletişim bilgileri; 0532 660 19 28

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Tarih ve Medeniyet Araştırmaları Anabilim Dalı Tarih ve Medeniyet Araştırmaları Bölümü, 2019, İstanbul

Lisans: İstanbul Arel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, 2016, İstanbul

İstanbul Arel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (Çift Anada) Uluslararası İlişkiler, 2016, İstanbul

Ön Lisans; Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Adalet Ön lisans Programı, Devam

B. MESLEKİ DENEYİM

2010-2012 Özel bir şirkette büro personeli

2016-2019 Hamidiye Kaynak Suları AŞ’de Satınalma Personeli

C. PROJELERİ

1- İlim Yayma Cemiyeti Bosna Hersek - Bosna Hersek gösterime sunulan “İbrahim Bin Ethem” ve “Kako Ne Moje!” tiyatro oyunları

2-İstanbul Arel Üniversitesi – Türk Siyasi Hayatın ’da Milli Görüş Hareketi

3-İstanbul Arel Üniversitesi – 1992-95 Bosna Hersek Savaşında İslami Ve İnsani Yardım Faktörü

D. YAYINLARI

1. İslamofobi (Habertuar.Com)
2. İslamcılık 1 (Habertuar.Com)
3. İslamcılık 2 (Habertuar.Com)

4. İslamcılık 3 (Habertuar.Com)
5. İslamcılık 4 (Habertuar.Com)
6. Yeni Anayasa (Yeni Anayasa) ve Cumhurbaşkanlığı Sistemi'nde Neye "EVET" Neye "Hayır" (milligundem.net)
7. İslamcılık Fikri (milligundem.net)
8. Türkiye'nin Referandum Geçmişi (milligundem.net)
9. Türk Siyasi Hayatına Farklı Bakış (milligundem.net)
10. Hollanda, Türkiye ve İslamofobi (milligundem.net)
11. Sosyal Medya ve İlmihali (milligundem.net)
12. Siyasal İslam ve Milli Görüş (Saadet Partisi Siyaset Okulu)
13. Medeniyetlerin Bilime Katkısı Ve Batılı Düşünörlere Cevap- Makale (Habergençlik.com)